

UCZESTNICZĘ WE WSPÓLNOCIE KOŚCIOŁA

Program duszpasterski
Kościoła katolickiego w Polsce
na rok 2023/2024

ZESZYT
KATECHETYCZNY

**Program duszpasterski
Kościoła w Polsce
na rok 2023/2024**

Uczestniczę we wspólnocie Kościoła

Program duszpasterski
Kościoła katolickiego w Polsce
na rok 2023/2024

Zeszyt katechetyczny

Komisja Duszpasterstwa
Konferencji Episkopatu Polski

Opole 2023

Redaktorzy Programu duszpasterskiego
Kościoła katolickiego w Polsce na rok 2023/2024

„Uczestniczę we wspólnocie Kościoła”:

bp Waldemar Musioł

ks. Paweł Chyla

ks. Roman Chromy

ks. Krystian Piechaczek

Redaktorzy zeszytu:

ks. Roman Buchta

ks. Kazimierz Misiaszek

Korekta:

Józef Chudalla

Redakcja techniczna, skład, projekt okładki:

Przemysław Biliczak – Wydawnictwo Studiu IMPRESO

ISBN zeszytu: 978-83-7342-829-4

ISBN kolekcji: 978-83-7342-831-7

Wydawca:

Komisja Duszpasterstwa Konferencji Episkopatu Polski

Druk:

Wydawnictwo i Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu

SPIS TREŚCI

Ks. Roman Buchta	
Wprowadzenie	7
Katechezy dla członków parafialnych rad duszpasterskich	11
Zdzisław Pytko	
Konieczność „nawrócenia duszpasterskiego” (pasterzy i wiernych) dla właściwego odczytania potrzeb Kościoła w realnym czasie i miejscu	11
Piotr Bechta	
Formacja pasterzy oraz liderów ruchów i wspólnot do otwartości i przemiany mentalności dla dobra wspólnoty Kościoła	16
Ks. Michał Borda	
Poszukiwanie sposobów realizacji programu duszpasterskiego w rodzinie, parafii i diecezji	23
Katechezy przedchrzcielne dla rodziców i chrzestnych	35
Ks. Mateusz Adamski	
Chrzest podstawą uczestnictwa we wspólnocie Kościoła	35
Ks. Mateusz Adamski	
Podążamy razem z dzieckiem drogą wiary Kościoła	57
Ks. Łukasz Simiński	
Współpraca rodziny i Kościoła w religijnym wychowaniu dziecka ..	82
Katechezy dla rodziców dzieci pierwszokomunijnych	101
Ks. Mateusz Kozielski	
Rodzinne uczestnictwo w Eucharystii jako podstawowy rodzaj przygotowania dziecka do Pierwszej Komunii Świętej (racje psychologiczne, pedagogiczne, eklezjalne)	101

Aneta Rayzacher-Majewska	
Zadania rodziny i parafii w procesie rozwoju duchowości komunii dziecka	112
Ks. Grzegorz Wasąg	
Rozznawanie darów i charyzmatów dla dalszego rozwoju dziecka i jego rodziny	123
Katechezy dla rodziców kandydatów do bierzmowania	134
Ks. Tomasz Kopiczko	
Bierzmowanie wezwaniem do dojrzałego uczestnictwa we wspólnocie Kościoła	134
Zdzisław Pytka	
Kryteria eklezjalności pomocą w pełnym i odpowiedzialnym uczestnictwie we wspólnocie Kościoła	142
Ks. Rafał Bednarczyk	
„Podążanie razem” formą relacyjnego uczestnictwa we wspólnocie Kościoła	146

WPROWADZENIE

Ks. Roman Buchta

Wydział Katechetyczny Archidiecezji Katowickiej

Prawda o Kościele jako wspólnocie w Chrystusie wypracowana została przez Sobór Watykański II, co znalazło swój wyraz w dokumentach soborowych. Konstytucja o liturgii świętej *Sacrosanctum Concilium* – pierwszy owoc Soboru – akcentuje ideę wspólnoty, ukazując liturgię jako skuteczny znak Kościoła, wspólnoty Ludu Bożego (zob. KL, nr 26, 42). Można wręcz powiedzieć, że cały sens odnowy liturgii zarysowany w dokumencie sprowadza się do tego, aby liturgia stała się pełnym wyrazem i znakiem jedności wspólnoty Ludu Bożego. Wspólnota stanowi także podstawę centralnego dokumentu soborowego, jakim jest Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*. Tajemnica Kościoła została w niej ukazana głównie jako sakrament jedności; zgromadzenia ludzi w jedno dla realizacji zbawczego planu Boga Ojca, w zjednoczeniu z Chrystusem, w miłości Ducha Świętego (zob. KK, nr 4). Chrystus, jedyny Pośrednik, ustanowił swój Kościół jako „wspólnotę wiary, nadziei i miłości”, jako „widzialny organizm, a zarazem Mistyczne Ciało Chrystusa” (KK, nr 8). Zgodnie z wolą Boga uświęcenie i zbawienie ludzi dokonuje się nie pojedynczo, z wyłączeniem wszelkich wzajemnych powiązań, lecz we wspólnocie ludu, który został powołany, aby Jemu święcie służył (zob. KK, nr 9). Także inne dokumenty soborowe – niemal wszystkie – koncentrują się wokół podstawowego zadania, jakim jest budowanie Kościoła jako wspólnoty w konkretnych wspólnotach parafialnych.

Zgodnie ze wskazaną perspektywą katecheza posoborowa jako jedno z podstawowych zadań przyjmuje wychowanie do życia we wspólnocie i do czynnego udziału w życiu Kościoła (zob. Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Dyrektorium ogólne o katechizacji*, 86). *Dyrektorium o katechizacji* z 2020 r. bardziej precyzyjnie określa zadania katechezy w tym obszarze, definiując

je kolejno jako rozwijanie poczucia przynależności do Kościoła, uczenie poczucia jedności w Kościele dzięki prowadzeniu do przyjęcia Magisterium, jedności z pasterzami i braterskiego dialogu. Równie istotne pozostaje formowanie katechizowanych do poczucia współodpowiedzialności za Kościół oraz do aktywnego uczestnictwa w budowaniu i rozwoju wspólnoty jako uczniów-misjonarzy (por. Papieska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, *Dyrektorium o katechizacji*, nr 89).

Doświadczenie katechetyczno-duszpasterskie uzyskane od czasu zakończenia Soboru Watykańskiego II uczy jednak, że nie wystarczy upowszechnić nawet najbardziej poprawną doktrynalnie wizję Kościoła, aby skutecznie doprowadzić katechizowanych do identyfikacji z Kościołem. Pomimo upływu wielu lat i zmieniających się uwarunkowań nie powinna ujść duszpasterskiej uwadze teza zgłoszona przez ks. prof. Romana Murawskiego już w 1975 r., że młodzież uczestnicząca w katechezie posiada względnie właściwe pojęcie Kościoła, który w mniej lub bardziej poprawny sposób określa, lecz nie przeżywa żywej z nim łączności. Jak twierdził wówczas Murawski: „Odnosiło się wrażenie, że Kościół to społeczność, która istnieje poza jej plecami. Ani jedna z badanych osób (...) nie wymieniła grupy katechetycznej jako małej wspólnoty kościelnej. Nie można także było zauważyć w wypowiedziach młodzieży, aby widziała dla siebie jakieś konkretne funkcje w Kościele i zadania do spełnienia. Świadczy to o tym, że młodzież uczestnicząca w katechizacji (...) nie czuje się z nim ściśle związana. Widać z tego, że nasza katecheza przekazuje przeważnie tylko informacje o Kościele, niewiele zaś przyczynia się do przekształcenia grupy katechetycznej we wspólnotę kościelną, nie stara się następnie tej małej wspólnoty włączyć w społeczność kościelną większą, jaką jest parafia, a przez nią Kościół powszechny”¹. Późniejsze badania ujawniły rodzenie się postawy indywidualistycznej, która nadal się rozwija, sprawiając – jak pisze ks. Janusz Mariański – ucieczkę od kontaktów z innymi, a nawet lęk przed nawiązywaniem kontaktów społecznych. Ten pogłębiający się indywidualizm niesie ze sobą niebezpieczeństwo desolidaryzacji i rozpadu społecznego „my”². Rośnie nieufność młodych wobec Kościoła instytucjonalnego, odchodzenie od praktyk religijnych oraz postawa obo-

¹ R. Murawski, *Co katecheta daje młodzieży w wychowaniu do odpowiedzialności za Kościół?*, „Katecheta” 19,5 (1975), s. 197.

² Zob. J. Mariański, *Przemiany moralności polskich maturzystów w latach 1994–2009. Studium socjologiczne*, Lublin 2011, s. 275.

jętności na kwestie wiary³. Można zatem postawić wniosek, że katecheza, która przekazuje jedynie wiedzę, nie troszcząc się jednocześnie o tworzenie wspólnoty liturgicznej i wspólnoty miłości, nie prowadzi do doświadczenia Kościoła, a ostatecznie do uczestnictwa we wspólnocie Kościoła.

Dla wzmocnienia powyższej tezy przywołać należy także myśl ks. Franciszka Blachnickiego, który jako „najpełniejsze określenie celu katechezy” wskazał właśnie wprowadzanie w życie Kościoła. Jak zauważył Czcigodny Sługa Boży, szczególnym paradoksem jest, że wielu chrześcijan, nawet gorliwych, przeżywa swoje życie chrześcijańskie u boku życia Kościoła, ale nie w Kościele. Źródłem problemu jest brak pogłębionej świadomości, że każdy chrześcijanin jest Kościołem, bo Kościół to Chrystus cały, Głowa i członki. Wszyscy są jego członkami. Zadaniem katechezy jest zatem wychowywać nie do wiary postrzeganej indywidualnie, ale do jej odkrywania i przeżywania w duchu *communio* Kościoła. Budowanie nadprzyrodzonej relacji człowieka do Boga i wiernych pomiędzy sobą jest realizacją pierwotnej wspólnoty z Bogiem, która znalazła swoje spełnienie w Jezusie Chrystusie. Chodzi o dar osobowej więzi człowieka z Bogiem i z innymi ludźmi, zapoczątkowanej w sakramencie chrztu, systematycznie pogłębianej w osobistym akcie wiary i skierowanej ku eschatologicznej przyszłości. Życie Kościoła wzrasta wówczas, gdyż wzrasta życie wiary każdego z jego członków⁴.

Katecheza przyjmująca jako cel budowanie wspólnoty Kościoła czyni to poprzez wprowadzanie w jego społeczność nowych pokoleń. Powodzenie tego procesu zależy w dużej mierze od tego, czy Kościół jako rzeczywistość Bosko-ludzka będzie mógł być dostrzeżony i przeżyty przez katechizowanych. Z tego względu ks. F. Blachnicki tak mocno akcentował egzystencjalny charakter katechezy. Twierdził wprost, że katecheza o Kościele będzie zawieszona jakby w próżni, jeżeli Kościół, o którym się ciągle mówi, będzie jedynie oderwaną, abstrakcyjną ideą, a nie rzeczywistością, którą można doświadczyć i przeżyć. Kościół, do którego katecheza ma prowadzić, który ma budować, musi najpierw zaistnieć w zasięgu doświadczenia katechizowanych. W przeciwnym wypadku – jak twierdził – będzie ona prowadziła w nieznane⁵.

³ Zob. tenże, *Kondycja religijna i moralna młodzieży szkół średnich (1988–2017)*, w: P. Ochotny, M.J. Tutak, T. Wielebski (red.), *Duszpasterstwo młodzieży w Polsce wobec współczesnych przemian*, Warszawa 2018, s. 141–150.

⁴ F. Blachnicki, *Pisma katechetyczne*, t. 2: *Katechetyka fundamentalna*, M. Marczewski, R. Murawski, K. Misiaszek (red.), Warszawa 2006, s. 171.

⁵ Zob. R. Buchta, *Mistagogia w polskiej refleksji i praktyce katechetyczno-duszpasterskiej po II Soborze Watykańskim*, Katowice 2017, s. 388–391.

Odnosząc się do uwarunkowań katechetycznych obecnego czasu, można stwierdzić, że duszpasterska „diagnoza” ojców posoborowej katechezy w Polsce nie utraciła niczego ze swej aktualności, lecz nadal stanowi aktualny punkt odniesienia dla podejmowania działań katechetyczno-duszpasterskich. Autorzy katechez przygotowanych dla programu *Uczestniczę we wspólnocie Kościoła* żywią nadzieję, że staną się one pomocą i skromnym przyczynkiem dla realizacji wskazanych celów katechetycznej formacji prowadzonej w ramach parafialnego duszpasterstwa.

KATECHEZY DLA CZŁONKÓW PARAFIALNYCH RAD DUSZPASTERSKICH

Konieczność „nawrócenia duszpasterskiego” (pasterzy i wiernych) dla właściwego odczytania potrzeb Kościoła w realnym czasie i miejscu

Zdzisław Pytka

Diecezja opolska

Cele:

- uświadomienie członkom rady parafialnej potrzeby nawrócenia duszpasterskiego;
- uwrażliwienie na potrzeby wiernych wynikające ze zmian społeczno-kulturowych;
- próba odpowiedzi na wezwanie Soboru Watykańskiego II wobec duszpasterskich wspólnot parafialnych;
- próba odpowiedzi na wezwanie papieża Franciszka o szukaniu nowych dróg głoszenia Ewangelii.

I. Modlitwa do Ducha Świętego

„Duchu Święty,
Spełniona obietnico naszego Pana,
Dodaj nam mądrości, by rozpoznawać Twoje drogi.
Pomóż nam pomagać jak najlepiej wspólnocie Kościoła.
Otwórz nasze serca na potrzeby braci i sióstr.
Bądź naszą siłą pobudzającą do spotkania z Chrystusem. Amen”.

II. Odczytanie sprawozdania z poprzedniego spotkania

III. Wprowadzenie w temat

Ostatnie dziesięciolecia przyniosły wiele zmian kulturowo-społecznych. Również dla Kościoła jest to nowe doświadczenie, w którym dla dobra wiernych trzeba się odnaleźć. Papież Franciszek, przemawiając do proboszczów Rzymu u początku swojego pontyfikatu, przypomina o znaczeniu „kreatywności”, która oznacza „szukanie nowych dróg”, aby była głoszona Ewangelia. W związku z tym Ojciec Święty zakończył: „Kościół, także Kodeks Prawa Kanonicznego, daje nam wiele, wiele możliwości, wiele swobody w tym względzie”¹.

Instrukcja Nawrócenie duszpasterskie wspólnoty parafialnej w służbie misji ewangelizacyjnej Kościoła²

Nawrócenie duszpasterskie jest jednym z podstawowych tematów „nowego etapu ewangelizacji”, który Kościół jest dzisiaj wezwany do promowania, aby wspólnoty chrześcijańskie stały się w coraz większym stopniu siłą pobudzającą do spotkania z Chrystusem (zob. nr 1). Dlatego Ojciec Święty przypomniał:

„Jeśli coś ma wywoływać święte oburzenie, niepokoić i przyprawiać o wyrzuty sumienia, to niech będzie to fakt, że tylu naszych braci żyje pozbawionych siły, światła i pociechy z przyjaźni z Jezusem Chrystusem, bez przygarniającej ich wspólnoty wiary, bez perspektywy sensu i życia. Mam nadzieję, że zamiast lęku przed pomyleniem się, będziemy się kierować lękiem przed zamknięciem się w strukturach dostarczających nam fałszywej ochrony, lękiem przed przepisami czyniącymi nas nieubłaganymi sędziami, lękiem przed przyzwyczajeniami, w których czujemy się spokojni, podczas gdy obok nas znajduje się zgłodniała rzesza ludzi, a Jezus powtarza nam bez przerwy: «Wy dajcie im jeść!» (Mk 6,37)” (nr 3).

¹ Por. Papież Franciszek, *Przemówienie do proboszczów Rzymu*, 16 IX 2013.

² Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Instrukcja Nawrócenie duszpasterskie wspólnoty parafialnej w służbie misji ewangelizacyjnej Kościoła*, <https://www.ekai.pl/dokumenty/instrukcja-nawrocenie-duszpasterskie-wspolnoty-parafialnej-w-sluzbie-misji-ewangelizacyjnej-kosciola/> (dostęp: 3.04.2023).

„To nawrócenie misyjne, które naturalnie prowadzi również do reformy struktur, szczególnie dotyczy parafii, wspólnoty zgromadzonej wokół stołu Słowa i Eucharystii. Parafia ma długą historię i od początku odgrywała fundamentalną rolę w życiu chrześcijan, w rozwoju i duszpasterstwie Kościoła; już w pismach św. Pawła można dostrzec niejako pierwsze wzmianki o niej. Niektóre bowiem teksty Pawła pokazują ustanawianie małych wspólnot jako kościołów domowych, określanych zazwyczaj przez Apostoła słowem «dom» (por. np. Rz 16,3-5; 1 Kor 16,19-20; Flp 4,22). W tych «domach» można dostrzec narodziny pierwszych «parafii»” (nr 6).

„Dlatego parafia od początku była odpowiedzią na szczególną potrzebę duszpasterską, aby przybliżyć Ewangelię Ludowi Bożemu poprzez głoszenie wiary i celebrację sakramentów. Sama etymologia słowa «parafia» czyni zrozumiałym sens tej instytucji: parafia jest domem pośród domów i odpowiada logice wcielenia Jezusa Chrystusa, żywego i działającego we wspólnocie ludzkiej. Dlatego, widzialnie reprezentowana przez budynek kultu, jest znakiem stałej obecności Zmartwychwstałego Pana pośród Jego Ludu Bożego” (nr 7).

„(...) parafia jest wezwana do tego, aby zgodnie z wymaganiami czasu dostosować swoją posługę do potrzeb wiernych i historycznych przemian. Potrzebny jest odnowiony dynamizm, który pozwoliłby na nowo odkryć powołanie każdego ochrzczonego do bycia uczniem Jezusa i misjonarzem Ewangelii w świetle dokumentów Soboru Watykańskiego II i późniejszego Magisterium” (nr 11).

„Dla promowania fundamentalnej roli misyjnej wspólnoty chrześcijańskiej w świecie ważne jest przemyślenie nie tylko nowego doświadczenia parafii, ale także posługi i misji kapłanów, którzy wraz z wiernymi świeckimi mają za zadanie być «solą i światłem świata» (por. Mt 5,13-14), «lampą na świeczniku» (por. Mk 4,21), ukazującą oblicze wspólnoty ewangelizacyjnej, zdolnej do odpowiedniego odczytania znaków czasu i skłaniającej do dawania spójnego świadectwa życia ewangelicznego” (nr 13).

IV. Wprowadzenie do dyskusji

Kościół stoi dziś w obliczu przemian społeczno-kulturowych, które nie mogą pozostać bez odpowiedzi. Nakaz misyjny Pana Jezusa: „Idźcie i głoscie” skierowany jest do każdego z nas również i dzisiaj. Stąd pytanie: W jaki sposób możemy odpowiedzieć na to wezwanie w teraźniejszości?

V. Pytania do dyskusji

- Jak rozumiemy słowa „nawrócenie duszpasterskie”?
- Jak widzimy zadania wspólnoty parafialnej?
- Na ile nasi parafianie czują się wspólnotą?
- Co rozumiemy przez sformułowanie „nawrócenie duszpasterskie”?

W ramach dalszych rozważań można podjąć dyskusję w formie „drzewa decyzyjnego”:

Nasza wiara	
Jak jest? • ..... • ..... • ..... •	Jak powinno być? • ..... • ..... • ..... • .....
Jakie możemy podjąć działania, by było tak, jak chcielibyśmy, by było? • ..... • ..... • ..... •	

VI. Dyskusja

VII. Podsumowanie

VIII. Sformułowanie zadań duszpasterskich dla parafii

IX. Wolne wnioski

X. Modlitwa końcowa (franciszkańska)

„Panie, uczyni mnie narzędziem Twego pokoju.
Tam, gdzie nienawiść – pozwól mi siać miłość,
gdzie krzywda – przebaczenie,
gdzie zwątpienie – wiarę,
gdzie rozpacz – nadzieję,
gdzie mrok – światło,
tam gdzie smutek – radość.

Spraw, Panie, abym nie tyle szukał pociechy,
ile pociechę dawał;
nie tyle szukał zrozumienia, co rozumiał;
nie tyle był kochany, ile kochał.

Albowiem dając – otrzymujemy,
przebaczając – zyskujemy przebaczenie,
a umierając – rodzimy się do życia wiecznego. Amen”.

Formacja pasterzy oraz liderów ruchów i wspólnot do otwartości i przemiany mentalności dla dobra wspólnoty Kościoła

Piotr Bechta

Diecezja Opolska

Cele:

- uświadomienie, czym jest formacja;
- ukazanie potrzeby otwartości i przemiany mentalności;
- kształtowanie postawy odpowiedzialności za daną wspólnotę;
- zachęcenie do nieustannej formacji pasterzy i liderów ruchów i wspólnot oraz dzielenia się doświadczeniem wiary we wspólnocie.

Metody:

- rozmowa kierowana,
- praca w grupach,
- burza mózgów.

I. Przebieg

Prowadzący zapala świece, prosi wszystkich o powstanie i w ramach modlitwy odczytuje fragment Modlitwy arcykapłańskiej Chrystusa:

„Objawiłem imię Twoje ludziom, których Mi dałeś ze świata. Twoimi byli i Ty Mi ich dałeś, a oni zachowali słowo Twoje. Teraz poznali, że wszystko, cokolwiek Mi dałeś, pochodzi od Ciebie. Słowa bowiem, które Mi powierzyłeś, im przekazałem, a oni je przyjęli i prawdziwie poznali, że od Ciebie wyszedłem, oraz uwierzyli, że Ty Mnie posłałeś. Ja za nimi proszę, nie proszę za światem, ale za tymi, których Mi dałeś, ponieważ są Twoimi. Wszystko bowiem moje jest Twoje, a Twoje jest moje, i w nich zostałem otoczony chwałą. Już nie jestem na świecie, ale oni są jeszcze na świecie,

a Ja idę do Ciebie. Ojciec Święty, zachowaj ich w Twoim imieniu, które Mi dałeś, aby tak jak My stanowili jedno. Dopóki z nimi byłem, zachowywałem ich w Twoim imieniu, które Mi dałeś, i ustrzegłem ich, a nikt z nich nie zginął z wyjątkiem syna zatracenia, aby się spełniło Pismo. Ale teraz idę do Ciebie i tak mówię, będąc jeszcze na świecie, aby moją radość mieli w sobie w całej pełni. Ja im przekazałem Twoje słowo, a świat ich znienawidził za to, że nie są ze świata, jak i Ja nie jestem ze świata. Nie proszę, abys ich zabrał ze świata, ale byś ich ustrzegł od złego. Oni nie są ze świata, jak i Ja nie jestem ze świata. Uświęć ich w prawdzie. Słowo Twoje jest prawdą. Jak Ty Mnie posłałeś na świat, tak i Ja ich na świat posłałem. A za nich Ja poświęcam w ofierze samego siebie, aby i oni byli uświęceni w prawdzie. Nie tylko za nimi proszę, ale i za tymi, którzy dzięki ich słowu będą wierzyć we Mnie; aby wszyscy stanowili jedno, jak Ty, Ojciec, we Mnie, a Ja w Tobie, aby i oni stanowili w Nas jedno, aby świat uwierzył, że Ty Mnie posłałeś. I także chwałę, którą Mi dałeś, przekazałem im, aby stanowili jedno, tak jak My jedno stanowimy. Ja w nich, a Ty we Mnie! Oby się tak zespolicili w jedno, aby świat poznał, żeś Ty Mnie posłał i że Ty ich umiłowałeś, tak jak Mnie umiłowałeś. Ojciec, chcę, aby także ci, których Mi dałeś, byli ze Mną tam, gdzie Ja jestem, aby widzieli chwałę moją, którą Mi dałeś, bo umiłowałeś Mnie przed założeniem świata. Ojciec sprawiedliwy! Świat Ciebie nie poznał, lecz Ja Ciebie poznałem, i oni poznali, żeś Ty Mnie posłał. Objawiłem im Twoje imię i nadal będę objawiał, aby miłość, którą Ty Mnie umiłowałeś, w nich była i Ja w nich” (J 17,6-26).

II. Życ i dzielić się doświadczeniem

Następnie katecheta zadaje uczestnikom pytania: Czym jest formacja?; Jak ją rozumieją słuchacze?. Następnie podsumowuje wypowiedzi i kontynuuje:

Słowo „formacja” odnosi się do procesu przygotowania, wychowania i kształtowania osoby w określonym celu. W kontekście naszej katechezy chcemy dziś powiedzieć o formacji, która ma na celu rozwijanie duchowości, moralności oraz umiejętności prowadzenia wspólnot przez pasterzy i liderów ruchów, ponieważ to oni stoją na czele wspólnot, prowadząc wiernych w duchowym życiu i pomagając im w codziennym wzroście duchowym. Dobre wykształcenie, przygotowanie duchowe, umiejętności organizacyjne i przywódcze są kluczowe, aby pasterze i liderzy ruchów

mogli skutecznie pełnić swoją misję i służyć wspólnocie; to często od nich zależy rozwój i dynamika poszczególnych wspólnot. Aby skutecznie wykonywać swoją posługę, potrzebują nie tylko wiedzy teoretycznej, ale także otwarcia na potrzeby wierzących, dzięki którym będzie można dostosować formację do aktualnej rzeczywistości.

III. Interpretować

Prowadzący dzieli uczestników na 4 grupy; każda z nich ma określone zadanie, które realizuje w czasie trwania katechezy:

1. Grupa 1 – Badanie potrzeb wspólnoty. Ta grupa powinna zebrać informacje i opinie na temat potrzeb wspólnoty i wartości, które mają być realizowane przez liderów i duchowieństwo. Grupa ta powinna odpowiedzieć na pytania, takie jak np.:
  - a) Czego ludzie oczekują od swoich liderów duchowych?
  - b) Jakie wartości i cele są ważne dla wspólnoty?
2. Grupa 2 – Rozwój umiejętności liderowania. Ta grupa powinna zastanowić się, jakie umiejętności i cechy lidera są potrzebne, by skutecznie prowadzić wspólnotę w duchowym wzroście i rozwoju. Grupa ta powinna zebrać informacje na temat dobrych praktyk z różnych miejsc i podzielić się tymi informacjami w grupie.
3. Grupa 3 – Kreatywność i innowacje w formacji. Ta grupa powinna zastanowić się, w jaki sposób można wprowadzać kreatywność i innowacje do procesu formacji, aby pomóc przyszłym liderom odkryć w sobie talenty i mocne strony. Grupa ta powinna zastanowić się nad wykorzystaniem nowych technologii i narzędzi do pomocy w procesie formacji.
4. Grupa 4 – Wyzwania i trudności. Ta grupa powinna wskazać wyzwania i trudności, z którymi borykają się liderzy i duchowieństwo podczas procesu formacji, oraz znaleźć sposoby na ich przezwycięzenie. Grupa ta może mieć na celu zbadanie, jakie kwestie lęków, oczekiwań, presji i stresów pojawiają się w procesie formacji liderów i duchowieństwa.

Po podsumowaniu pracy w grupach, prowadzący kontynuuje, zwracając uwagę, iż otwartość na potrzeby ludzi i ich kultur ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia, aby przesłanie Ewangelii było zrozumiałe i odnosiło

się do ich życia. Stąd wymaga się od pasterzy, liderów i wspólnot świadomości i wrażliwości na to, co dzieje się w otaczającym świecie, aby nie utknąć w starym sposobie myślenia, które będzie skutkowało trudnością nawiązania kontaktu ze swoją wspólnotą i pomocą w znalezieniu duchowego spełnienia, którego szuka.

Podsumowując, formacja pasterzy oraz przywódców ruchów i wspólnot kościelnych z naciskiem na otwartość i zmianę mentalności jest konieczna dla wzrostu Kościoła i jego misji. Chęć otwarcia się na potrzeby innych, gotowość do zmiany mentalności, rozwój osobisty i duchowy są podstawą skutecznego przywództwa. Przywódcy, którzy posiadają te cechy, będą najlepiej przygotowani do służenia swoim wspólnotom i prowadzenia ich ku większemu duchowemu spełnieniu.

IV. Działać

Prowadzący ukazuje uczestnikom przykłady świętych, którzy byli dobrymi przywódcami duchowymi, i krótko opowiada, co sprawiło, że byli tak skuteczni w służbie swoim społecznościom.

1. Św. Franciszek z Asyżu był jednym z najbardziej znanych i kontemplacyjnych świętych w dziejach Kościoła. Jego prostota, pokora i miłość do Boga i ludzkości były inspiracją dla wielu. Idąc śladami Jezusa, św. Franciszek wyrzekł się bogactwa i poświęcił się służbie najuboższym i najbardziej zepchniętym na margines. Przykład prostego i surowego życia św. Franciszka w połączeniu z jego miłością do wszystkich stworzeń Bożych służył światu jako skuteczne świadectwo. Widział obecność Boga w całym stworzeniu, a jego nauki dotyczące traktowania przyrody z szacunkiem i troską są nadal aktualne. Miłość św. Franciszka do ubogich inspirowała go także do służenia im i troski o nich, dlatego często nazywany jest „Ojcem ubogich”.

2. Św. Jan Vianney był kapłanem, którego wierność Kościołowi i miłość do Boga były zaraźliwe. Jego mądrość, pokora i oddanie Kościołowi były źródłem jego wielkiego wpływu na społeczność. Jest często nazywany „proboszczem z Ars” ze względu na swoją posługę jako proboszcza. Jego miłość do sakramentów i nabożeństwo do Najświętszego Sakramentu zainspirowały wielu do pogłębienia własnej wiary. Znany był z pobożności modlitewnej, spędzał wiele godzin w konfesjonale, gdzie udzielał kie-

rownictwa duchowego i udzielał mądrych rad członkom swojej wspólnoty. Przykład jego życia, w pełni oddanego Bogu i Kościołowi, nadal inspirował wielu księży i świeckich. Jest czczony jako wzór duchowej dyscypliny i poświęcenia.

3. Św. Teresa z Avili była mistyczką i reformatorką, której nauczanie duchowości mistycznej i życia ewangelicznego przyciągało ludzi z całego świata. W młodości św. Teresa doświadczyła głębokiego, duchowego przebudzenia, które na zawsze zmieniło bieg jej życia. Później pisała o swoich doświadczeniach, a jej twórczość do dziś uważana jest za klasykę chrześcijańskiego mistycyzmu. Nacisk, jaki Teresa kładła na znaczenie wytrwania w modlitwie, wraz z jej własną dyscypliną duchową posłużyły jako skuteczny przykład dla wielu, którzy starali się pogłębić własne życie duchowe. Św. Teresa pomogła także zreformować zakon sióstr karmelitanek, wywołując do ściślejszego przestrzegania ich reguł zakonnych i opowiadając się za bardziej kontemplacyjnym stylem życia. Jej reformy zainspirowały wiele zakonów do ponownej oceny swoich praktyk duchowych, a dziedzictwo jej pracy jest nadal odczuwalne w wielu wspólnotach religijnych.

Prowadzący podsumowuje tymi bądź podobnymi słowami:

W historii Kościoła istnieje wiele przykładów świętych liderów duchowych, którzy byli symbolem miłości, jedności oraz otwartości. Dzięki przykładowemu życiu, niesłabnącej wierze i świeżości spojrzenia byli w stanie skutecznie zjednoczyć swoje społeczności i pomagać potrzebującym. Kontynuowanie drogi formacji i włączenie się w rozwój swojej wspólnoty, której jesteście częścią, są kluczowe dla osiągnięcia dojrzałości duchowej i moralnej.

V. Celebracja

1. Pieśń na wystawienie Najświętszego Sakramentu: „Upadnij na kolana”.
2. Odczytanie fragmentu z Pisma Świętego:

„Dlatego zginał kolana moje przed Ojcem, od którego bierze nazwę wszelki ród na niebie i na ziemi, aby według bogactwa swej chwały spr-

wił w was przez Ducha swego, by potężnie wzmocnił się wewnętrzny człowiek. Niech Chrystus zamieszka przez wiarę w waszych sercach; abyście w miłości zakorzenieni i ugruntowani, wraz ze wszystkimi świętymi zdołali ogarnąć duchem, czym jest Szerokość, Długość, Wysokość i Głębokość, i poznać miłość Chrystusa, przewyższającą wszelką wiedzę, abyście zostali napełnieni całą Pełnią Boga. (...) Zachęcam was zatem ja, więzień w Panu, abyście postępowali w sposób godny powołania, do jakiego zostaliście wezwani, z całą pokorą i cichością, z cierpliwością, znosząc siebie nawzajem w miłości. Usiłujcie zachować jedność Ducha dzięki więzi, jaką jest pokój. Jedno jest Ciało i jeden Duch, bo też zostaliście wezwani do jednej nadziei, jaką daje wasze powołanie. Jeden jest Pan, jedna wiara, jeden chrzest. Jeden jest Bóg i Ojciec wszystkich, który [jest i działa] ponad wszystkimi, przez wszystkich i we wszystkich. Każdemu zaś z nas została dana łaska według miary daru Chrystusowego. Dlatego mówi Pismo: «Wstąpiwszy na wysokości, wziął do niewoli jeńców, rozdał ludziom dary». Słowo zaś «wstąpił» cóż oznacza, jeśli nie to, że również zstąpił do niższych części ziemi? Ten, który zstąpił, jest i Tym, który wstąpił ponad wszystkie niebiosa, aby wszystko napełnić. On też ustanowił jednych apostołami, innych prorokami, innych ewangelistami, innych pasterzami i nauczycielami, aby przysposobili świętych do wykonywania posługi dla budowania Ciała Chrystusowego, aż dojdziemy wszyscy razem do jedności wiary i pełnego poznania Syna Bożego, do człowieka doskonałego, do miary wielkości według Pełni Chrystusa» (Ef 3,14-19; 4,1-13).

3. Pieśń: „Ja wiem, w kogo ja wierzę”.

4. Odczytanie fragmentu z Pisma Świętego:

„Jedenastu zaś uczniów udało się do Galilei, na górę, tam gdzie Jezus im polecił. A gdy Go ujrzeli, oddali Mu pokłon. Niektórzy jednak wątpili. Wtedy Jezus podszedł do nich i przemówił tymi słowami: «Dana Mi jest wszelka władza w niebie i na ziemi. Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem. A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata»» (Mt 28,16-20).

5. Pieśń: „Idźcie na cały świat”.

6. Modlitwa:

„Panie Boże, Ty wiesz wszystko, Ty wiesz, że chcę Cię naśladować. Otwórz serce moje na to, daj mi taką łaskę, dzięki której otworzę oczy na Ciebie i na wszystkich, którzy mnie otaczają. Pomóż mi zrzucić klapki, które często przysłaniają mi oczy, abym mógł, tak jak Ty, widzieć wszystkie sprawy i innych ludzi szeroko. Niech w tym wszystkim spełnia się nie tylko moja wola, ale przede wszystkim Twoja. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen”.

7. Pieśń na błogosławieństwo: „Przed tak wielkim sakramentem”.

8. Błogosławieństwo końcowe.

9. Pieśń: „Chwała i dziękczynienie”.

Poszukiwanie sposobów realizacji programu duszpasterskiego w rodzinie, parafii i diecezji

Ks. Michał Borda

Wydział Katechetyczny Diecezji Sosnowieckiej

Cele:

- analiza i interpretacja treści zawartych w wybranych źródłach katechetycznego przepowiadania na temat wspólnoty Kościoła i jej roli w rodzinie, parafii i diecezji;
- pogłębienie świadomości wyzwań i zadań stojących przed wiernymi, które wypływają z przynależności do wspólnoty Kościoła;
- wypracowanie propozycji duszpasterskich i katechetycznych, mających na celu pogłębienie świadomości partycypacji w dobrach, wynikających z przynależności do wspólnoty eklezjalnej, oraz ich realizacji na co dzień.

I. Modlitwa do Ducha Świętego

„Duchu Święty, racz nam udzielić daru mądrości, abyśmy umiejętnie rozróżniali dobro od zła i nigdy dóbr tego świata nie przekładali nad dobro wieczne.

Duchu Święty, prosimy o dar rozumu, abyśmy poznali prawdy objawione, na ile tylko jest to możliwe dla nieudolności ludzkiej.

Duchu Święty, napełnij nas darem umiejętności, abyśmy wszystko odnosili do Boga, a gardzili marnością tego świata.

Duchu Święty, oświeć nas darem rady, abyśmy ostrożnie postępowali wśród niebezpieczeństw życia doczesnego i zawsze wypełniali wolę Bożą.

Duchu Święty, daj nam dar męstwa, abyśmy przezwyciężali pokusy nieprzyjaciela i znosili wszelkie prześladowania, na które możemy być wystawieni.

Duchu Święty, prosimy o dar pobożności, abyśmy rozmiłowali się w rozmyślaniu, w modlitwie i w tym wszystkim, co odnosi się do służby Bożej.

Duchu Święty, obdarz nasze serca Boską miłością i łaską wytrwania, abyśmy żyli po chrześcijańsku i umarli śmiercią świętobliwą. Amen”.

II. Odczytanie sprawozdania z poprzedniego spotkania

III. Wprowadzenie w temat

Dla większości ludzi ogromne znaczenie ma bycie we wspólnocie. Człowiek nie jest samotną wyspą i potrzebuje innych osób. Dzięki nim mamy poczucie bezpieczeństwa i potrzebne wsparcie w trudnościach życia. Człowiek potrzebuje także przyjaźni, aby się rozwijać. Potrzebujemy zatem wspólnoty, która będzie nam towarzyszyć na drodze wiary. Ludzie wierzący i zaangażowani w życie religijne odkrywają, że jednym z istotnych elementów rozwoju życia duchowego może być wspólnota. Często jednak życie we wspólnocie może być niebezpieczne i idealizowane. Dlatego też nierzadko zdarzają się ogromne rozczarowania i wina za to obciąża nie tylko wspólnotę, ale też konkretnych ludzi. Osoba szukająca wspólnoty często nie bierze pod uwagę faktu, że życie w niej kosztuje i wymaga dojrzewania. O tym, jak na drodze wiary potrzebna jest wspólnota, mówi nam pierwotna wspólnota chrześcijańska – odkryjmy ją, sięgając do samych początków Kościoła, przenosząc się oczyma wyobraźni do Jerozolimy. Tam żyli pierwsi chrześcijanie. Wspólnotę tworzyli Apostołowie, Maryja, pierwsi uczniowie, nawróceni Żydzi i poganie. Na czele tej wspólnoty stał Piotr wraz z innymi Apostołami, którzy głosili Dobrą Nowinę pod natchnieniem Ducha Świętego. Ta wspólnota żyła gorliwie według wskazań Jezusa.

Uczestnicy dzielą się wiadomościami i spostrzeżeniami na temat funkcjonowania wspólnoty pierwotnego Kościoła, a prowadzący podsumowuje:

Cechy charakterystyczne pierwszej chrześcijańskiej wspólnoty to:

- żyli wspólnie, skupieni wobec prawdy o Jezusie Chrystusie;
- odważnie głosili Ewangelię oraz dokonują licznych znaków i cudów;
- sprzedawali swoje majątki i rozdawali pieniądze potrzebującym;

- panowała wśród nich atmosfera radości, wzajemnego poświęcenia i chwaleń Boga;
- uczestniczyli we wspólnych modlitwach i w Eucharystii;
- jeden duch i jedno serce ożywiały wszystkich wierzących;
- ludzie przestrzegali wysokich norm moralnych, czystości obyczajów chrześcijan;
- pierwsi chrześcijanie żyli nadzieją na wieczność, na Zmartwychwstanie, dlatego męczeństwo nie zabierało im nadziei;
- byli pełni radości w oczekiwaniu na przyjście Pana;
- chętnie udzielali gościny w swoich domach podróżującym współbraciom.

Kiedy dzisiaj w czasie spotkania Parafialnej Rady Duszpasterskiej poszukujemy sposobów realizacji programu duszpasterskiego w rodzinie, parafii i diecezji, trzeba powrócić do źródeł i stać się taką wspólnotą pierwotnego Kościoła.

IV. Fragmenty z Pisma Świętego, Katechizmu Kościoła katolickiego oraz innych dokumentów Kościoła

Sięgnijmy zatem do wybranych tekstów z Pisma Świętego:

„Powiedział też do uczniów: «Pewien bogaty człowiek miał rządcę, którego oskarżono przed nim, że trwoni jego majątek. Przywołał więc go do siebie i rzekł mu: «Cóż to słyszę o tobie? Zdaj sprawę z twego zarządzania, bo już nie będziesz mógł zarządzać». Na to rządcza rzekł sam do siebie: «Co ja pocznę, skoro mój pan odbiera mi zarządzanie? Kopać nie mogę, żebrać się wstydzę. Wiem już, co uczynię, żeby mnie ludzie przyjęli do swoich domów, gdy będę odsunięty od zarządzania». Przywołał więc do siebie każdego z dłużników swego pana i zapytał pierwszego: «Ile jesteś winien mojemu panu?» Ten odpowiedział: «Sto beczek oliwy». On mu rzekł: «Weź swoje zobowiązanie, siadaj prędko i napisz: pięćdziesiąt». Następnie pytał drugiego: «A ty ile jesteś winien?» Ten odrzekł: «Sto korców pszenicy». Mówi mu: «Weź swoje zobowiązanie i napisz: osiemdziesiąt». Pan pochwalił nieuczciwego rządcę, że roztropnie postąpił. Bo synowie tego świata rozropniejsi są w stosunkach z podobnymi sobie ludźmi niż synowie światłości» (Łk 16,1-8).

„Trwali oni w nauce Apostołów i we wspólnocie, w łamaniu chleba i w modlitwach. Bojaźń ogarniała każdego, gdyż Apostołowie czynili wiele znaków i cudów. Ci wszyscy, którzy uwierzyli, przebywali razem i wszystko mieli wspólne. Sprzedawali majątki i dobra i rozdzielali je każdemu według potrzeby. Codziennie trwali jednomyślnie w świątyni, a łamiąc chleb po domach, spożywali posiłek w radości i prostocie serca. Wielbili Boga, a cały lud odnosił się do nich życzliwie. Pan zaś przymnażał im codziennie tych, którzy dostępowali zbawienia” (Dz 2,42-47).

„Bracia, jestem co do was przekonany, że pełni jesteście szlachetnych uczuć, ubogaceni wszelką wiedzą, zdolni do udzielania sobie wzajemnie upomnień. A może niekiedy w liście tym zbyt śmiało się wyraziłem jako ten, który wam pewne sprawy stara się przypomnieć – na mocy danej mi przez Boga łaski. Dzięki niej jestem z urzędu służą Chrystusa Jezusa wobec pogan, sprawującym świętą czynność głoszenia Ewangelii Bożej po to, by poganie stali się ofiarą miłą Bogu, uświęconą Duchem Świętym. Jeśli więc mogę się chlubić, to tylko w Chrystusie Jezusie z powodu tego, co odnosi się do Boga. Nie odważę się jednak wspominać niczego poza tym, czego dokonał przeze mnie Chrystus w doprowadzeniu pogan do posłuszeństwa [wierze] słowem, czynem, mocą znaków i cudów, mocą Ducha Świętego. Oto od Jeruzalem i na całym obszarze aż po Ilirię dopełniłem [głoszenia] Ewangelii Chrystusa. A poczytywałem sobie za punkt honoru głosić Ewangelię jedynie tam, gdzie imię Chrystusa było jeszcze nie znane, by nie budować na fundamencie położonym przez kogoś innego, lecz zgodnie z tym, co jest napisane: «Ci, którym o Nim nie mówiono, zobaczą Go, i ci, którzy o Nim nie słyszeli, poznają Go»” (Rz 15,14-21).

„«Co myślicie? Pewien człowiek miał dwóch synów. Zwrócił się do pierwszego i rzekł: ‘Dziecko, idź i pracuj dzisiaj w winnicy’. Ten odpowiedział: ‘Idę, panie!’, lecz nie poszedł. Zwrócił się do drugiego i to samo powiedział. Ten odparł: ‘Nie chcę’. Później jednak opamiętał się i poszedł. Który z tych dwóch spełnił wolę ojca?» Mówią Mu: «Ten drugi». Wtedy Jezus rzekł do nich: «Zaprawdę, powiadam wam: Celnicy i nierządnicę wchodzi przed wami do królestwa niebieskiego. Przyszedł bowiem do was Jan drogą sprawiedliwości, a wy mu nie uwierzyliście. Uwierzyli mu zaś celnicy i nierządnicę. Wy patrzyliście na to, ale nawet później nie opamiętałyście się, żeby mu uwierzyć” (Mt 21,28-32).

„Ja jestem prawdziwym krzewem winnym, a Ojciec mój jest tym, który [go] uprawia. Każdą latorośl, która nie przynosi we Mnie owocu, odcina, a każdą, która przynosi owoc, oczyszcza, aby przynosiła owoc obfity. Wy już jesteście czyści dzięki słowu, które wypowiedziałem do was. Trwajcie we Mnie, a Ja w was [będę trwać]. Podobnie jak latorośl nie może przynosić owocu sama z siebie – jeśli nie trwa w winnym krzewie – tak samo i wy, jeżeli we Mnie trwać nie będziecie. Ja jestem krzewem winnym, wy – latoroślami. Kto trwa we Mnie, a Ja w nim, ten przynosi owoc obfity, ponieważ beze Mnie nic nie możecie uczynić. Ten, kto nie trwa we Mnie, zostanie wyrzucony jak winna latorośl i uschnie. Potem ją zbierają i wrzucają w ogień, i płonie. Jeżeli we Mnie trwać będziecie, a słowa moje w was, to proście, o cokolwiek chcecie, a to wam się spełni. Ojciec mój przez to dozna chwały, że owoc obfity przyniesiecie i staniecie się moimi uczniami” (J 15,1-8).

„Wtedy Piotr zaczął mówić do Niego: «Oto my opuściliśmy wszystko i poszliśmy za Tobą». Jezus odpowiedział: «Zaprawdę, powiadam wam: Nikt nie opuszcza domu, braci, sióstr, matki, ojca, dzieci lub pól z powodu Mnie i z powodu Ewangelii, żeby nie otrzymał stokroć więcej teraz, w tym czasie, domów, braci, sióstr, matek, dzieci i pól, wśród prześladowań, a życia wiecznego w czasie przyszedłym. Lecz wielu pierwszych będzie ostatnimi, a ostatnich pierwszymi»” (Mk 10,28-31).

„Mocą bowiem łaski, jaka została mi dana, mówię każdemu z was: Niech nikt nie ma o sobie wyższego mniemania, niż należy, lecz niech sądzi o sobie trzeźwo – według miary, jaką Bóg każdemu w wierze wyznaczył. Jak bowiem w jednym ciele mamy wiele członków, a nie wszystkie członki spełniają tę samą czynność – podobnie wszyscy razem tworzymy jedno ciało w Chrystusie, a każdy z osobna jesteśmy nawzajem dla siebie członkami. Mamy zaś według udzielonej nam łaski różne dary: bądź dar proroctwa – [aby go stosować] zgodnie z wiarą; bądź to urząd diakona – dla wykonywania czynności diakańskich; bądź urząd nauczyciela – dla wypełniania czynności nauczycielskich; bądź dar upominania – dla karcenia. Kto zajmuje się rozdawaniem, [niech to czyni] ze szczodrobliwością; kto jest przełożonym, [niech działa] z gorliwością; kto pełni uczynki miłosierdzia, [niech to czyni] ochoczo. Miłość niech będzie bez obłudy. Miejcie wstręt do złego, podążajcie za dobrem. W miłości braterskiej nawzajem bądźcie sobie

życzliwi. W okazywaniu czci jedni drugim wyprzedzajcie. Nie opuszczajcie się w gorliwości. Bądźcie płomiennego ducha. Pełnijcie służbę Panu. Weselcie się nadzieją. W ucisku bądźcie cierpliwi, w modlitwie – wytrwali. Zarządzajcie potrzebom świętych. Przestrzegajcie gościnności” (Rz 12,3-13).

Skorzystajmy z wybranych tekstów Katechizmu Kościoła katolickiego:

„Wszyscy ludzie są wezwani do tego samego celu, którym jest sam Bóg. Istnieje pewne podobieństwo między jednością Osób Boskich a braterstwem, jakie ludzie powinni stworzyć między sobą, w prawdzie i miłości. Miłość bliźniego jest nieodłączna od miłości Boga” (nr 1878).

„Osoba ludzka potrzebuje życia społecznego. Nie jest ono dla niej czymś dodanym, lecz jest wymogiem jej natury. Przez wymianę z innymi, wzajemną służbę i dialog z braćmi człowiek rozwija wszystkie swoje możliwości; w ten sposób odpowiada na swoje powołanie” (nr 1879).

„*Spółeczność* jest pewną grupą osób powiązanych w sposób organiczny zasadą jedności, która przekracza każdą z nich. Spółeczność, zgromadzenie widzialne i zarazem duchowe, trwa w czasie; dziedziczy przeszłość i przygotowuje przyszłość. Każdy człowiek staje się dzięki niej «dziedzicem», otrzymuje «talenty», które wzbogacają jego tożsamość i których owoce powinien pomnażać. Słusznie więc każdy człowiek jest zobowiązany do poświęcania się na rzecz wspólnot, do których należy, i do szacunku wobec władz troszczących się o dobro wspólne” (nr 1880).

„Każdą wspólnotę określa jej cel, a w konsekwencji rządzi się ona własnymi regułami. «Zasadą bowiem, podmiotem i celem wszystkich instytucji społecznych jest i powinna być *osoba ludzka*” (nr 1881).

„Niektóre społeczności, takie jak rodzina i państwo, odpowiadają bardziej bezpośrednio naturze człowieka. Są dla niego konieczne. Aby umożliwić jak największej liczbie osób uczestnictwo w życiu społecznym, należy sprzyjać tworzeniu zrzeszeń i instytucji swobodnie wybieralnych «dla celów gospodarczych i społecznych, kulturalnych

i rozrywkowych, sportowych, zawodowych i politycznych. Są to społeczności albo o zasięgu krajowym, albo międzynarodowym». Taka *socjalizacja* jest także wyrazem naturalnego dążenia ludzi do zrzeszania się, by osiągnąć cele, które przerastają ich indywidualne możliwości. Rozwija ona zdolności osoby, zwłaszcza zmysł inicjatywy i odpowiedzialności. Pomaga w zagwarantowaniu jej praw” (nr 1882).

„Socjalizacja niesie także pewne niebezpieczeństwa. Zbyt daleko posunięta interwencja państwa może zagrażać osobistej wolności i inicjatywie. Nauczanie Kościoła wypracowało tak zwaną *zasadę pomocniczości*. Według niej «społeczność wyższego rzędu nie powinna ingerować w wewnętrzne sprawy społeczności niższego rzędu, pozbawiając ją kompetencji, lecz raczej powinna wspierać ją w razie konieczności i pomóc w koordynacji jej działań z działaniami innych grup społecznych, dla dobra wspólnego»” (nr 1883).

„Bóg nie chciał zatrzymać dla samego siebie sprawowania wszelkich władz. Każdemu stworzeniu powierza zadania, które jest ono zdolne wypełniać stosownie do zdolności swojej własnej natury. Ten sposób rządzenia powinien być naśladowany w życiu społecznym. Postępowanie Boga w rządzeniu światem, świadczące o ogromnym szacunku dla wolności ludzkiej, powinno być natchnieniem dla mądrości tych, którzy rządzą wspólnotami ludzkimi. Powinni oni postępować jak słudzy Opatrzności Bożej” (nr 1884).

„Społeczność jest nieodzowna do urzeczywistnienia powołania ludzkiego. Aby ten cel został osiągnięty, powinna być uszanowana właściwa hierarchia wartości, która «wymiary materialne i instynktowne podporządkowuje wewnętrznym i duchowym»” (nr 1886).

„Trzeba więc odwoływać się do duchowych i moralnych zdolności osoby oraz do stałego wymagania jej *wewnętrznego nawrócenia*, by doprowadzić do zmian społecznych, które rzeczywiście służyłyby osobie. Pierwszeństwo przyznane nawróceniu serca w żaden sposób nie eliminuje, lecz, przeciwnie, nakłada obowiązek uzdrawiania instytucji i warunków życia – jeśli skłaniają do grzechu – w taki sposób, by były zgodne z normami sprawiedliwości i sprzyjały dobru, a nie stały mu na przeszkodzie” (nr 1888).

„Bez pomocy łaski ludzie nie umieliby «dostrzegać wąskiej nie-raz ścieżki między małodusznością, która ulega złu, a przemocą, która chce je zwalczać, a w rzeczywistości je pomnaża». Jest to droga miłości – miłości Boga i bliźniego. Miłość stanowi największe przykazanie społeczne. Szanuje drugiego i jego prawa. Wymaga praktykowania sprawiedliwości i tylko ona nas do tego uzdalnia. Jest natchnieniem dla życia będącego darem z siebie: «Kto będzie się starał zachować swoje życie, straci je; a kto je straci, zachowa je» (Łk 17,33)” (nr 1889).

W tej części spotkania zainteresujemy się nauczaniem św. Jana Pawła II zawartym w *Christifideles laici* (30.12.1988):

„Jako członkowie Kościoła świeccy posiadają powołanie i misję głosicieli Ewangelii. Do wypełniania tej misji upoważniają ich i zobowiązują sakramenty chrześcijańskiej inicjacji. Odczytajmy jasne i pełne treści słowa Soboru Watykańskiego II: «Jako uczestnicy funkcji Chrystusa-Kapłana, Proroka i Króla, mają świeccy swój czynny udział w życiu i działalności Kościoła. (...) Czerpiąc siły z czynnego udziału w życiu liturgicznym swojej wspólnoty, gorliwie uczestniczą w jej pracach apostołskich; pociągają do Kościoła ludzi trzymających się może z daleka od niego; współpracują usilnie w głoszeniu słowa Bożego zwłaszcza przez katechizację; oddając na usługi Kościoła swoją wiedzę fachową, usprawniają pracę duszpasterską, a także zarządzanie dobrami kościelnymi». (...). Dzięki ewangelizacji możliwe jest budowanie i kształtowanie Kościoła jako *wspólnoty wiary*, a ściślej – jako wspólnoty wiary *wyznawanej* przez przyjęcie słowa Bożego, *sprawowanej* w sakramentach i *przeżywanej* w miłości – będącej duszą chrześcijańskiego życia moralnego. W istocie «dobra nowina» zmierza do nawrócenia serca i duszy człowieka i do osobistego związania go z Jezusem Chrystusem, Panem i Zbawicielem; przysposabia do chrztu i do Eucharystii, umacnia w postanowieniu i urzeczywistnianiu postanowienia prowadzenia nowego życia wedle Ducha. Z pewnością nakaz Jezusa: «Idźcie i głoscie Ewangelię» zawsze pozostaje tak samo ważny i przynaglający. Jednak sytuacja *aktualna* nie tylko świata, ale także różnych części Kościoła *absolutnie wymaga*, aby na słowo Chrystusa odpowiedzieć *postuszeństwem bardziej zdecydowanym i wielkodusznym*. Każdy uczeń jest wezwany osobiście. Nikomu nie wolno się uchylać

od osobistej odpowiedzi: «Biada mi, gdybym nie głosił Ewangelii!» (1 Kor 9,16)” (nr 33).

„(...) W owym zadaniu Kościoła ludzie świeccy, na mocy ich uczestnictwa w prorockim urzędzie Chrystusa, biorą pełny udział. Do nich w szczególności należy świadczenie o tym, jak wiara chrześcijańska daje jedyną pełną odpowiedź, którą wszyscy mniej lub bardziej świadomie przyjmują i której pragną, na problemy i nadzieje, jakie życie stawia przed każdym człowiekiem i każdym społeczeństwem. Świeccy mogą spełniać to zadanie pod warunkiem, że zdołają przezwyciężyć rozdźwięk pomiędzy Ewangelią a własnym życiem, nadając wszystkim swoim działaniom w rodzinie, w pracy, na polu społecznym spójność właściwą takiemu życiu, które czerpie natchnienie z Ewangelii i w niej znajduje siłę do tego, by w pełni się realizować. (...). *Człowiek jest kochany przez Boga!* Oto proste, a jakże przejmujące orędzie, które Kościół jest winien człowiekowi. Każdy chrześcijanin może i musi słowem oraz życiem głosić: Bóg cię kocha, Chrystus przyszedł dla ciebie, Chrystus dla ciebie jest «Drogą i Prawdą, i Życiem!» (J 14,6). Ta nowa ewangelizacja, skierowana nie tylko do jednostek, ale do całych grup ludzkich żyjących w różnych sytuacjach, środowiskach i kulturach, ma na celu *kształtowanie dojrzałych wspólnot kościelnych*, w których wiara ujawnia się i urzeczywistnia w całym swoim pierwotnym znaczeniu jako przyłączenie do osoby Chrystusa i do Jego Ewangelii, jako spotkanie i sakramentalna komunika z Chrystusem, jako życie w duchu miłości i służby. W kształtowaniu tego rodzaju wspólnot kościelnych świeccy uczestniczą nie tylko przez aktywny i odpowiedzialny udział w życiu wspólnotowym, a więc przez dawanie swego niezastąpionego świadectwa, ale także przez obojętne podejmowanie działań misyjnych wobec tych, którzy jeszcze nie wierzą lub którzy nie żyją według wiary otrzymanej wraz z chrztem. Nowym pokoleniom świeccy winni ofiarować swój cenny i konieczny wkład *w formie dzieła systematycznej katechezy*. Ojcowie synodalni odnieśli się z wdzięcznością do pracy katechetów, przyznając, iż «pełnią oni bardzo odpowiedzialną rolę w animacji wspólnot kościelnych». Oczywiście, rodzice chrześcijańscy są pierwszymi i niezastąpionymi katechetami swoich dzieci, do czego uzdalnia ich sakrament małżeństwa. Wszyscy jednak winniśmy zdawać sobie sprawę z tego, że każdy ochrzczony ma «prawo» do nauki wiary, wychowania oraz stałego wspierania w wierze i w życiu chrześcijańskim” (nr 34).

V. Wprowadzenie do dyskusji

Nauczanie Kościoła akcentuje w sposób jednoznaczny misję, zadanie i rolę osób świeckich we wspólnocie chrześcijańskiej. Podobnie jak w konstytucjach państw świeckich, w których pierwszoplanową rolę odgrywa naród lub obywatele jako suweren, tak Kościół wskazuje osoby świeckie jako tych, którzy pod przewodnictwem pasterzy są współodpowiedzialni za losy Kościoła. Apostolstwo laikatu przejawia się w życiu codziennym, rodzinnym, zawodowym, w sposób indywidualny i zbiorowy; wszędzie tam, gdzie jest ku temu potrzeba: w rodzinie, parafii i diecezji. Fundamentem wszelkiego apostołowania wśród świeckich jest rodzina i obok wspólnoty kościelnej jest najważniejszym źródłem i środowiskiem realizacji programu duszpasterskiego. Obowiązkiem rodziców jest przysposabiać w rodzinie swe dzieci od najmłodszych lat do coraz lepszego poznawania miłości Boga ku wszystkim ludziom i stopniowo uczyć je, zwłaszcza przykładem, troski o potrzeby bliźniego, tak materialne, jak i duchowe. Cała więc rodzina i wspólne jej życie stać się winny niejako praktyczną szkołą apostołstwa. Małżeństwo i rodzina to rozległa przestrzeń ich udziału w zadaniach uświęcania i nauczania. Wierni świeccy, ubogaceni darami sakramentalnymi i charyzmatami, uczestniczą w kapłaństwie powszechnym, służąc Kościołowi – wspólnocie i wykonując różne funkcje, a zwłaszcza spełniając posługi, sprawując różnorodne urzędy i biorąc aktywny udział w Parafialnych Radach Duszpasterskich. Mimo wszelkich wskazówek obecne wspólnoty nie zawsze przypominają gminy jerozolimskiej. Warto zastanowić się, co zrobić, żeby terazniejsze wspólnoty, rodziny, parafie i diecezje były takie jak pierwsza wspólnota jerozolimska. Zachęcam do ożywionej dyskusji.

VI. Pytania do dyskusji

Dyskusję na interesujący nas temat można poprowadzić z wykorzystaniem poniższych pytań:

- Jakie grupy apostołskie funkcjonują w naszej parafii i diecezji? Czy możemy je opisać jako wspólnoty z charyzmatem pierwotnego Kościoła, realizujące obowiązujący program duszpasterski Kościoła?
- Jaki jest status prawny wspólnot parafialnych i diecezjalnych (statut, prawa i obowiązki członków, asystent kościelny)?

- W jaki sposób wspólnoty funkcjonujące w parafii współpracują z Parafialną Radą Duszpasterską?
- Jakie są sposoby realizacji programu duszpasterskiego Kościoła w rodzinie?
- Jakie są sposoby realizacji programu duszpasterskiego Kościoła w parafii?
- Jakie są sposoby realizacji programu duszpasterskiego Kościoła w diecezji?

VII. Dyskusja

VIII. Podsumowanie

Od samych początków Kościoła wierni świeccy towarzyszyli i wносили skuteczny wkład w jego istnienie i rozwój. W pierwszych wiekach chrześcijaństwa świeccy ponosili wielkie ofiary przez prześladowania. Natomiast w dzisiejszych czasach stali się podporą i obrońcami wiary, dowartościowani przez Sobór Watykański II, który z dużym naciskiem podkreślił rolę osób świeckich w życiu wspólnoty chrześcijańskiej. Należałoby stwierdzić, że Kościół w dokumentach soborowych przygotował teologiczny grunt pod rozwój różnych form aktywności laikatu. Szczególnym wyrazem takiego zaangażowania stały się ruchy odnowy życia religijnego, a dzisiaj m.in. Parafialne Rady Duszpasterskie. Papież Franciszek w swych przemówieniach podkreśla również znaczny wkład osób świeckich w szerzeniu Ewangelii oraz ich szczególną rolę we wspólnocie chrześcijańskiej. Papież twierdzi, że wierni świeccy nie są „drugorzędnymi członkami, służącymi hierarchii i zwykłymi wykonawcami poleceń płynących z góry”, ale postrzega ich „jako uczniów Chrystusa, którzy na mocy swego chrztu i naturalnego włączenia w świat są powołani do ożywiania każdego środowiska, wszelkiej działalności, wszelkich ludzkich relacji zgodnie z duchem Ewangelii, niosąc światło, nadzieję, miłosierdzie w te miejsca, które w przeciwnym razie byłyby obce wobec Bożego działania i pozostawione w nędzy ludzkiej kondycji”. Sformułujmy zatem duszpasterskie zadania dla parafii, szukając ścieżek realizacji programu duszpasterskiego Kościoła.

IX. Sformułowanie zadań duszpasterskich dla parafii

X. Wolne wnioski

XI. Modlitwa końcowa

Psalm 78 (77)

„Słuchaj, mój ludu, nauki mojej;
nakłońcie wasze uszy na słowa ust moich.
Do przypowieści otworzę me usta,
wyjawię tajemnice zamierzonego wieku.
Cośmy słyszeli i cośmy poznali,
i co nam opowiedzieli nasi ojcowie,
tego nie ukryjemy przed ich synami.
Opowiemy przysłemu potomstwu
chwałę Pana i Jego potęgę,
i cuda, których dokonał.
Albowiem nadał On w Jakubie przykazania
i ustanowił Prawo w Izraelu,
aby to, co zlecił naszym ojcom,
przekazywali swym synom,
aby to poznało przyszłe pokolenie,
synowie, co się narodzą,
że mają pokładać nadzieję w Bogu
i nie zapominać dzieł Boga,
lecz strzec Jego poleceń.
A niech nie będą jak ich ojcowie
pokoleniem opornym, buntowniczym,
pokoleniem o niestałym sercu,
którego duch nie dochowuje Bogu wierności”.

KATECHEZY PRZEDCHRZCIELNE DLA RODZICÓW I CHRZESTNYCH

Chrzest podstawą uczestnictwa we wspólnocie Kościoła

Ks. Mateusz Adamski

Wydział Teologiczny Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

Cele:

- ukazanie specyfiki budowania Kościoła jako komunii:
  - wskazanie na tożsamość chrześcijanina jako mającego udział w bogactwie Bożego obdarowania (udział w Bożym życiu, w Bożej łasce, w pełni darów Ducha Świętego) – *communio sanctorum*;
  - uświadomienie konieczności odpowiedzi na to Boże obdarowanie poprzez konkretny dar z siebie, a więc zaangażowanie w budowanie wspólnoty;
- formacja do „uczestnictwa we wspólnocie Kościoła”:
  - modlitwa, słuchanie Słowa Bożego i udział w sakramentach świętych jako sposób doświadczania udziału w Bożym życiu i celebrowania Bożego obdarowania człowieka Jego łaską;
  - inicjowanie i wspieranie procesu „nawrócenia pastoralnego” u wiernych Kościoła, a więc przemiany mentalności i sposobu myślenia o Kościele i sposobie uczestniczenia w jego życiu i misji w konkretnych realiach czasu i miejsca.

Niniejsza katecheza, omawiając liturgię sakramentu chrztu świętego, ma za zadanie wskazać znaczenie tego sakramentu we wprowadzeniu człowieka do wspólnoty Kościoła. Uwypukla te elementy liturgii sakramentu, które wskazują na Kościół jako wspólnotę ludzi ochrzczonych.

- przygotowanie rodziców¹ do głębszego przeżycia uroczystości udzielenia sakramentu chrztu świętego ich dziecku;
- pomoc rodzicom w dojrzałszym spojrzeniu na własny sakrament chrztu świętego;
- duchowe przygotowanie do uroczystości udzielenia sakramentu chrztu świętego ich dziecku (wspólna modlitwa, możliwość skorzystania z sakramentu pokuty i pojednania).

Metody

- wykład,
- burza mózgów,
- praca z tekstem.

Czas katechezy:

- ok. 1,5 godziny (w tym spotkanie formacyjne, wspólna modlitwa i uzupełnienie danych w kancelaryjnych księgach chrztu).

Miejsce:

- salka parafialna i świątynia; ewentualnie świątynia od samego początku katechezy.

Katecheta powinien przygotować:

- rytuał sakramentu chrztu świętego;
- tekst 1 Kor 12,12-27;
- tekst wstawki w modlitwie eucharystycznej w „Mszy przy udzieleniu chrztu” z Mszału rzymskiego;
- tekst formuły przed Modlitwą Pańską „przy chrzcie dzieci” z Mszału rzymskiego;
- odpowiednią liczbę odbitych egzemplarzy ww. tekstów dla uczestników katechezy;
- wykaz imion dzieci i ich rodziców oraz ich etymologicznych znaczeń (np. Mateusz – z hebr. „dany od Boga”);
- wykaz świętych i błogosławionych posiadających te same imiona, jakie mają dzieci czekające na sakrament chrztu świętego;

---

¹ Pod tym pojęciem rozumie się w niniejszym konspekcie rodziców i rodziców chrzestnych.

- paramenty liturgiczne używane podczas sakramentu chrztu świętego;
- lub:
- prezentację multimedialną zawierającą ww. teksty i zdjęcia paramentów;
  - teksty modlitw: modlitwa dziękczynna za sakrament chrztu świętego, modlitwa ojca rodziny, modlitwa matki, modlitwa rodziców przed chrztem dziecka, modlitwa zawierzenia Maryi, modlitwa „Gdy dziecko przygotowuje się do sakramentów św.”, modlitwa rodziców za dzieci, modlitwa rodziców za nowo narodzone dziecko, Litania dziękczynna matki (załącznik nr 1) (każda modlitwa na oddzielnej kartce, by łatwiej można było rozdać uczestnikom katechezy);
  - napoje (kawa, herbata, woda).

Plan katechezy

1. Przywitanie się ze wszystkimi przybyłymi.

I. Modlitwa

2. Modlitwa na rozpoczęcie katechezy („Ojcze nasz”, „Zdrowaś Maryjo”).

II. Życ i dzielić się doświadczeniem

1. Życie

3. Rozmowa z rodzicami ukazująca cele spotkania.
4. Rozmowa z rodzicami dotycząca motywacji, które nimi kierują w wyrażeniu prośby o udzielenie sakramentu chrztu świętego ich dzieciom.

2. Refleksja

5. Rozmowa z rodzicami dotycząca ich rozumienia wspólnoty Kościoła.

III. Interpretować

6. Omówienie skutków sakramentu chrztu świętego.
7. Omówienie liturgii sakramentu chrztu świętego.
  - I. Obrzędy wstępne (dialog z rodzicami).
    - a) Znaczenie nadania imienia (wybór patrona).
    - b) Obowiązki rodziców.
    - c) Obowiązki rodziców chrzestnych.

- d) Obrzęd naznaczenia krzyżem, wprowadzenie do świątyni.
- II. Liturgia Słowa.
- III. Modlitwa powszechna zakończona wezwaniami do świętych i świętych patronów dzieci.
- IV. Modlitwa z egzorcyzmem i włożenie ręki.
- V. Modlitwa dziękczynna nad wodą (krótkie omówienie znaku wody w sakramencie chrztu świętego oraz znaku chrzcielnicy).
- VI. Wyrzeczenie się zła i wyznanie wiary w imieniu dziecka, w odniesieniu do własnego sakramentu chrztu świętego oraz wiary Kościoła.
- VII. Moment udzielenia sakramentu poprzedzony pytaniem do rodziców i chrzestnych.
- VIII. Wspólne dziękczynienie za łaskę chrztu świętego (modlitwa „Chwała Ojcu”).
- IX. Obrzędy wyjaśniające.
  - a) Namaszczenie krzyżem świętym (znaczenie poświęconego oleju, włączenie do potrójnej misji Chrystusa).
  - b) Włożenie białej szaty (odniesienie do chrztu dorosłych jako wyraźniejszego znaku białej szaty).
  - c) Wręczenie zapalanej świecy (omówienie symboliki światła, płomienia, paschału w odniesieniu do sakramentu chrztu świętego).
- X. Liturgia eucharystyczna uwzględniająca teksty Mszy obrzędowej (dodatek w modlitwie eucharystycznej oraz wezwanie przed Modlitwą Pańską).
- XI. Uroczyste błogosławieństwo.

IV. Działać

- 8. Podsumowanie zdobytej wiedzy i skonstruowanie wniosków, które będzie można wprowadzić w życie.

V. Celebrować

- 9. Przejście do świątyni (jeżeli pierwsza część katechezy odbywała się w salce parafialnej).
- 10. Modlitwa przed Najświętszym Sakramentem (wystawionym lub w tabernakulum).

- a) Rozdanie uczestnikom katechezy przygotowanych modlitw i poproszenie ich o odczytanie w odpowiednim momencie.
  - b) Modlitwa prowadzona przez kapłana.
  - c) Modlitwa osobista i możliwość skorzystania z sakramentu pokuty i pojednania.
  - d) Błogosławieństwo.
11. Przejście do kancelarii w celu uzupełnienia danych osobowych i dostarczenia brakujących dokumentów (dodatkowo).
  12. Pożegnanie z rodzinami.

Wstępne założenia

Zaleca się, aby termin udzielania sakramentu chrztu świętego w danej parafii pozostał jeden, niezmienny i konsekwentnie respektowany. Duszpasterz (proboszcz) powinien na podstawie wiedzy co do liczby udzielanych w danej parafii chrztów świętych wyznaczyć konkretne niedziele (np. dwie w miesiącu lub w mniejszych parafiach jedną w miesiącu), kiedy w danej parafii udziela się tego sakramentu. Pozwoli to zebrać kilka rodzin przeżywających sakrament chrztu świętego razem, podczas jednej Mszy św. Rodzice, którzy zgłaszają prośbę o udzielenie sakramentu chrztu świętego, powinni być zaproszeni na katechezę chrzcielną, na którą zaprasza się także rodziców chrzestnych (jeżeli mogą), organizowaną w parafii przed niedzielą, podczas której udziela się sakramentu chrztu świętego. Duszpasterz wyjaśnia, że udział w tej katechezie jest obowiązkowy dla rodziców (i chrzestnych, jeżeli mieszkają blisko). Dlatego dzień i godzina powinny być dostosowane do warunków lokalnych (np. piątek, sobota, godz. 18:00, 19:00). Duszpasterz wyjaśnia, że katecheza pomoże w lepszym przygotowaniu do przeżycia tej uroczystości, oraz będzie stanowiła możliwość do wspólnej modlitwy, skorzystania z sakramentu pokuty i pojednania przed chrztem dziecka oraz (ewentualnie) uzupełnienia danych w parafialnych księgach chrztu. Dlatego rodzice przynoszą na katechezę zaświadczenia o spowiedzi świętej (do ewentualnego podpisania) oraz dane osobowe chrzestnych i zaświadczenia potwierdzające możliwość pełnienia roli chrzestnego wydane w parafiach rodziców chrzestnych.

Przebieg katechezy

Ad. 1

Katecheta wita się ze wszystkimi przybyłymi, wskazane jest uściśnięcie dłoni, życzliwy uśmiech, kilka ciepłych słów rozładowujących stres przybyłych i zmniejszających dystans między katechetą (zwłaszcza jeżeli jest kapłanem) a katechizowanymi. Ważne, by podkreślić radość katechety wypływającą z przybycia rodziców oraz z samego faktu możliwości spotkania się z nimi. Dobrze, jeżeli katecheta okaże postawę, która byłaby dla uczestników jasnym sygnałem, że on również czekał na to spotkanie i jest dla niego bardzo ważne. Katecheta powinien pokazać swoją postawą już na samym początku, że nie przyszedł na to spotkanie z obowiązku, ale z własnej chęci. Dobre pierwsze wrażenie, które uda się zbudować katechecie, zaowocować może pozytywnym nastawieniem uczestników do tej katechezy.

Po przywitaniu się i zaproszeniu do salki parafialnej katecheta powinien zaproponować coś do picia (kawę, herbatę, wodę), poinformować o możliwości skorzystania z toalety i wskazać miejsce, gdzie ona się znajduje. Stworzenie rodzinnego klimatu wspólnoty i odrzucenie sztywnego formalizmu w spotkaniu może zaowocować stworzeniem dobrej atmosfery i pozytywnych wrażeń u uczestników, przez co będą czuli się docenieni, ugoszczeni i może zniknąć odczucie traktowania „z góry” oraz „przymusu bycia na katechezie”. Uczestnicy sami już od początku będą chcieli pozostać. Jest to bardzo ważne.

I. Modlitwa

Ad. 2

Po przygotowaniu napojów, katecheta prosi o chwilowe „oderwanie się od szklanek”, by zaprosić najważniejszego Gościa i Uczestnika – Pana Boga. Następuje wspólna modlitwa poprzedzona wezwaniem katechety, aby Pan Bóg (Maryja, święci) był obecny podczas tego spotkania. Katecheta zaprasza do modlitwy „Ojcze nasz”, wskazując, że jest to modlitwa, której nauczył nas sam Pan Jezus i istnieje we wspólnocie Kościoła od samego początku. Katecheta rozpoczyna modlitwę.

II. Życ i dzielić się doświadczeniem

1. Życie

Ad. 3

Katecheta informuje rodziców, co jest celem tego spotkania. Akcentuje, jak ważne jest dobre przygotowanie wszystkich uczestników uroczystości udzielenia sakramentu chrztu świętego ich dzieciom i chrześniakom. Może zapytać w formie luźnej rozmowy, czy wszystko rodzice już przygotowali (ubranko dla dziecka, przyjęcie, potrzebne rzeczy: biała szata, świeca itp.). Wskazuje, że można przeżyć tę uroczystość, zatrzymując się tylko na zewnętrznej formie przygotowania, ale w takim przypadku będzie to tylko jedno z wielu wydarzeń w naszym życiu, mniej lub bardziej wspominanych. Katecheta podkreśla, że udzielenie sakramentu to przede wszystkim wydarzenie duchowe, które musimy przeżyć wszyscy (dziecko i rodzice) na poziomie duchowym, na poziomie duszy. I wtedy oprócz bycia wydarzeniem stanie się doświadczeniem, ponieważ sami czegoś doświadczymy. I stąd wypływa potrzeba spotkania, które nas przygotowuje do tego, by nie tylko przeżyć, ale doświadczyć.

Ad. 4

Katecheta zadaje pytanie: Dlaczego chcecie, aby wasze dzieci przyjęły chrzest? Trudno przewidzieć, jakie odpowiedzi padną. Ważne, aby padły w ogóle, gdyż będzie to świadczyło o zaangażowaniu rodziców w rozmowę. Zazwyczaj rodzice, chcąc pokazać się od jak najlepszej strony, podadzą odpowiedzi „prawidłowo i pobożnie” (np. ponieważ chcą wiary dla swojego dziecka; ponieważ chcą, by mogło przyjmować inne sakramenty; ponieważ to naturalna kolej rzeczy i tak jest przyjęte; ponieważ to wynika z ich przyrzeczeń złożonych podczas sakramentu małżeństwa). Jeżeli rodzice nie wykazują chęci do udzielenia odpowiedzi, katecheta może ich ośmielić, zachęcić i podprowadzić.

Podsumowując udzielone odpowiedzi, katecheta powinien zwrócić uwagę na znaczenie sakramentu chrztu świętego w kontekście włączenia do wspólnoty Kościoła. Jest on pierwszym sakramentem, który przyjmujemy, i otwiera drogę do innych sakramentów. Po przyjęciu chrztu stajemy się chrześcijanami – uczniami Chrystusa, członkami wspólnoty Kościoła.

2. Refleksja

Ad. 5

Katecheta następnie pyta: „Co rozumiecie pod pojęciem «Kościół?»” Jest to ważne pytanie, ponieważ może dzięki niemu ocenić teoretyczną wiedzę rodziców na temat wspólnoty Kościoła oraz rozpoznać, w jaki sposób postrzegają rzeczywistość Kościoła, czy widzą w nim wspólnotę ludzi wierzących, ochrzczonych, czy też postrzegają Kościół przez pryzmat klerikalizmu i osób konsekrowanych.

Ważne jest, aby w tym momencie skonfrontować spojrzenie uczestników katechezy na Kościół z eklezjologią Kościoła katolickiego. Należy wskazać, że Kościół:

- to ciało Chrystusa; można powołać się na obraz Kościoła u św. Pawła - 1 Kor 12,12-27 (jeżeli katecheta uzna to za konieczne w danej grupie katechizowanych, można wydrukować ten fragment w kilku egzemplarzach i wspólnie odczytać go i omówić, tak by obraz Kościoła jako ciała lepiej zapadł w pamięci uczestników);
- to wspólnota ludzi ochrzczonych;
- składa się z różnych stanów: świeckiego (na mocy przyjętego sakramentu chrztu świętego), konsekrowanego (na mocy złożonych ślubów), duchowieństwa (na mocy przyjętych święceń).

Katecheta powinien podkreślić również, że to we wspólnocie Kościoła uczymy się relacji z Bogiem, odczytywania Jego woli w naszym życiu i realizujemy własne powołanie.

III. Interpretować

Ad. 6

W nawiązaniu do wcześniej zadanego pytania i rozmowy z rodzicami katecheta porządkuje i podsumowuje informacje dotyczące skutków sakramentu chrztu świętego. Podkreśla, że te skutki dotyczą nas, którzy już przyjęliśmy ten sakrament, ale także będą dotyczyły dzieci tych rodziców. Rodzic musi uświadomić sobie, że to, co omawiamy, dotyczy jego dziecka, a nie jest tylko teorią. Katecheta wyjaśnia podstawowe skutki sakramentu chrztu świętego:

- oczyszczenie z grzechu pierworodnego;
- uwolnienie dziecka od bezpośredniego wpływu złego ducha;

- otworzenie szansy na niebo dla dziecka;
- rozpoczęcie życia duchowego, życia wiary w dziecku;
- dziecko staje się dzieckiem Boga jako Ojca i Maryi jako Matki danej przez Jezusa wierzącym;
- ciało dziecka staje się świątynią Ducha Świętego;
- dziecko zostaje członkiem wspólnoty Kościoła.

Katecheta podkreśla, że dzieci rodziców byłyby pozbawione tego wszystkiego, gdyby rodzice nie poprosili o chrzest dla nich. To również ważne przypomnienie dla wszystkich obecnych na katechezie, co sami otrzymali dzięki sakramentowi chrztu, kapłanowi który im go udzielił, i ich rodzicom, którzy o ten sakrament dla nich poprosili.

Ad. 7 | a

Katecheta przechodzi do omówienia liturgii sakramentu, wplatając pomiędzy treści katechezy wskazówki praktyczne co do zachowania się w świątyni w danej parafii. Pozwoli to rodzicom zachować wzmożoną uwagę i przygotowywać się także praktycznie do uroczystości.

Katecheta zauważa, że na początku liturgii sakramentu rodzice zajmują miejsce przed drzwiami lub w drzwiach świątyni (zależnie od zwyczaju w danej parafii). Ten gest ma wielką wymowę. Ich dziecko jeszcze nie zostało przyjęte do wspólnoty Kościoła i dlatego oczekują wraz z nim na ten moment przy wejściu do świątyni. To odwołanie do czasów starożytnych, kiedy osoba nieochrzczona dopiero w Wielką Sobotę – kiedy udzielano sakramentu chrztu świętego – była uroczyście wprowadzana do świątyni. Ten gest pozostał w liturgii do dzisiaj.

Katecheta zwraca uwagę na fakt, że to kapłan wraz z asystą wychodzą naprzeciw rodzicom oczekującym przy drzwiach świątyni. Można odnieść to do obrazu Boga, który jak Dobry Pasterz biegnie, wychodzi naprzeciw zagubionej owcy. To Bóg wychodzi ku człowiekowi, jeżeli ten pragnie spotkać się z Nim. Rodzice oczekujący na kapłana i obserwujący procesję wejścia mogą przypomnieć sobie obraz Boga, który wychodzi im naprzeciw. To właśnie symbolizuje już sam początek liturgii sakramentu.

Następnie katecheta zaznacza, że pierwsze pytanie, które stawia kapłan w imieniu Kościoła, dotyczy imienia dziecka². W tym krótkim dialogu z kapłanem jest podkreślone znaczenie nadanego imienia. Katecheta

---

² Por. *Obrzędy chrztu dzieci dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 2014, s. 55.

nawiązuje do tradycji biblijnych imion, które posiadały swoje znaczenie (np. Jakub – „trzymający za piętę”, Izaak – „śmiech”, Michał – „któż jak Bóg”, Rafał – „Bóg uzdrawia”, Emmauel – „Bóg z nami”). Nadanie imienia w Piśmie Świętym nie służyło tylko celom odróżnienia jednego człowieka od drugiego, ale nawiązywało do jego osobowości, tożsamości, czy wydarzeń z życia. Podobnie i teraz nadanie imienia oznacza, że dziecko nie jest anonimowe, ale posiada osobowość, godność i jest kimś wyjątkowym, wyróżniającym się od innych. Mówić do kogoś po imieniu, to znaczy być z nim w bliskiej relacji. Wspólnota Kościoła chce poznać przyszłego członka po imieniu, aby być z nim w relacji miłości.

Katecheta odczytuje lub prezentuje przygotowane wcześniej znaczenie etymologiczne imion rodziców, chrzestnych i dzieci, które mają przyjąć sakrament chrztu świętego.

Jest to chwila przerwy w przekazywaniu treści typowo teologicznych, stanowi ciekawostkę, pozwala katechizowanym odetchnąć. Ważne jest, by katecheta przygotował materiały przed katechezą, gdyż zyskuje w świadomości katechizowanych opinię człowieka kompetentnego, który przygotowywał się do tego spotkania z myślą o konkretnych osobach w nim uczestniczących.

Należy zaznaczyć, że imię wybrane przez rodziców jest jednocześnie imieniem świętego patrona dziecka. Katecheta pyta rodziców, czy wybrali już jakiegoś świętego patrona dla swojego dziecka. Jeżeli nie, przekazuje im listę świętych i błogosławionych, którzy posiadają takie same imiona jak ich dziecko, zachęca do zapoznania się z krótkim życiorysem tych osób (może on być także umieszczony na kartkach przekazanych rodzicom). Katecheta może zachęcić rodziców, by sami w Internecie poszukali odpowiedniego patrona dla swojego dziecka. Będzie to jego chrzcielny patron. Dzięki temu sami zyskują świadomość, któremu świętemu należy polecać dziecko, oraz będą mogli w przyszłości wyjaśnić dziecku, kto jest jego patronem.

Można również zapytać katechizowanych, czy znają swoich chrzcielnych patronów.

Katecheta powinien zwrócić uwagę, że święty patron to człowiek Kościoła, ochrzczony tak samo jak katechizowani i ich dziecko, który szedł własną drogą wiary przez życie, prowadzony przez Boga, a teraz ta droga wiary rozpocznie się w życiu nowo ochrzczonego dziecka.

Ad. 7 | b | c

Katecheta omawia kolejne pytanie celebransa: „O co prosicie Kościół Boży dla swojego dziecka?”³. Informujemy rodziców, że mogą odpowiedzieć: „O chrzest”; „O wiarę”. Podkreślić należy, że dialog z kapłanem nie jest „regułką do wyuczenia”, ale prośbą o konkretne dary wynikające z przyjętego sakramentu chrztu świętego. Są to skutki, które zostały omówione przed chwilą.

Ważne jest podkreślenie podmiotu, który jest proszony przez rodziców: to Kościół Boży. Prośba skierowana jest nie do kapłana czy kogokolwiek innego, aby udzielił chrztu, lecz rodzice proszą o chrzest „Kościół Boży”. „O co prosicie Kościół Boży...?” Należy wyjaśnić, że jest to prośba skierowana do całej wspólnoty Kościoła, gdyż: „Sakramenty są «sakramentami Kościoła» w podwójnym znaczeniu: są sakramentami «przez Kościół» i «dla Kościoła». Są one sakramentami «przez Kościół», ponieważ jest on sakramentem działania w nim Chrystusa, dzięki posłaniu Ducha Świętego. Są one także «dla Kościoła», będąc «sakramentami, które budują Kościół» (KKK, nr 1118). To Kościołowi Chrystus powierzył sakramenty (por. KKK, nr 1117); „Wiara Kościoła poprzedza wiarę wierzącego, który jest wezwany do jej przyjęcia” (KKK, nr 1124).

Katecheta nawiązuje do słów kapłana skierowanych wobec rodziców i chrzestnych w związku z obowiązkami, które przyjmują na siebie prosząc o chrzest dla swojego dziecka. (Więcej uwagi na ten temat jest poświęcone w katechezie przedchrzcielnej nr 2 niniejszego zeszytu: „Podążamy razem z dzieckiem drogą wiary Kościoła”). Są to zadania mające na celu trwanie we wspólnocie Kościoła wraz z dzieckiem przez całe życie, ucząc je wiary i dając mu żywy przykład.

Ad. 7 | d

Katecheta omawia znaczące dla tematu niniejszej katechezy słowa celebransa: „N, Kościół Boży przyjmuje Cię z wielką radością, ja zaś w imieniu tej wspólnoty znaczę cię znakiem krzyża. Po mnie zaś wy, rodzice i chrzestni, naznaczcie wasze dziecko znakiem Jezusa Chrystusa, naszego Zbawiciela”⁴. W tych słowach kapłan wyraźnie podkreśla, kto przyjmuje dziecko i do jakiej wspólnoty zostaje przyjęte. Potwierdza to znaczenie

³ *Tamże*, s. 55.

⁴ *Tamże*, s. 56; zmiana formuły z „wspólnota chrześcijańska” na „Kościół Boży” według Dekretu wprowadzającego zmiany do „Obrzędów chrztu dzieci”, Warszawa, 6 marca 2014 r.

sakramentu chrztu świętego w kontekście omawianego tematu, że chrzest jest podstawą uczestnictwa we wspólnocie Kościoła. Obrzędy liturgiczne mocno to uwypuklają.

Katecheta wyjaśnia również znaczenie gestu kreślenia znaku krzyża na czole dziecka. Informuje, że jest to znak zbawienia, znak Chrystusa, gest błogosławieństwa, znak wiary Kościoła, który ma strzec dziecko, a nie, jak podają przesady, przynieść dziecku „krzyż”, czyli nieszczęście. Katecheta zachęca do częstego kreślenia znaku krzyża na czole dziecka np. przed snem, przed wyjściem do szkoły. Chrzestni także powinni ten gest powtarzać podczas spotkań z dziećmi.

Dalej katecheta wyjaśnia, że w liturgii następuje ważny moment wprowadzenia kandydata na nowego członka wspólnoty Kościoła (dziecka) do świątyni. Ma to charakter uroczystego wejścia. Na czele procesji idzie krzyż, asysta i kapłan, a za nim rodzice niosący dziecko i chrzestni. Po dotarciu do ołtarza zajmują przygotowane dla nich miejsce. To też ważny gest, oznaczający, że we wspólnocie Kościoła jest miejsce dla każdego i oczekuje ono na konkretnego człowieka. Jeżeli dany człowiek go nie zajmie, pozostanie puste. Nawiązuje to do słów Jezusa w Ewangelii: „W domu Ojca mego jest mieszkań wiele. (...) Idę przecież przygotować wam miejsce” (J 14,2a.c). Świątynia, kościół, to dom Boży, „dom Ojca” w którym jest przygotowane miejsce dla każdego człowieka.

Jeżeli sakramentu udziela się podczas Mszy św., liturgia Mszy pozostaje bez zmian aż do homilii. Należy zwrócić uwagę katechizowanych, że świadkami udzielanego sakramentu chrztu są wszyscy obecni na Mszy św., czyli wspólnota Kościoła. To z nią rodzice przeżywają Eucharystię, gromadząc się razem wokół ołtarza. Kościół otacza ich dziecko w tej ważnej chwili. Towarzyszy temu dziecku modlitwą i rzeczystwą obecnością.

Ad. 7 II

Katecheta wyjaśnia, że podczas Liturgii słowa ważne jest skupienie rodziców i wsłuchanie się w teksty czytań, ewangelii i słów kazania, gdyż mogą być ważną wskazówką dla nich od Boga. Wsłuchując się w teksty Pisma Świętego w czasie liturgii, wszyscy tworzymy wspólnotę uczniów Jezusa, zasłuchanych w Jego naukę.

Ad. 7 III

Katecheta wyjaśnia, o co prosimy w modlitwie powszechnej podczas uroczystości udzielenia sakramentu chrztu świętego. Podkreśla, że Koś-

ciół modli się za rodziców i wspiera ich. Zaznacza, że w tej liturgii modlitwa powszechna kończy się inaczej niż zwykle, gdyż następują wezwania do świętych: Maryi i Józefa – patronów rodzin, Jana Chrzciciela – pokazującego chrzest jako oczyszczenie i nawrócenie, apostołów Piotra i Pawła – dwóch filarów Kościoła, świętych patronów dziecka, których wybrali dla niego rodzice. [Informację, których patronów ma wezwać kapłan, rodzice przekazują w świątyni przed Mszą św.].

Ad. 7 IV

Katecheta wyjaśnia, czym jest modlitwa z egzorcyzmem i co ma na celu. W nawiązaniu do filmów z gatunku horrorów ukazujących egzorcyzmy, katecheta wyjaśnia, że w liturgii tego sakramentu istnieje egzorcyzm, a nie doświadczamy zjawisk paranormalnych. Zatem doświadczenie jest przeżywane na poziomie życia wewnętrznego i nie stanowi widowiskowej sensacji.

Pojawia się gest nałożenia dłoni na główkę dziecka. Pokazuje to, co dzieje się w duszy dziecka: oznacza otoczenie opieką przez Boga, szczególne wybranie. Bóg nawiązuje z dzieckiem relację, kontakt jak czuły ojciec. Jest to gest miłości.

Ad. 7 V

Katecheta informuje o modlitwie dziękczynnej nad wodą. Wyjaśnia znaczenie wody w sakramencie chrztu świętego jako widzialnego znaku obmycia duszy z grzechów oraz łaski Bożej, która rozlewa się w duszy dziecka. Informuje, czym różni się woda chrzcielna od wody święconej w nawiązaniu do liturgii Wielkiej Soboty (inna modlitwa poświęcenia i inne przeznaczenie wody: woda chrzcielna poświęcana raz w roku i przechowywana w chrzcielnicy służy do udzielania sakramentu chrztu świętego; woda święcona, która może być wielokrotnie błogosławiona w ciągu roku i jest przechowywana w zakrystii, służy podczas obrzędów poświęcenia). Zwraca uwagę na chrzcielnicę, na którą warto często spoglądać gdy jest się w świątyni, gdyż prawdopodobnie była ona świadkiem chrztu rodziców obecnych na katechezie.

Ad. 7 VI

Katecheta informuje o momencie wyrzeczenia się zła i wyznania wiary w liturgii sakramentu. Podkreśla, że rodzice czynią to w imieniu dziecka, gdyż ono samo jeszcze nie jest w stanie, oraz czynią to w swoim imieniu,

„wspominając swój własny chrzest”⁵. Ważne, by sami w tym momencie przeżyli mocno decyzję wyrzeczenia się zła, szatana, grzechu, a nawet tego, co do niego prowadzi, oraz zwrócili uwagę na najważniejsze prawdy wiary.

Celebrans zaznacza, że wiara, którą wyznają w imieniu dziecka, jest wiarą Kościoła i w tej wierze dziecko otrzymuje chrzest⁶. Rodzice powinni „zderzyć się” z prawdami wiary jeszcze raz w swoim życiu, zwłaszcza w odniesieniu do wiary w życie wieczne, zmartwychwstanie oraz w Kościół. Katecheta powinien zapytać, czy rzeczywiście wierzą w te prawdy wiary. Jeżeli okaże się, że katechizowani przeżywają wątpliwości, katecheta poprzez rozmowę powinien spróbować te wątpliwości rozwiązać, tak aby wyznanie wiary było szczere. Katecheta zachęca, aby podczas liturgii rodzice wrócili myślą do momentu swojego chrztu, kiedy ich rodzice i chrzestni za nich wypowiadali te słowa, a teraz oni już jako dorośli sami w swoim imieniu mogą te słowa wypowiedzieć. Ważne, by były one szczere.

Po zakończeniu wyznania wiary celebrans jeszcze raz przypomni, że jest to „wiara Kościoła, której wyznawanie jest chlubą”⁷. Katecheta powinien wytłumaczyć rodzicom, że ich dziecko nie zostaje ochrzczone w jakiejś prywatnej wizji wiary, ani w wizji wiary, którą mają aktualnie rodzice, ale w wierze całej wspólnoty Kościoła – wolnej od błędów. Stąd brakiem konsekwencji byłoby twierdzenie użyte w przyszłości, z którym można czasem się spotkać, że rodzice przekazać mają wiarę w Boga, ale nie w Kościół. Rodzice powinni zrozumieć, że bezpodstawne jest używanie sloganu: „Wierzę w Boga, nie wierzę w Kościół”, gdyż jest to ze sobą sprzeczne i liturgia sakramentu mocno to zaznacza.

Ad. 7 VII

Katecheta omawia najważniejszy, istotny moment sakramentu, czyli formułę i znak polania wodą. Podkreśla, że kapłan jeszcze raz zapyta o zgodę rodziców na chrzest w wierze, która była wyznana wspólnie. Znowu jest odniesienie do wiary Kościoła. Ponowna zgoda rodziców pieczętuje ich obietnicę podjęcia obowiązków wynikających z prośby o ten sakrament dla dziecka oraz z posiadania samemu tego sakramentu. Katecheta może

---

⁵ *Tamże*, s. 69.

⁶ *Por. tamże*.

⁷ *Tamże*, s. 71.

pokazać rodzicom paramenty, którymi posługuje się celebrans podczas momentu chrztu.

Ad. 7 VIII

Katecheta informuje o modlitwie „Chwała Ojcu”, która jest dziękowaniem Bogu Ojcu, Bogu Synowi i Bogu Duchowi Świętemu za łaskę sakramentu chrztu świętego. To dziękczynienie wypowiadają katechizowani we własnym imieniu oraz w imieniu dziecka.

Ad. 7 IX a

Katecheta omawia kolejny etap liturgii, czyli obrzędy wyjaśniające. Wyjaśniają one, co stało się podczas sakramentu.

Informuje o namaszczeniu olejem krzyżma. Wyjaśnia, kiedy jest święcony ten olej (podczas Mszy Krzyżma w Wielki Czwartek), i że oznacza włączenie do potrójnej misji Chrystusa. Od momentu chrztu każdy ma być królem, czyli panować nad grzechem, nad sobą; ma być kapłanem, czyli ofiarować swoje życie, to, co dobre, i to, co trudne, Panu Bogu, także ofiarować swoją modlitwę; ma być prorokiem, czyli opowiadać innym o Jezusie i świadczyć o swojej wierze przykładem życia.

Katecheta może pokazać naczynko z olejem krzyżma świętego.

Ad. 7 IX b

Katecheta omawia znaczenie gestu włożenia białej szaty w nawiązaniu do tekstu z rytuału. Podkreśla wyraźniejszy symbol ukazywany podczas chrztu dorosłych, którzy rzeczywiście ubierali się w nowe, białe szaty po otrzymaniu sakramentu chrztu świętego. Był to znak rozpoczęcia nowego życia. Ochrzczone dziecko również otrzymało nowe życie od Boga, życie bez grzechu. Jest to nowy początek, nowa szansa dla dziecka. Katecheta wyjaśnia, jak praktycznie nałożyć szatę dziecku oraz że zazwyczaj czyni to matka chrzestna.

Ad. 7 IX c

Katecheta informuje o kolejnym znaku – wręczenia zapalanej świecy. Święcę przynosi zazwyczaj chrzestny i on zapala ją od płomienia paschału. Katecheta wyjaśnia, że paschał jako symbol Chrystusa Zmartwychwstałego przypomina, dzięki Komu otrzymujemy łaskę chrztu, czyli odpuszczenia grzechu pierworodnego i szansy zbawienia. Jest to dar płynący z męki, śmierci i zmartwychwstania Jezusa. Katecheta omawia symbol

światła, które rozprasza mroki duszy, oraz symbol płomienia – jako płomienia wiary, który zapalił się w duszy dziecka. I tak jak płomień na wie-
trze trudno ochraniać, tak samo wiara dziecka będzie wymagała trudu,
by jej strzec i ją rozwijać.

Katecheta kończy omawianie obrzędów wyjaśniających odniesieniem do katechizowanych, iż z racji przyjętego chrztu posiadają już dary, które zostały omówione, jednakże powinni pomyśleć na ile z nich korzystają.

Ad. 7 X

Katecheta zwraca uwagę, że dwa razy pojawią się teksty dotyczące ochrzczonych dzieci – podczas modlitwy eucharystycznej i przed Modlitwą Pańską.

W czasie modlitwy eucharystycznej kapłan wypowie słowa: „Pamiętaj, Boże, o nowo ochrzczonych, którzy dzisiaj przez chrzest zostali włączeni do Twojego ludu [do wspólnoty Kościoła], aby z wiarą i odwagą szli za Twoim Synem, Jezusem Chrystusem”⁸. Po raz kolejny tekst liturgiczny zwraca uwagę na znaczenie chrztu w kontekście wspólnoty Kościoła.

Drugi moment następuje przed Modlitwą Pańską. Kapłan wypowiada słowa: „Nowo ochrzczone dzieci będą Pana Boga nazywać Ojcem. W ich imieniu módlmy się tak, jak nas nauczył Jezus Chrystus”⁹. Katecheta powinien zwrócić uwagę, że kapłan prosi całą wspólnotę Kościoła zgromadzoną na liturgii, aby w imieniu nowo ochrzczonego dziecka modliła się słowami Modlitwy Pańskiej. Zatem już nie tylko rodzice są wezwani, by czynili coś w imię tego dziecka, ale od momentu chrztu Kościół traktuje to dziecko jako własne. Po chrzcie stało się dzieckiem Kościoła, a Kościół – jego Matką.

Katecheta przypomina rodzicom i chrzestnym o przyjęciu Komunii św. tego dnia (jeżeli rodzice mogą) w intencji dziecka.

Ad. 7 XI

Katecheta informuje rodziców i chrzestnych o uroczystym błogosławieństwie na zakończenie Mszy św., podczas którego kapłan będzie prosił o specjalne łaski dla rodziców, chrzestnych, dziecka i całej rodziny. Należy podkreślić, że dzięki temu błogosławieństwu rodziny zostają szczególnie

⁸ *Mszal rzymski dla diecezji polskich*, Poznań 2018, s. 318*.

⁹ *Tamże*, s. 370*.

wyróżnione i obdarzone niezbędnymi łaskami od Pana Boga do realizacji przyjętych zobowiązań.

IV. Działać

Ad. 8

Katecheta dokonuje podsumowania omawianych treści. Prosi katechizowanych o podzielenie się wnioskami, które pojawiły się w nich podczas katechezy. Ważne jest zwrócenie uwagi na stosunek katechizowanych do Kościoła i jego rozumienie. Powinny pojawić się również wnioski dotyczące osobistego przeżywania i rozumienia prawd wiary Kościoła. Katecheta powinien zachęcić katechizowanych do przemyślenia omawianych zagadnień. Można zadać pytania: Czy dzięki tej katechezie planują oni zmienić swój stosunek do Kościoła jako wspólnoty? Czy rozumieją, jaką rolę odgrywa sakrament chrztu świętego w przyjęciu do wspólnoty Kościoła?

V. Celebrować

Ad. 9, 10

Katecheta zaprasza rodziców do świątyni (jeżeli pierwsza część odbywała się w salce). Zaznacza, że czas, który się rozpoczyna, jest duchowym oddechem przy Panu Bogu, połączonym z modlitwą za siebie i dzieci oraz szansą na skorzystanie z sakramentu spowiedzi. Kapłan rozdaje rodzicom kartki z modlitwami i prosi, by odczytali je w odpowiednim momencie. Katecheta sam ustala przebieg modlitwy. Zaleca się, by pozostać wiernym podstawowemu schematowi:

- dziękczynienie za własny chrzest;
- modlitwa ojca rodziny;
- modlitwa matki;
- modlitwa rodziców za nowo narodzone dziecko;
- modlitwa przed chrztem dziecka;
- modlitwa zawierzenia Maryi.

Katecheta prowadzi modlitwę, wypełniając ją momentami ciszy lub śpiewem, oraz wskazując, kiedy i kto odczytuje modlitwę. To angażuje rodziców i uczy ich, że modlitwa wspólna jest możliwa i nie jest niczym strasznym.

Po odmówieniu wspólnych modlitw następuje czas modlitwy osobistej, do której zachęca katecheta i podczas której osoby chętne mogą skorzystać z sakramentu pokuty i pojednania.

Kiedy wszystkie chętne osoby zostały wypowiedane, katecheta kończy czas modlitwy osobistej błogosławieństwem.

Ad. 11 (dodatkowo)

Katecheta prowadzi rodziców do kancelarii w celu ewentualnego uzupełnienia danych osobowych w aktach chrztu oraz zebrania potrzebnych zaświadczeń i dokumentów.

Ad. 12

Katecheta serdecznie dziękuje rodzicom za spotkanie, modlitwę, ich zaangażowanie i czas, który poświęcili. Życzy dobrego przeżycia i doświadczenia duchowego podczas uroczystości sakramentu chrztu świętego.

Załącznik 1 – Modlitwy do wykorzystania¹⁰

Litania dziękczynna matki

„Boże, dziękuję Ci:

- za wszystkie radości tych dziewięciu miesięcy,
- za gorącą miłość mojego męża,
- za cudowną iskrę poczęcia,
- za niewidzialne dla innych pierwsze tygodnie życia naszego dziecka,
- za roześmianą nadzieję, którą pomnażał każdy dziecięcy głos,
- za ciszę oczekiwania,
- za niezauważalne zapominanie o sobie,
- za bardzo kolorowe plany na przyszłość,
- za troskliwość lekarzy,
- za bezinteresowność ludzi, którzy okazywali mi pomoc,
- za poczucie wspólnoty z innymi matkami,

¹⁰ A. Ogłędzki, *Co należy wiedzieć przed chrztem dziecka?*, Olsztyn 2003: http://www.ksiaznice.parafia.info.pl/art_images/art_8/img255.pdf (dostęp: 12.03.2023).

- za lęk o dzieci, które są przecież przyszłością świata,
- za łaskę macierzyństwa.

Ojcze miłosierny, przyjmij tę moją dziękczynną modlitwę. Pobłogosław wszystkie matki na całym świecie i pozwól, abyśmy z Twojego natchnienia, z Twoją pomocą uczyły nasze dzieci kochać. Amen”.

Modlitwa rodziców za nowo narodzone dziecko

„Dziękujemy Ci, o Panie, za dar otrzymany i za radość, którą nam sprawiłeś. Z podziwem i niepokojem spoglądamy na to nowe życie, takie małe, takie delikatne, potrzebujące naszej miłości. Uświadamiamy sobie, że czynisz nas odpowiedzialnymi za nie. Prosimy Cię, Panie, dopomóż nam ukochać to dziecko taką miłością, która byłaby znakiem Twojej miłości. Matko Boża, przed Twoim ołtarzem ofiarujemy Ci to dziecko, a Ty weź je pod płaszczyk Swojej opieki. Amen”.

Modlitwa rodziców przed chrztem dziecka

„Stworzycielu nieba i ziemi, postanowiliśmy, by nasze dziecko przyjęło sakrament chrztu świętego. Prosimy Cię, wzmocnij naszą wiarę, abyśmy zrozumieli Twoją wielką miłość, jaką dziecku naszemu okażesz w tym pierwszym i najpotrzebniejszym sakramencie. Przyrzekamy pobożnie uczestniczyć w obrzędach i modlić się gorliwie o godne wypełnienie obowiązków, jakie przy chrzcie świętym podejmujemy. Amen”.

Modlitwa w intencji chorego dziecka

„Boże, dla Ciebie wszystko dorasta, a dorósłszy, od Ciebie otrzymuje moc. Wyciągnij swą prawicę nad tym dzieckiem, które w zaraniu życia choruje. Niech odzyskawszy zdrowie i siły, dojdzie do pełni lat i po wszystkie dni życia swojego niech z wdzięcznością Ci służy. Boże, Ty w przedziwny sposób wyznaczasz obowiązki Aniołom i ludziom. Spraw miłościwie, aby na ziemi strzegli życia tego dziecka ci, którzy służąc Tobie w niebie, zawsze Cię otaczają Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen”.

Modlitwa zawierzenia Maryi

„Nasza dusza śpiewa z radości: Przed Tobą i razem z Tobą, o Maryjo, pragniemy podziękować Panu za dar tego życia. Powierzamy je Twym matczynym rękóm, towarzyszyć mu przez całe życie. Otaczaj je miłością i opieką, szczególnie w trudnych chwilach. Spraw, o Maryjo, by rosło zdrowe i silne w latach, w postawie, w mądrości i łasce, jak Jezus, przed Bogiem i ludźmi. Pomóż, o Matko, wychować je słowem i przykładem, w miłości Boga i bliźniego, aby mogło być szczęśliwe teraz i w wieczności. Amen”.

„Pod Twoją obronę”

Modlitwa ojca rodziny¹¹

„Ojcze nasz w niebie, dziękuję Ci za łaskę, że z Tobą, Boże, dzielę imię i godność ojca. Jak pozwoliłeś mi mieć udział w Twojej mocy, tak wspieraj mnie łaską z wysoka, abym z poczuciem odpowiedzialności wypełniał zadania stróża życia. Naucz mnie dobrze wykonywać trudne obowiązki ojca, abyśmy byli rodziną według Twojej woli. Pragnę zawsze wspólnie z żoną troszczyć się o chleb i zdrowie dzieci, o ich naukę i przyszłość, o ich wychowanie i zbawienie. Wiem, Boże, że siły nasze są ograniczone, ale proszę Cię i prosić będę o światło i moc Twoją, abyśmy czuwali nad naszymi dziećmi, prowadząc je jasnym przykładem własnego życia według świętej Ewangelii Twojego Syna, który jest naszą Drogą, Prawdą i Życiem. Amen”.

Modlitwa matki¹²

„Matko Najświętsza, Maryjo, cieszę się, że z Tobą dzielę godność niewiasty i małżonki. Uproś u Pana naszego, Jezusa Chrystusa, o błogosławiona między niewiastami, świętość naszego małżeństwa. Wiem, że mam wielkie zadanie: przez uświęcenie osobiste uszlachetnić tych, którzy ze mną żyją. Nie chcę zawieść Bożego zaufania. Pomóż mi, Matko

¹¹ <http://www.modlitwa-litania.pl/modlitwa-o-wiarnosc-obowiazkom/> (dostęp: 12.03.2023).

¹² <https://www.parafiaostrowite.com.pl/index.php/nawiedzenie-obrazu-m-b-w-domu/262-modlitwy-rodziny.html> (dostęp: 12.03.2023).

pięknej miłości, miłować Boga nade wszystko, nauczyć się i obcować z Bogiem. Amen”.

Modlitwa rodziców za dzieci¹³

„Boże w Trójcy Jedyny, z woli i łaski swojej powierzyłeś nam dzieci, które do Ciebie należą. Prosimy za nimi, abyś miał je w swojej opiece.

Boże Ojcze, strzeż życia naszych dzieci, zachowaj je w zdrowiu, broń od złych przygód, aby bezpiecznie mogły rosnąć na Twoją i naszą radość.

Synu Boży, Jezu Chryste, strzeż wiary naszych dzieci, daj łaskę, aby były wierne Tobie i nie dozwól, aby w życiu zbłądziły.

Duchu Święty Boże, udziel dzieciom naszym światła w obowiązkach i pokaż, jak mogą służyć Bogu i bliźnim. Daj im moc, aby pokonały pokusy i trudności.

Boże, wspieraj nas, rodziców, abyśmy słowem trafiali do serc dzieci, a słowo swoje popierali dobrym przykładem życia. Pomóż nam czuwać nad dziećmi i szukać ich dobra. Budź w nas i podtrzymuj w nas ducha wiary i spraw, niech razem z dziećmi naszymi oglądamy kiedyś Ciebie, Boga Trójjedynego. Amen”.

Modlitwy dziękczynne za łaskę chrztu świętego¹⁴

„Tak mnie ukochałeś, Boże Ojcze, że zesłałeś Syna, aby przez swoją śmierć wysłużył mi łaskę chrztu. Jestem Twoim dzieckiem. Złożyłeś w mej duszy ziarno swego życia. Wiesz, że jestem świętym i takim chcę pozostać aż do spotkania z Tobą. Amen”.

„Ojcze mój w niebie, chcę dziękować także zawsze za rodziców, którzy prosili o chrzest dla mnie, za to, że byli dla mnie pierwszym przykładem wiary. Dziękuję Ci za rodziców chrzestnych, że przygotowali mi szatę chrzcielną i świecę – symbole mojej świętości i żywej wiary. Wszystkim, którzy modlili się w czasie mego chrztu, daj swoje błogosławieństwo, a kiedyś, gdy wrócę do Ciebie, pozwól mi z nimi cieszyć się zawsze. Amen”.

¹³ <https://www.parafia-maryi-krolowej.poznan.pl/index.php/component/content/article/25-modlitwy/105-modlitwa-rodzicow-za-dzieci> (dostęp: 12.03.2023).

¹⁴ <https://adonai.pl/modlitwy/?id=604> (dostęp: 12.03.2023).

„Boże w Trójcy Jedyny, dziękuję Ci za to, że już w dzieciństwie obdarzyłeś mnie łaską chrztu świętego. Wyrwałeś mnie z mocy ciemności i przenieśliś do Królestwa umiłowanego Syna Twojego, udzieliłeś mi łaski uświęcającej i uczyniłeś mnie swoim dzieckiem. Wierzę we wszystko, co święty Kościół katolicki podaje do wierzenia. Wyrzekam się szatana i wszystkich jego spraw, a oddaję się na nowo Zbawicielowi mojemu, Jezusowi Chrystusowi, aby wolę Jego wiernie wypełniać. Postanawiam mocno zachowywać przykazania Twoje i Twojego Kościoła. Spraw, Panie, abym na co dzień pamiętał o tym, że przez chrzest wszczepiony zostałem w Twoje Mistyczne Ciało i dostałem udziału w Twoim królewskim kapłaństwie, aby przez wszystkie uczynki składać duchowe ofiary i po całej ziemi dawać świadectwo Prawdzie. Spraw, Boże, abym wiernie Ci służył i z każdym dniem postępował w dobrym. Amen”.

Podążamy razem z dzieckiem drogą wiary Kościoła

Ks. Mateusz Adamski

Wydział Teologiczny Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

Cele:

- ukazanie specyfiki budowania Kościoła jako komunii:
  - uświadomienie konieczności odpowiedzi na to Boże obdarowanie poprzez konkretny dar z siebie, a więc zaangażowanie w budowanie wspólnoty;
- wskazanie zasad budowania wspólnotowości Kościoła:
  - wskazanie na współuczestnictwo i współodpowiedzialność jako sposoby budowania wspólnotowości Kościoła (nie w pojedynkę, ale razem z innymi ochrzczonymi);
  - wykorzystanie dialogu, wzajemnego słuchania i rozeznawania, a więc synodalnych zasad „podążania razem” jako sposobów realizacji relacyjnego charakteru uczestnictwa we wspólnocie Kościoła;
- formacja do „uczestnictwa we wspólnocie Kościoła”:
  - modlitwa, słuchanie Słowa Bożego i udział w sakramentach świętych jako sposób doświadczania udziału w Bożym życiu i celebrowania Bożego obdarowania człowieka Jego łaską;
  - kształtowanie duchowości komunii, a więc zdolności odczuwania więzi z bratem w wierze dzięki głębokiej jedności Mistycznego Ciała, postrzegania go jako „kogoś bliskiego”, dostrzegania w drugim człowieku przede wszystkim tego, co jest w nim pozytywne, a co należy przyjąć i cenić jako dar Boży; dar nie tylko dla brata, który bezpośrednio go otrzymał, ale także „dar dla mnie” i dar dla wspólnoty;

- przygotowanie rodziców¹ do bardziej świadomego i czynnego przeżycia uroczystości udzielenia sakramentu chrztu świętego ich dziecku;
- pomoc rodzicom w dojrzałszym spojrzeniu na własny sakrament chrztu świętego;
- uświadomienie rodzicom obowiązków, które wynikają z prośby o sakrament chrztu świętego dla ich dziecka, oraz wskazanie działań pomocnych w wypełnianiu tych obowiązków;
- duchowe przygotowanie do uroczystości udzielenia sakramentu chrztu świętego ich dziecku (wspólna modlitwa, możliwość skorzystania z sakramentu pokuty i pojednania).

Metody:

- wykład,
- burza mózgów,
- praca z tekstem,
- plakat.

Czas katechezy:

- ok. 1,5 godziny (w tym spotkanie formacyjne, wspólna modlitwa i uzupełnienie danych w kancelaryjnych księgach chrztu).

Miejsce:

- salka parafialna i świątynia;
- ewentualnie świątynia od samego początku katechezy.

Katecheta powinien przygotować:

- rytuał sakramentu chrztu świętego i odpowiednią liczbę odbitych egzemplarzy dla uczestników katechezy;
- teksty i odbite egzemplarze dla uczestników katechezy:
  - tekst definicji sakramentu: „Sakrament jest to działanie zbawcze Kościoła, które dokonuje się mocą Chrystusa, łaską Ducha Świętego i prowadzi do Boga Ojca”;
  - tekst KKK 1210;
  - tekst KPK, kan. 872, 874;

---

¹ Pod tym pojęciem rozumie się w niniejszym konspekcie rodziców i rodziców chrzestnych.

- tekst Dyrektorium o katechizacji, nr 124, 125, 227, 228;
- tekst adhortacji *Amoris laetitia*, nr 287-290.
- teksty modlitw (załącznik nr 1) – każda modlitwa na oddzielnej kartce, by łatwiej można było rozdać uczestnikom katechezy.
- napoje (kawa, herbata, woda).

Plan katechezy jest przygotowany w taki sposób, aby jak najpełniej wyczerpać omawiane zagadnienie. Nie oznacza to jednak, że katecheta ma obowiązek trzymania się sztywno tego planu. Może dowolnie go modyfikować i dostosowywać do potrzeb grupy i okoliczności.

Plan katechezy

1. Przywitanie się ze wszystkimi przybyłymi.

I. Modlitwa

2. Modlitwa na rozpoczęcie katechezy.

II. Życ i dzielić się doświadczeniem

1. Życie

3. Rozmowa z rodzicami ukazująca cele spotkania.
4. Rozmowa z rodzicami dotycząca motywacji, które nimi kierują w wyrażeniu prośby o udzielenie sakramentu chrztu świętego ich dzieciom.
5. Rozmowa z rodzicami dotycząca ich rozumienia sakramentu w ogóle oraz sakramentu chrztu świętego.

2. Refleksja

6. Omówienie skutków sakramentu chrztu świętego.
7. Graficzny lub komputerowy obraz drogi w połączeniu z analogią do drogi wiary.

III. Interpretować

8. Omówienie elementów liturgii sakramentu chrztu świętego, które wskazują na konkretne zadania rodziców i chrzestnych.
  1. Obrzędy wstępne (dialog z rodzicami).
    - a) Znaczenie nadania imienia (wybór patrona).
    - b) Obowiązki rodziców.
    - c) Obowiązki rodziców chrzestnych.

- d) Obrzęd naznaczenia krzyżem.
- II. Liturgia Słowa.
- III. Modlitwa powszechna zakończona wezwaniami do świętych i świętych patronów dzieci.
- IV. Wyrzeczenie się zła i wyznanie wiary w imieniu dziecka.
- V. Moment udzielenia sakramentu poprzedzony pytaniem do rodziców i chrzestnych.
- VI. Wspólne dziękczynienie za łaskę chrztu świętego (modlitwa „Chwała Ojcu”).
- VII. Obrzędy wyjaśniające.
- Namaszczenie krzyżem świętym (znaczenie poświęconego oleju, włączenie do potrójnej misji Chrystusa).
  - Włożenie białej szaty (odniesienie do chrztu dorosłych jako wyraźniejszego znaku białej szaty).
  - Wręczenie zapalanej świecy (omówienie symboliki).
- VIII. Liturgia eucharystyczna uwzględniająca teksty Mszy obrzędowej (dodatek w modlitwie eucharystycznej oraz wezwanie przed Modlitwą Pańską).
- IX. Uroczyste błogosławieństwo.

IV. Działać

9. Powtórne nawiązanie do obowiązków rodziców i rodziców chrzestnych oraz omówienie propozycji będących pomocą w wypełnieniu tych obowiązków:
- troska o własną wiarę (w oparciu o teksty *Dyrektorium o katechizacji* i adhortacji *Amoris laetitia*);
  - świadomość istnienia wsparcia udzielanego przez wspólnotę parafii i Kościoła powszechnego;
  - zaproszenie do włączenia się we wspólnotę Domowego Kościoła (działającą w parafii).

V. Celebrować

10. Przejście do świątyni (jeżeli pierwsza część katechezy odbywała się w salce parafialnej).
11. Modlitwa przed Najświętszym Sakramentem (wystawionym lub w tabernakulum).

- a) Rozdanie uczestnikom katechezy przygotowanych modlitw i poproszenie ich o odczytanie w odpowiednim momencie.
  - b) Modlitwa prowadzona przez kapłana.
  - c) Modlitwa osobista i możliwość skorzystania z sakramentu pokuty i pojednania.
  - d) Błogosławieństwo.
12. Przejście do kancelarii w celu uzupełnienia danych osobowych i dostarczenia brakujących dokumentów.
  13. Pożegnanie z rodzinami.

Przebieg katechezy:

Ad. 1

Katecheta powinien z serdecznością i życzliwością przywitać przybyłych na katechezę, podziękować za przybycie i poświęcony czas, docenić ten wysiłek. Stworzenie przyjaznej atmosfery jest kluczowe dla dalszego przebiegu katechezy.

I. Modlitwa

Ad. 2

Po przywitaniu (zapropnowaniu napojów) katecheta zachęca do rozpoczęcia katechezy od modlitwy. Tekst modlitwy rozdaje rodzicom i chrzestnym.

II. Żyć i dzielić się doświadczeniem

1. Życie

Ad. 3

Katecheta informuje o celach spotkania. Powinien wytłumaczyć, jak ważne jest dobre przygotowanie do przeżycia uroczystości sakramentu chrztu świętego dziecka. Zapowiada główny temat katechezy, odnoszący się do zadań i roli rodziców po uroczystości.

Ad. 4

Katecheta zadaje pytanie: Dlaczego zdecydowaliście się poprosić o chrzest dla waszych dzieci? Podjęcie tej refleksji jest ważne i pozwoli rozpoznać, jakie motywacje kierują rodzicami. Katecheta powinien być przygotowany na odpowiedzi różnego rodzaju. Motywacje rodziców mogą być rozmaite, np.: wynikać z przeżywanej wiary (rodzice kierując się wiarą, pragną sakramentu dla dziecka), tradycji (rodzice kierują się zwyczajem i tradycją, tłumacząc, że „tak trzeba”, „wypada”, „powinno się tak robić”), a czasem nawet zabobonu (rodzice proszą o chrzest, aby dziecku nie stało się nic złego w życiu, czyli pojmowanie sakramentu na sposób magiczny). To wstępne rozeznanie pozwoli katechecie odpowiednio pokierować katechezą, aby umocnić prawidłowe motywacje lub skorygować niewłaściwe postawy. Jeżeli rodzice nie wykazują chęci do udzielenia odpowiedzi, katecheta może ich ośmielać, zachęcać i podprowadzać.

Następnie katecheta zadaje kontrowersyjne pytania: „Czy nie boicie się, że wasze dzieci kiedyś powiedzą, że narzuciliście im wiarę bez pytania?”; „Czemu nie czekacie, aż dzieci będą miały 18 lat i same zdecydują, czy chcą się ochrzcić, czy nie?” Pytanie może powodować trudności, ale jednocześnie pokazuje, że katecheta nie boi się trudnych tematów. Zaprasza rodziców do poważnej refleksji. Niezależnie od tego, jak dalej potoczy się rozmowa, ważne jest, by katecheta doprowadził ostatecznie rodziców do znalezienia argumentów odpierających takie zarzuty. Są nimi m.in.: „Tak jak nie czekamy z nauką języka ojczystego do 18. roku życia, tak jak nie czekamy z uczeniem kultury osobistej, zasad życia społecznego itp., tak samo nie czekamy z przekazywaniem wiary, skoro Bóg chciał, aby dziecko urodziło się w rodzinie chrześcijańskiej. Rodzisz się Polakiem, rodzice uczą cię języka polskiego; rodzisz się chrześcijaninem, rodzice uczą cię wiary chrześcijańskiej”. Takie ustawienie problemu pozwala też rodzicom zweryfikować motywacje swojej prośby o udzielenie chrztu dziecku.

Dalej katecheta umacnia rodziców w przekonaniu, że postępują dobrze, mimo iż sami może nie umieją tego poprzeć odpowiednimi argumentami. Katecheta pyta rodziców: „Czego chcecie dla swojego dziecka?” Ostateczną konkluzją powinien być wniosek: „Tego, co najlepsze”. A co jest najlepsze dla człowieka? Może paść od razu odpowiedź: „Niebo”, ale zazwyczaj pada: „Zdrowie, szczęście, radość, miłość”. W takim przypadku należy

zadać pytanie pomocnicze: „A co jest najlepsze dla człowieka wierzącego?” Gdyby odpowiedź „Niebo” nie była jasna dla wszystkich, należy poświęcić chwilę, by pokazać, dlaczego niebo jest dla nas, ludzi wierzących, najważniejsze (ukazanie perspektywy nieśmiertelności, szczęścia, które się nie kończy, miłości, którą się wciąż przeżywa itp.). Katecheta wskazuje, że skoro rodzice są wierzący, to pragną dla swoich dzieci tego, co najlepsze czyli nieba, i dlatego proszą o chrzest dla swoich dzieci.

Ad. 5

Katecheta pyta rodziców: „Co to jest sakrament?” Jako pytanie pomocnicze może zapytać: „Ile sakramentów znacie? Czy potrafilibyście je wymienić?” Katecheta wyjaśnia, czym jest sakrament (widzialny znak działania Pana Boga w życiu człowieka), oraz co wyróżnia sakrament od innych czynności liturgicznych. Wychodząc od definicji: „Sakrament jest to działanie zbawcze Kościoła, które dokonuje się mocą Chrystusa, łaską Ducha Świętego i prowadzi do Boga Ojca” (którą katechizowani powinni otrzymać na kartkach), może wyjaśnić znaczenie sakramentu, wskazując jego cechy. Podkreśla bezpośrednie działanie Pana Boga i Jego obecność w sakramentach. Dalej może posłużyć się definicją z Katechizmu Kościoła katolickiego (nr 1210), którą również otrzymują katechizowani: „Sakramenty Nowego Prawa zostały ustanowione przez Chrystusa. Jest ich siedem: chrzest, bierzmowanie, Eucharystia, pokuta, namaszczenie chorych, sakrament święceń i małżeństwo. Sakramenty te obejmują wszystkie etapy i wszystkie ważne momenty życia chrześcijanina: sprawiają narodzenie i rozwój chrześcijańskiego życia wiary, uzdrowienie i dar posłania. Widać w tym pewne podobieństwo, jakie istnieje między etapami życia naturalnego a etapami życia duchowego”. Stąd warto zauważyć, że sakramenty towarzyszą nam w rytmie naszego życia (dorastania, dojrzewania).

Katecheta następnie pyta: „Czym dla was jest sakrament chrztu świętego? Co daje nam sakrament chrztu świętego?” Jest to ważne pytanie, ponieważ katecheta może dzięki niemu ocenić teoretyczną wiedzę rodziców na temat sakramentu chrztu świętego oraz rozpoznać, czy patrzą na ten sakrament z wiarą, czy też zostali na poziomie teorii. Wskazują na to wypowiedzi rodziców, które albo będą sztywnymi, „pobożnymi i prawidłowymi”, albo będą zawierać emocjonalne zabarwienie, wskazujące na doświadczenie życia duchowego.

2. Refleksja

Ad. 6

Katecheta porządkuje, podsumowuje informacje dotyczące skutków sakramentu chrztu świętego. Rodzic powinien uświadomić sobie, że te skutki dotyczą jego życia i za krótką chwilę będą dotyczyły życia jego dziecka. Katecheta wyjaśnia podstawowe skutki sakramentu chrztu świętego:

- oczyszczenie z grzechu pierwородnego (należy krótko odnieść się do historii Adama i Ewy i podkreślić, czym jest grzech pierwородny);
- uwolnienie dziecka od bezpośredniego wpływu złego ducha;
- otworzenie szansy na niebo dla dziecka;
- rozpoczęcie życia duchowego, drogi wiary w dziecku;
- dziecko staje się dzieckiem Boga jako Ojca i Maryi jako Matki danej przez Jezusa wierzącym;
- ciało dziecka staje się świątynią Ducha Świętego;
- dziecko zostaje członkiem wspólnoty Kościoła, czyli wspólnoty ludzi wierzących.

Katecheta podkreśla, że dzieci rodziców byłyby pozbawione tego wszystkiego, gdyby rodzice nie poprosili o chrzest dla nich. To również ważne przypomnienie dla wszystkich obecnych na katechezie, co otrzymali dzięki sakramentowi chrztu, kapłanowi, który go udzielił, i rodzicom, którzy o niego poprosili.

Ad. 7

Katecheta odwołuje się do obrazu drogi. Może skorzystać z przygotowanej wcześniej prezentacji multimedialnej lub przy pomocy kartonu A2, A1 i flamastrów przedstawić w sposób graficzny drogę i jej elementy. Taki rysunek powinien zawierać:

- wyraźny początek drogi;
- wyraźny koniec drogi;
- zakręty na drodze;
- skrzyżowania na drodze;
- znaki drogowe (ostrzegawcze, nakazu, zakazu, informacyjne);
- słupki drogowe z numerem drogi i kilometrem drogi;
- stację paliw;
- kawiarnię;
- jadłodajnię przy drodze.

Każdy element graficzny symbolizować będzie odpowiednią rzeczywistość wiary. Korzystając z wyobrażenia drogi, jakie mają katechizowani, wspólnie rysują bądź umieszczają elementy graficzne na schemacie. Wszyscy powinni być zgodni, że większość dróg posiada wyżej wymienione elementy.

Następnie katecheta porównuje drogę stworzoną przez katechizowanych do drogi wiary każdego człowieka.

Na drodze wiary znajdziemy:

- wyraźny początek drogi (poczęcie);
- wyraźny koniec drogi (Niebo);
- zakręty na drodze (trudności, które przeżywamy, wątpliwości w wierze, kryzysy wiary);
- skrzyżowania na drodze (momenty decyzji pomiędzy dobrem i złem, wolą własną a wolą Boga; wybór sprowadza konsekwencję w postaci utrzymania właściwego kierunku, bądź rozpoczęcia podróży w niewłaściwą stronę);
- znaki drogowe (ostrzegawcze, nakazu, zakazu, informacyjne); są to przykazania oraz wskazania Pisma Świętego i Urzędu Nauczycielskiego Kościoła – ostrzegają przed złem i grzechem, nakazują czynić dobro, zakazują grzechu, informują, jak kroczyć drogą wiary w życiu codziennym;
- słupki drogowe z numerem drogi i kilometrem drogi (sakramenty, które pojawiają się na kolejnych etapach drogi wiary, niektóre tylko raz: chrzest, bierzmowanie, kapłaństwo; inne towarzyszą przez całą podróż: pokuta i pojednanie, Eucharystia, namaszczenie chorych, małżeństwo);
- stację paliw – świątynię, w której możemy nabrać siły i wzmocnić się sakramentami, „zaczerpnąć duchowego paliwa”;
- kawiarnię, jadłodajnię przy drodze – momenty osobistej modlitwy i praktyk religijnych, dodających siły i podtrzymujących nas w drodze.

W podsumowaniu katecheta powinien uświadomić rodzicom, że prośba o udzielenie sakramentu chrztu świętego ich dziecku wiąże się z tym, że wprowadzają oni je na drogę wiary, ale jednocześnie zobowiązują się do bycia przewodnikami na tej drodze.

III. Interpretować

Ad. 8 I a

Katecheta przechodzi do omówienia tych elementów liturgii sakramentu, podczas których uwypukla się zobowiązania rodziców i chrzestnych.

Katecheta zaznacza, że pierwsze pytanie, które stawia kapłan w imieniu Kościoła, dotyczy imienia dziecka². Zaznacza, że jest to imię świętego patrona. Rodzice nadając imię dziecku, wybierają jednocześnie konkretnego patrona dla swojego dziecka. Należy zapytać rodziców, czy wybierając imię dla dziecka, kierowali się osobą świętego patrona. Jeżeli nie, należy zachęcić, aby zapoznali się z życiorysami świętych, którzy nosili dane imię i wybrali dla swojego dziecka patrona chrzcielnego. O wyborze powinni poinformować kapłana najpóźniej w dniu udzielania sakramentu, aby mógł on wezwać nad dzieckiem opieki świętego patrona. Podjęcie tej czynności przez rodziców już na samym początku angażuje ich w towarzyszenie dziecku na drodze wiary.

Ad. 8 I b

Katecheta omawia kolejne pytanie: „O co prosicie Kościół Boży dla swojego dziecka?”³. Informujemy rodziców, że mogą odpowiedzieć: „O chrzest”; „O wiarę”⁴. Warto wskazać rodzicom, że prosząc o chrzest, proszą o wszystkie skutki sakramentu, które były omówione wcześniej. Proszą o to, co najlepsze dla swojego dziecka. Proszą jako rodzice, nikt ich do tego nie zmusza. Ta prośba oznacza nastawienie ich woli i powinna być świadoma.

Następnie katecheta wyjaśnia słowa kapłana dotyczące przyjęcia przez rodziców obowiązku wynikającego z prośby o chrzest. „Drodzy rodzice, prosząc o chrzest dla waszego dziecka, przyjmujecie na siebie obowiązek wychowania go w wierze, aby zachowując Boże przykazania, miłowało Boga i bliźniego, jak nas nauczył Jezus Chrystus. Czy jesteście świadomi tego obowiązku?”⁵.

---

² Por. *Obrzędy chrztu dzieci dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 2014, s. 55.

³ *Tamże*.

⁴ *Tamże*.

⁵ *Tamże*, s. 56.

Są to bardzo ważne słowa, zawierające kilka elementów. Celebrans wyjaśnia rodzicom, do czego zobowiązują się, prosząc o chrzest dla dziecka. Przyjmują obowiązek. Zatem nie jest to zależne już od ich chęci bądź braku motywacji. Ich wola wyraża się w prośbie o udzielenie sakramentu i świadomym przyjęciu zobowiązań. Po wyrażeniu zgody na chrzest, te zobowiązania stają się moralnym obowiązkiem rodziców.

Te obowiązki to:

- wychować w wierze;
- nauczyć dziecko zachowywania przykazań Bożych;
- nauczyć dziecko miłości do Boga i drugiego człowieka na wzór miłości Jezusa Chrystusa.

Należy podkreślić, że nie są to proste zadania i trzeba będzie opracować konkretny plan działania. Katecheta informuje, że ten temat później zostanie jeszcze szerzej omówiony.

Pytanie celebransa „Czy jesteście świadomi tego obowiązku?”⁶ inspirowane rodziców do odpowiedzi. Aby nie była ona mechaniczna i wyuczona, ważne jest, by rodzice już teraz zastanowili się, jakie zobowiązania na siebie przyjmują. Można porozmawiać z nimi, jak rozumieją te zobowiązania, ale nie trzeba w pełni wyczerpać tego tematu, gdyż powróci on w kolejnym etapie. Katecheta wyjaśnia, że jeżeli rodzice postanawiają wypełnić te zobowiązania, udzielają odpowiedzi: „Tak” albo: „Jesteśmy tego świadomi”⁷.

Ad. 8 | c

Katecheta omawia kolejne pytanie, które celebrans skieruje do chrzestnych: „A wy, drodzy chrzestni, czy jesteście gotowi pomagać rodzicom tego dziecka w wypełnianiu ich obowiązku?”⁸ Katecheta podkreśla, że na chrzestnych spoczywa również ogromna odpowiedzialność przed Panem Bogiem za dziecko. Oni, podobnie jak rodzice, mają podjąć wszystkie wyżej wymienione zobowiązania. Należy wytłumaczyć, że rola chrzestnego nie ogranicza się do kupowania prezentów i bycia tylko wujkiem i ciocią. Katecheta może odnieść się do roli chrzestnych w pierwszych wiekach chrześcijaństwa, gdyż to oni wtedy przygotowywali człowieka dorosłego do chrztu, byli pierwszymi wzorami, nauczycielami i potwier-

---

⁶ Tamże.

⁷ Tamże.

⁸ Tamże.

dzali swoim słowem, że dany człowiek jest godny i gotowy przyjąć sakrament chrztu świętego. Katecheta może posłużyć się zdaniem: „Rodzicowi się nie wybiera, ale chrzestnych już tak”. W nawiązaniu do tego, co zostało już powiedziane, katecheta wyjaśnia, dlaczego wobec chrzestnych prawo kanoniczne stawia konkretne wymagania dotyczące ich życia i wiary. Służy to podkreśleniu znaczenia roli chrzestnego i jego odpowiedzialności.

Katecheta podaje chrzestnym wydrukowane teksty kanonów z Kodeksu Prawa Kanonicznego⁹:

„Przyjmującemu chrzest powinien być dany, jeżeli to możliwe, rodzic chrzestny, którego zadaniem jest towarzyszenie dorosłemu przyjmującemu chrzest w chrześcijańskim wtajemniczeniu bądź wraz z rodzicami przedstawienie dziecka do chrztu oraz pomaganie, aby ochrzczony prowadził życie chrześcijańskie zgodne z chrztem i sumiennie wypełniał związane z nim obowiązki” (kan. 872).

„§ 1. Do przyjęcia zadania rodzica chrzestnego może być dopuszczony ten, kto:

1° został wskazany przez przyjmującego chrzest albo przez jego rodziców, albo przez tego, kto ich zastępuje, gdy zaś ich nie ma, przez proboszcza lub szafarza, a przy tym jest zdalny i ma intencję pełnienia tej funkcji;

2° ukończył szesnaście lat, chyba że biskup diecezjalny określił inny wiek lub proboszcz albo szafarz jest zdania, że słuszna przyczyna przemawia za dopuszczeniem wyjątku;

3° jest katolikiem, przyjął już bierzmowanie i sakrament Najświętszej Eucharystii oraz prowadzi życie zgodne z wiarą i odpowiadające funkcji, jaką ma podjąć;

4° nie jest związany żadną karą kanoniczną, wymierzoną lub deklarowaną zgodnie z prawem;

5° nie jest ani ojcem, ani matką przyjmującego chrzest.

§ 2. Ochrzczony należący do niekatolickiej wspólnoty kościelnej może być dopuszczony tylko razem z rodzicem chrzestnym katolikiem, i to jedynie jako świadek chrztu” (kan. 874).

⁹ Teksty zaczerpnięte z: https://www.ekai.pl/wp-content/uploads/2021/12/KodeksPrawaKanonicznego_2021_12_15_pl.pdf (dostęp: 13.03.2023).

Katecheta krótko omawia powyższe kanony, sprawdzając, czy katechizowani właściwie je rozumieją.

Katecheta zachęca, by zarówno rodzice, jak i chrzestni do swojego osobistego rachunku sumienia od tej pory dodali pytanie: Jak wypełniam obowiązek wychowanie w wierze wobec mojego dziecka? Katecheta zaznacza, że chrzestni także powinni opracować plan działania dotyczący wypełniania ich obowiązku. Pomoc w utworzeniu takiego planu będzie przedstawiona w dalszej kolejności.

Jednocześnie katecheta podkreśla prawa chrzestnych wobec rodziców i dziecka. Chrzestni mają prawo zwrócić uwagę rodzicom, gdy ci zaniedbują wychowanie religijne, a rodzice nie mogą zabronić chrzestnym wychowywania w wierze katolickiej ich dzieci. Również rodzice mają prawo zwrócić uwagę chrzestnym, jeżeli ci nie wspierają ich w ich obowiązkach. Katecheta podkreśla znaczenie więzi, która powinna wywiązać się między rodzicami i rodzicami chrzestnymi – powinna być silniejsza niż między rodzicami a innymi krewnymi.

Ad. 8 I d

Katecheta wyjaśnia znaczenie gestu kreślenia znaku krzyża na czole dziecka. Zaznacza, że błogosławienie dziecka znakiem krzyża to element wychowywania w wierze. Katecheta zachęca do częstego kreślenia znaku krzyża na dziecku, np. przed snem, przed wyjściem do szkoły. Chrzestni także powinni ten gest powtarzać podczas spotkań z dziećmi.

Ad. 8 II

Katecheta wyjaśnia, że podczas Liturgii słowa ważne jest skupienie rodziców i wsłuchanie się w teksty czytań, Ewangelii i słów kazania, gdyż mogą być ważną wskazówką dla nich od Boga. Ważne, by sami zrewidowali swoją postawę wobec Pisma Świętego, jak je traktują, czy wierzą w Słowo Boże. Ich postawa przełoży się w przyszłości na postawę ich dziecka.

Ad. 8 III

Katecheta wyjaśnia, o co prosimy podczas modlitwy powszechnej podczas uroczystości udzielenia sakramentu chrztu świętego. Podkreśla, że Kościół modli się za rodziców i wspiera ich. Wezwania modlitwy powszechnej odnoszą się do zadań rodziców i chrzestnych: „Prosimy Cię, aby rodzice i chrzestni dawali temu dziecku przykład żywej wiary”; „Prosimy Cię, aby to dziecko, pociągnięte słowem i przykładem rodziców

i chrzestnych, wzrastało w łasce jako żywy członek Kościoła”; „Prośmy, aby rodzice i chrzestni nauczyli to dziecko Bożej wiedzy i miłości”; „Błagajmy Boga, abyśmy wszyscy tutaj obecni dawali temu dziecku świadectwo swojej wiary”; „Prosimy Cię, aby pociągnięte słowem i przykładem chrześcijan, wzrastało w łasce i świętości”¹⁰.

Katecheta powinien krótko omówić przytoczone wezwania modlitwy powszechnej, gdyż wskazują one rodzicom i chrzestnym sposoby wychowywania w wierze oraz cele tego wychowania. Rodzice mają posługiwać się słowem i przykładem, aby dziecko „wzrastało w łasce jako żywy członek Kościoła”¹¹, poznało Bożą wiedzę i miłość, „wzrastało w łasce i świętości”¹².

Katecheta zauważa, że w tej liturgii modlitwa powszechna kończy się inaczej niż zwykle, gdyż następują wezwania do świętych, także świętych patronów dzieci, których wybrali dla nich rodzice.

Ad. 8 IV

Katecheta informuje o momencie wyrzeczenia się zła i wyznania wiary w liturgii sakramentu. Słowa celebransa po raz kolejny zachęcają rodziców do towarzyszenia dziecku na drodze wiary: „Drodzy rodzice i chrzestni, przyniesione przez was dziecko przez sakrament chrztu otrzyma nowe życie z wody i z Ducha Świętego. Starajcie się wychować je w wierze tak, aby zachować w nim to Boże życie od skażenia grzechem i umożliwić jego ustawiczny rozwój”¹³. Celebrans podaje rodzicom kolejne cele wychowania w wierze: zachowanie Bożego życia w dziecku, ochrona przed grzechem, umożliwienie ustawicznego rozwoju życia wiary.

Rodzice wyrzekają się zła i wyznają wiarę, gdyż tylko w ten sposób będą w stanie sprostać zadaniom, które przed nimi stoją. Jednocześnie czynią to w imieniu dziecka, stając się jego głosem na początku jego drogi wiary.

Ad. 8 V

Katecheta omawia najważniejszy, istotny moment sakramentu, czyli formułę i znak polania wodą. Podkreśla, że kapłan jeszcze raz zapyta o zgodę rodziców na chrzest w wierze, która była wyznana wspólnie. Ponowna zgoda rodziców pieczętuje ich obietnicę podjęcia obowiązków

¹⁰ *Obrzędy chrztu dzieci*, s. 58–62.

¹¹ Tamże, s. 59.

¹² Tamże, s. 62.

¹³ Tamże, s. 69.

wynikających z prośby o ten sakrament dla dziecka oraz z posiadania samemu tego sakramentu.

Ad. 8 VI

Kapłan informuje o modlitwie „Chwała Ojcu”, która jest dziękowaniem Bogu Ojcu, Bogu Synowi i Bogu Duchowi Świętemu za łaskę sakramentu chrztu świętego. To dziękczynienie wypowiadają jako rodzice i chrzestni oraz w imieniu dziecka. To pierwsza wspólna modlitwa wypowiadana przez rodziców i chrzestnych nad ich dzieckiem. Katecheta powinien zachęcić, by w przyszłości często modlili się wspólnie nad dzieckiem. Nie trzeba przejmować się tym, że dziecko nic jeszcze nie rozumie. Ważne jest, że słyszy głosy rodziców modlących się wspólnie. W przyszłości, jeżeli praktyka wspólnej modlitwy będzie podtrzymana, stanie się to dla dziecka czymś naturalnym. Ale wszystko zależy od rodziców. Modlitwa nad dzieckiem to także wyraz troski i miłości, gdyż jest prośbą skierowaną do Boga, by opiekował się dzieckiem, a jednocześnie jest dziękczynieniem za dar potomstwa.

Ad. 8 VII a

Katecheta informuje o kolejnym etapie liturgii, czyli obrzędach wyjaśniających. Wyjaśniają one, co stało się podczas sakramentu. Informuje o namaszczeniu olejem krzyżma. Wyjaśnia, kiedy jest święcony ten olej i że oznacza włączenie do potrójnej misji Chrystusa. Od momentu chrztu każdy ma być królem, czyli panować nad grzechem, nad sobą; ma być kapłanem, czyli ofiarować swoje życie, to, co dobre, i to, co trudne, Panu Bogu, także ofiarować swoją modlitwę; ma być prorokiem, czyli opowiadać innym o Jezusie i świadczyć o swojej wierze przykładem życia. Rodzice i chrzestni sami trwając w tej potrójnej misji, powinni uczyć jej wypełniania przez dziecko.

Ad. 8 VII b

Katecheta omawia znaczenie gestu włożenia białej szaty w nawiązaniu do tekstu z rytuału. „N, stałeś(aś) się nowym stworzeniem i przyoblekłeś(aś) się w Chrystusa, dlatego otrzymujesz białą szatę. Niech twoi bliscy słowem i przykładem pomagają ci zachować godność dziecka Bożego, nieskalaną aż po życie wieczne”¹⁴. To kolejny moment w liturgii, kiedy kapłan

¹⁴ Tamże, s. 73.

modli się, aby rodzice i chrzestni towarzyszyli dziecku na drodze wiary poprzez słowo i przykład życia. Podaje również kolejny cel: zachować duszę nieskałaną tutaj, na ziemi, i doprowadzić do życia wiecznego. Katecheta wyjaśnia, jak praktycznie nałożyć szatkę dziecku oraz że zazwyczaj czyni to matka chrzestna.

Ad. 8 VII c

Katecheta informuje o kolejnym znaku – wręczeniu zapalanej świecy. Świecę przynosi zazwyczaj chrzestny i on zapala ją od płomienia paschału. Katecheta omawia symbol światła, które rozprasza mroki duszy, oraz symbol płomienia – jako płomienia wiary, który zapalił się w duszy dziecka. I tak jak płomień na wietrze trudno ochraniać, tak samo wiara dziecka będzie wymagała trudu, by jej strzec i ją rozwijać. I znowu celebrans przypomina rodzicom o ich zobowiązaniach: „Przyjmijcie światło Chrystusa. Podtrzymywanie tego światła powierza się wam, rodzice i chrzestni, aby wasze dziecko oświecone przez Chrystusa, postępowało zawsze jak dziecko światłości, a trwając w wierze, mogło wyjść na spotkanie przychodzącego Pana razem ze wszystkimi Świętymi w niebie”. Jest to tekst pełen symboli. Płomień wiary, który trzeba ochraniać przed wiatrem grzechu i zła, a co wcale nie jest takie łatwe, został zapalony w duszy dziecka, ale powierzony trosce rodziców i chrzestnych. To oni mają dopilnować, aby ten płomień wiary nie zgasł w dziecku, ani tym bardziej sami nie mogą tego płomienia tłumić lub gasić. Wiara, którą będą uczyli dziecko, ma pomóc mu w całym dorosłym życiu zachować godność dziecka Bożego i umiejętność dokonywania wyborów zgodnych z wolą Bożą. To nawiązanie do słów Ewangelii: „W Nim było życie, a życie było światłością ludzi, a światłość w ciemności świeci i ciemność jej nie ogarnęła (...) Była światłość prawdziwa, która oświeca każdego człowieka, gdy na świat przychodzi” (J 1,4-5.9); „A oto znów przemówił do nich Jezus tymi słowami: «Ja jestem światłością świata. Kto idzie za Mną, nie będzie chodził w ciemności, lecz będzie miał światło życia»” (J 8,12); „A sąd polega na tym, że światło przyszło na świat, lecz ludzie bardziej umiłowali ciemność aniżeli światło: bo złe były ich uczynki. Każdy bowiem, kto źle czyni, nienawidzi światła i nie zbliża się do światła, aby jego uczynki nie zostały ujawnione. Kto spełnia wymagania prawdy, zbliża się do światła, aby się okazało, że jego uczynki zostały dokonane w Bogu»” (J 3,19-21).

Ponadto celem drogi wiary dziecka jest niebo i życie wieczne, do którego mają prowadzić rodzice, towarzysząc na drodze wiary.

Ad. 8 VIII

Katecheta zwraca uwagę, że dwa razy pojawią się teksty dotyczące dzieci ochrzczonych – podczas modlitwy eucharystycznej i przed Modlitwą Pańską. Kapłan wypowiada słowa: „Nowo ochrzczone dzieci będą Pana Boga nazywać Ojcem. W ich imieniu módlmy się tak, jak nas nauczył Jezus Chrystus”¹⁵. Po raz kolejny rodzice wraz z całą wspólnotą Kościoła są wezwani, aby modlić się nad dzieckiem i w jego imieniu.

Katecheta przypomina rodzicom i chrzestnym o przyjęciu Komunii św. tego dnia (jeżeli rodzice mogą) w intencji dziecka. Ma to być wezwanie dla rodziców do troski o własne życie sakramentalne i przyjaźń z Jezusem.

Ad. 8 IX

Katecheta informuje rodziców i chrzestnych o uroczystym błogosławieństwie na zakończenie Mszy św., podczas którego kapłan będzie prosił o specjalne łaski dla rodziców, chrzestnych, dziecka i całej rodziny. Należy podkreślić, że dzięki temu błogosławieństwu rodziny zostają szczególnie wyróżnione i obdarzone niezbędnymi łaskami od Pana Boga do realizacji przyjętych zobowiązań.

IV. Działać

Ad. 9

Rozmowa z rodzicami będzie dotyczyć planu, według którego będą realizować obowiązki związane z wychowaniem dziecka w wierze. Wielu rodziców w tym momencie przyznaje, że nie ma konkretnego planu. Katecheta powinien wskazać rodzicom praktyczne kroki, zadania, które będą im pomocą. Podkreśla znaczenie troski o własną wiarę, gdyż „z pustego i Salomon nie naleje”. Jeżeli rodzice nie będą mieli silnej wiary, takiej wiary nie przekażą dzieciom. Zatem pierwszym obowiązkiem jest troska o swoją wiarę, by były silna, prowadziła do odkrycia Boga jako Osoby, do relacji z Nim. Żywa wiara potrzebuje modlitwy, sakramentów, wspólnoty.

W dyskusji można wykorzystać poniższe teksty. Mogą one stanowić inspirację do opracowania konkretnych planów wychowania w wierze.

¹⁵ *Mszal rzymski dla diecezji polskich*, Poznań 2018, s. 370*.

Z Dyrektorium o katechizacji:

„«Nową i specjalną pomoc w posłannictwie wychowawczym rodziców chrześcijańskich, wypływającym z uczestnictwa w dziele stwórczym Boga, znajdują oni w sakramencie małżeństwa, który ich konsekruje do prawdziwie chrześcijańskiego wychowania dzieci». Wierzący rodzice, dzięki codziennemu przykładowi życia, posiadają szczególną zdolność przekonywania, potrzebną do przekazania dzieciom piękna wiary chrześcijańskiej. «Aby rodziny mogły stać się coraz bardziej aktywnymi podmiotami duszpasterstwa rodzinnego, konieczny jest 'wysiłek ewangelizacyjny i katechetyczny skierowany do wnętrza rodziny', który dawałby im wskazówki w tej dziedzinie». Największym wyzwaniem w tym zakresie jest to, by małżeństwa – matki i ojcowie będący aktywnymi podmiotami katechizacji – odeszły od jakże powszechnego sposobu myślenia, że nauczanie wiary jest zadaniem dla specjalistów od wychowania religijnego. Mentalności takiej sprzyja niekiedy sama wspólnota, której trudno jest zorganizować katechizację w stylu rodzinnym i opartą w pierwszym rzędzie na samych rodzinach. «Kościół jest powołany do współpracy, poprzez właściwą działalność duszpasterską, aby sami rodzice mogli wypełniać swoją misję edukacyjną», stając się przede wszystkim pierwszymi katechetami swych dzieci” (nr 124).

„Na drodze do wtajemniczenia w życie chrześcijańskie Kościół zaprasza do zastanowienia się na nowo nad misją *ojca chrzestnego* i *matki chrzestnej*, jako wsparcia wychowawczych wysiłków rodziców. Ich zadaniem jest to, by «w serdeczny sposób ukazywać katechumenowi praktykę Ewangelii w życiu własnym i społecznym, pomagać mu w wątpliwościach i w niepokojach, dawać o nim świadectwo, a także czuwać nad wzrostem życia, które on otrzymał przez chrzest». Wiadomym jest, że często wybór chrzestnych podyktowany jest nie względami wiary, lecz czynnikami rodzinnymi lub społecznymi. Przyczyniło się to w niemałym stopniu do umniejszenia wychowawczej roli tych osób. Ze względu na odpowiedzialność, jaka wiąże się z tą rolą, wspólnota chrześcijańska winna wskazać, w drodze rozeznania i w sposób twórczy, ścieżki katechizacji dla chrzestnych, które pozwoliłyby im ponownie odkryć dar wiary i przynależności do Kościoła. Ci, którzy do tej roli zostali wskazani, często czują się zachęcani do pobudzenia na nowo swej

chrzcielnej wiary i podjęcia nowej drogi zaangażowania i świadectwa. Ewentualna odmowa powierzenia tego zadania może mieć dla nich określone konsekwencje, które należy rozważyć z wielką duszpasterską troską. Kiedy obiektywnie nie są spełnione warunki, by ktoś mógł zostać chrzestnym – warunki, które należy przedstawić w rozmowie poprzedzającej wybór – w porozumieniu z rodzinami i według rozważania duszpasterza, na chrzestnych można wskazać także współpracowników Kościoła (katechetów, wychowawców, animatorów), którzy będą w stanie być świadkami wiary i swej obecności w Kościele” (nr 125).

„Jako naturalne miejsce, w którym wiara może być przeżywana prosto i spontanicznie, rodzina jest orędziem wiary. Ma ona «szczególny przywilej: przekazuje Ewangelię, zakorzeniając ją w kontekście najgłębszych wartości ludzkich. Na tej ludzkiej podstawie następuje głębsze wtajemniczenie w życie chrześcijańskie: przebudzenie zmysłu Boga, pierwsze kroki w modlitwie, wychowanie moralnego sumienia i formacja chrześcijańskiego zmysłu miłości ludzkiej, rozumianej jako odbicie miłości Boga Stwórcy i Ojca. Jednym słowem, chodzi o wychowanie chrześcijańskie będące bardziej świadectwem które uczy, raczej okazjonalnie niż systematycznie, w sposób stały i codzienny niż podzielony na okresy»” (nr 227).

„Życie małżeńskie i rodzinne, przeżywane zgodnie z planem Bożym, już jako takie stanowi Ewangelię, w której można dostrzec bezinteresowną i cierpliwą miłość Boga do człowieka. Chrześcijańscy małżonkowie na mocy sakramentu małżeństwa uczestniczą w tajemnicy jedności i płodnej miłości Chrystusa i Kościoła. Tym samym katecheza w rodzinie ma odkrywać przed najważniejszymi uczestnikami życia rodzinnego, przede wszystkim przed małżonkami i rodzicami, dar otrzymany od Boga w sakramencie małżeństwa”¹⁶ (nr 228)

Z adhortacji *Amoris laetitia*:

„Wychowanie dzieci powinno być naznaczone procesem przekazywania wiary, który napotyka na trudności ze względu na aktualny

¹⁶ Papieska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, *Dyrektorium o katechizacji*, Kielce 2020, nr 124, 125, 227, 228.

styl życia, godziny pracy oraz złożoność dzisiejszego świata, w którym wiele osób utrzymuje szalone tempo, aby móc przeżyć. Mimo to, rodzina musi pozostać miejscem, w którym uczymy się dostrzegania motywów i piękna wiary, modlitwy oraz służby innym. Zaczyna się to od chrztu, w którym, jak powiedział św. Augustyn, matki, które wychowują swoje dzieci «współdziałają [z Kościołem] w tych świętych narodzinach». Potem zaczyna się proces rozwoju tego nowego życia. Wiara jest darem Boga, otrzymanym we chrzcie, a nie wynikiem działania człowieka, lecz rodzice są narzędziami Boga, aby ona dojrzewała i rozwijała się. Dlatego «to piękne, kiedy mamy uczyć małe dzieci posyłać całusy Jezusowi lub Matce Bożej. Ileż jest w tym czułości! W takich momentach serce dzieci staje się miejscem modlitwy». Przekazywanie wiary zakłada, że rodzice przeżywają realne doświadczenie zaufania Bogu, poszukiwania Go, odczuwania Jego potrzeby, bo tylko w ten sposób «pokolenie pokoleniu głosi Jego dzieła i zwiastuje Jego potężne czyny» (por. Ps 145,4) i «ojciec dzieciom rozgłasza Twoją wierność» (Iz 38,19). Wymaga to, abyśmy modlili się o działanie Boga w sercach, tam, gdzie nie możemy dotrzeć. Ziarno gorczycy, bardzo małe nasionko staje się wielkim drzewem (por. Mt 13,31-32), i w ten sposób uznajemy dysproporcję między działaniami a ich skutkiem. Wówczas poznajemy, że nie jesteśmy właścicielami daru, ale jego troskliwymi zarządcami. Jednak nasz twórczy wysiłek przyczynia się do tego, że możemy współpracować z inicjatywą Boga. Dlatego też, «należy zatroszczyć się o docenienie małżeństw, matek i ojców, jako aktywnych podmiotów katechezy (...). Wielką pomocą jest katecheza rodzinna, jako skuteczna metoda formowania młodych rodziców, aby uświadomić im ich misję ewangelizatorów własnej rodziny» (nr 287).

„Wychowanie w wierze umie dostosować się do każdego dziecka, ponieważ nabyte narzędzia czy recepty czasem nie działają. Dzieci potrzebują symboli, gestów, opowiadań. Nastolatki często doświadczają kryzysu względem instytucji i norm. Dlatego trzeba pobudzać ich osobiste doświadczenie wiary i dawać im jasne świadectwo, które narzucają się z powodu samego ich piękna. Rodzice, którzy chcą wspomagać wiarę swoich dzieci, powinni dostrzegać zachodzące w nich zmiany, wiedząc, że doświadczenie duchowe nie może być narzucone, ale powinno być zaproponowane ich wolności. Istotne znaczenie ma to, aby dzieci widziały w konkretny sposób, że dla ich rodziców mod-

litwa jest naprawdę ważna. Dlatego chwile modlitwy rodzinnej i przejawy pobożności ludowej mogą mieć większą siłę ewangelizacyjną od wszelkich katechez i wszystkich przemówień. Pragnę wyrazić szczególną wdzięczność wszystkim matkom, które modlą się nieustannie, podobnie jak św. Monika, za dzieci, które oddaliły się od Chrystusa” (nr 288).

„Sprawowanie przekazu wiary dzieciom, w sensie ułatwiania jej wyrażania i rozwoju, pozwala, aby rodzina stawała się narzędziem ewangelizacji i spontanicznie zaczynała jej przekazywanie wszystkim tym, którzy stają się jej bliscy, również poza samym środowiskiem rodzinnym. Dzieci, które dorastają w rodzinach misyjnych, często stają się misjonarzami, jeśli rodzice potrafią przeżywać to zadanie w taki sposób, aby inni postrzegali ich jako bliskich i przyjaznych, a tak by i dzieci dorastały w tym stylu odnoszenia się do świata, nie rezygnując ze swojej wiary i swoich przekonań. Pamiętajmy, że sam Jezus jadł i pił z grzesznikami (por. Mk 2,16; Mt 11,19), potrafił się zatrzymać, aby porozmawiać z Samarytanką (por. J 4,7-26), i przyjmować Nikodema w nocy (por. J 3,1-21), pozwolił, aby Jego nogi namaściła nierządnicą (por. Łk 7,36-50), i nie cofał się przed dotykaniem chorych (por. Mk 1,40-45; 7,33). To samo czynili Jego apostołowie, którzy nie odnosili się pogardliwie do innych, zamkniętych w małych grupach osób wybranych, odciętych od życia ludzi. Choć władze ich prześladowały, cieszyli się sympatią wszystkich (por. Dz 2,47; 4,21.33; 5,13)” (nr 289).

„«Rodzina staje się w ten sposób podmiotem działalności duszpasterskiej poprzez bezpośrednie głoszenie Ewangelii i dziedziczenie różnorodnych form świadectwa: solidarności z ubogimi, otwarcia na różnorodność osób, ochrony stworzenia, solidarności moralnej i materialnej wobec innych rodzin, a zwłaszcza najbardziej potrzebujących, zaangażowanie na rzecz promocji dobra wspólnego, również przez przemianę niesprawiedliwych struktur społecznych, wychodząc od terytorium, na którym się żyje, praktykując uczynki miłosierdzia co do ciała i co do ducha». Trzeba to umieścić w kontekście najcenniejszego przekonania chrześcijan: miłości Ojca, który nas wspiera i sprawia nasz rozwój, ukazanej w całkowitym darze Jezusa Chrystusa, żyjącego wśród nas, uzdalniającego nas do stawienia wspólnie czoła wszystkim burzom i wszystkim etapom życia. Również w sercu każdej rodziny musi

rozbrzmiewać kerygmat, przy każdej okazji stosownej i niestosownej, aby oświecił drogę. Wszyscy powinniśmy móc powiedzieć, wychodząc od tego, czego doświadczyliśmy w naszych rodzinach: «Myśmy uwierzyli miłości, jaką Bóg ma ku nam» (1 J 4,16). Tylko na podstawie tego doświadczenia, duszpasterstwo rodzinne będzie mogło sprawić, aby rodziny były równocześnie Kościołami domowymi i ewangelicznym zacynem w społeczeństwie” (nr 290)¹⁷.

Katecheta podsumowuje:

Troska o wspólną modlitwę w rodzinie, wspólnie przeżywaną niedzielą Eucharystię, przyjmowanie Komunii św., regularne przystępowanie do sakramentu pokuty i pojednania stanowi podstawę dla wychowania w wierze. Ważne jest, aby najpierw sami rodzice dostrzegali wartość wskazanych praktyk religijnych i konsekwentnie pielęgnowali je we własnym życiu.

Dla wychowania w wierze istotnym jest, aby przygotować dziecko do kolejnych sakramentów: pokuty i pojednania, Eucharystii i bierzmowania. W procesie formacji wiary znaczącą rolę odgrywa uczestnictwo dzieci w szkolnym nauczaniu religii. Podkreślić należy także wsparcie wspólnoty oraz osób, które mogą dzielić się swoim doświadczeniem, a jednocześnie mają wspólne cele i wyznają wspólne wartości.

Warunkiem jest, aby przy parafii działały wspólnoty, które mogą być pomocą dla rodziców: np. Domowy Kościół, Żywy Różaniec rodziców za dzieci, Podwórkowe Kółka Różańcowe, Wspólnota Trudnych Małżeństw „Sychar” i inne. Wspólnoty te dają możliwość nie tylko modlitwy, ale także formacji.

V. Celebrować

Ad. 10, 11

Katecheta zaprasza rodziców do świątyni (jeżeli pierwsza część odbywała się w salce). Zaznacza, że czas, który się rozpoczyna, jest duchowym oddechem przy Panu Bogu, połączonym z modlitwą za siebie i dzieci oraz szansą na skorzystanie z sakramentu spowiedzi. Kapłan rozdaje rodzicom kartki z modlitwami (załącznik 1) i prosi, by odczytali je w odpowiednim momencie. Katecheta sam ustala przebieg modlitwy.

¹⁷ Franciszek, *Posynodalna adhortacja apostolska „Amoris laetitia”*, 19.03.2016.

Katecheta prowadzi modlitwę, wypełniając ją momentami ciszy lub śpiewu oraz wskazując kiedy i kto odczytuje poszczególne jej fragmenty. Po odmówieniu wspólnych modlitw, następuje czas modlitwy osobistej. W tym czasie należy zatroszczyć się o możliwość skorzystania z sakramentu pokuty i pojednania. Na zakończenie warto udzielić wszystkim zebranych błogosławieństwa.

Ad. 12

Katecheta prowadzi rodziców do kancelarii w celu ewentualnego uzupełnienia danych osobowych w aktach chrztu oraz zebrania potrzebnych zaświadczeń i dokumentów.

Ad. 13

Katecheta serdecznie dziękuje rodzicom za spotkanie, modlitwę, ich zaangażowanie i czas, który poświęcili. Życzy dobrego przeżycia i doświadczenia duchowego podczas uroczystości sakramentu chrztu świętego.

Załącznik 1

Modlitwa do Świętej Rodziny¹⁸

„Jezu, Maryjo i Józefie, w Was kontemplujemy blask prawdziwej miłości, do Was zwracamy się z ufnością. Święta Rodzino z Nazaretu, uczyn także nasze rodziny środowiskami komunii i Wieczernikami modlitwy, autentycznymi szkołami Ewangelii i małymi Kościołami domowymi. Święta Rodzino z Nazaretu, niech nigdy więcej w naszych rodzinach nikt nie doświadcza przemocy, zamknięcia i podziałów: ktokolwiek został zraniony albo zgorszony, niech szybko zazna pocieszenia i uleczenia. Święta Rodzino z Nazaretu, przywrócić wszystkim świadomość sakralnego i nienaruszalnego charakteru rodziny, jej piękna w Bożym zamysle. Jezu, Maryjo i Józefie, usłyszcie, wysłuchajcie naszego błagania! Amen”.

---

¹⁸ *Tamże.*

Modlitwa rodziców przed chrztem dziecka¹⁹

„Stworzycielu nieba i ziemi, postanowiliśmy, by nasze dziecko przyjęło sakrament chrztu świętego. Prosimy Cię, wzmocnij naszą wiarę, abyśmy zrozumieli Twoją wielką miłość, jaką dziecku naszemu okażesz w tym pierwszym i najpotrzebniejszym sakramencie. Przyrzekamy pobożnie uczestniczyć w obrzędach i modlić się gorliwie o godne wypełnienie obowiązków, jakie przy chrzcie świętym podejmujemy. Amen”.

Modlitwa ojca²⁰

„Święty Józefie, otocz moją rodzinę swą przemożną opieką. Święty Józefie, przybrany ojciec Zbawiciela, któryś wiernie wypełnił wolę Stwórcy i Zbawiciela człowieka, od którego bierze początek wszelkie ojcostwo na niebie i na ziemi, naucz mnie spoglądać Twoimi oczami na dar rodzicielskiego powołania i mego miejsca w rodzinie, abym zawsze z radością przyjmował poczęte życie jako szczególny dar Ojca Przedwiecznego. Dopomóż mi utrzymać, wychować i uformować moje dzieci według wzoru i przykładu Syna Bożego. Naucz mnie umiejętności utrzymywania w domu rodzinnym klimatu pokoju, pobożności, zaufania, jedności i miłości, którym Ty promieniowałaś przy Niepokalanej Matce w nazaretańskim domu. Ozdoby życia rodzinnego, otocz moją rodzinę swą przemożną opieką, aby była odzwierciedleniem Najświętszej Rodziny i przynosiła chwałę Bogu oraz pożytek innym ludziom. Amen”.

Modlitwa matki²¹

„Święty Józefie, wierny Oblubieńcze Bogarodzicy Maryi. Ty znasz problemy życia małżeńskiego i rodzinnego, jego blaski i cienie. Wyjednaj mi łaskę zrozumienia i wypełnienia woli Bożej na drodze wiary, sakramentalnego małżeństwa i odpowiedzialnego macierzyństwa. Dopomagaj mi wychować dzieci na chwałę dla dobra Kościoła i Ojczyzny, aby za wzorem Chrystusa wzrastały w cnotach, mądrości i łasce u Boga i u ludzi. Bądź wzorem i natchnieniem dla mojego męża w ofiarnej służbie chrześcijań-

¹⁹ http://mojamodlitwamojmodlitewnik.blogspot.com/2018/11/modlitwa-rodzicow-przed-chrztem-dziecka_2.html (dostęp: 14.03.2023).

²⁰ <https://stacja7.pl/modlitwa/modlitwa-ojca/> (dostęp: 14.03.2023).

²¹ <https://www.swietyjozef.kalisz.pl/Modlitwy/89.html> (dostęp: 14.03.2023).

skim ideałom. Udziel mu poczucia odpowiedzialności za szczęście wszystkich członków rodziny, które wypływa z pełnienia woli Najwyższego. Jak strzegłeś i broniłeś od zła Świętą Rodzinę, tak strzeż moją rodzinę od wszelkich zagrożeń. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen”.

Modlitwa za dzieci²²

„Boże mój, ofiaruję Ci moje dzieci. Ty mi je dałeś, niech one do Ciebie należą na zawsze. Ja je dla Ciebie wychowam i proszę Cię, abyś je zachował dla Twojej chwały. Panie, niech egoizm, ambicja i złość nie zwiodą ich z dobrej drogi. Daj im siłę, aby sprzeciwiały się złu. I oby dobro było zawsze jedynym motorem ich działania. Panie, tyle zła jest na tym świecie! Ty wiesz, jak słabi jesteśmy i jak bardzo zło potrafi nas zafascynować. Ale Ty jesteś z nami, a ja oddaję pod Twoją opiekę moje dzieci! Panie, bądź dla nich światłem, siłą i radością na tym świecie, aby dla Ciebie żyły na tej ziemi i abyśmy wszyscy razem mogli się cieszyć Twoją obecnością w Niebie na wieki! Amen”.

---

²² <https://pl.aleteia.org/2017/03/07/modlitwa-za-dzieci-do-codziennego-odmawiania/> (dostęp: 14.03.2023).

Współpraca rodziny i Kościoła w religijnym wychowaniu dziecka

Ks. Łukasz Simiński

Wydział Katechetyczny Diecezji Pelplińskiej

Cele:

- wyjaśnienie roli Kościoła w procesie religijnego wychowania dzieci;
- wskazania sposobów pomocy Kościoła rodzicom w religijnym wychowaniu dzieci;
- ukazanie zasad skutecznej współpracy Kościoła i rodziny w procesie wychowawczym.

Metody:

- projekcja nagrania,
- praca z tekstem,
- dyskusja, szukanie argumentów,
- miniwykład,
- projekcja filmu,
- burza mózgów,
- celebracja.

I. Modlitwa

„Dobry Ojcze, dziękujemy Ci za powołanie do ojcostwa i macierzyństwa. Dziękujemy za wielkie rzeczy, które nam uczyniłeś jak Maryi. Dziękujemy Ci za nasze dzieci, za ten cudowny owoc naszej miłości. Tobie zawieramy ich terazniejszość i przyszłość. Święty Jan Paweł II powiedział: «Macierzyńskie czuwanie Maryi – jakżeż niezgłębione doświadczenie, jaki zapis serca kobiecego, które całkowicie żyło Bogiem. Zaprawdę ‘wielkie rzeczy uczynił Jej Wszechmocny. Święte jest Jego Imię’» (Łk 1,49). Za wstawieniem św. Jana Pawła II, papieża, podkreślającego wartość ojcostwa

i macierzyństwa, prosimy Cię, Boże, abyśmy stanęli na wysokości zadania i byli dobrymi rodzicami. Abyśmy umieli żyć Bogiem i naszym dzieciom przekazali prawdę o Twojej miłości. Prosimy, weź w opiekę nasze dzieci i spraw, aby nigdy nie utraciły wiary – najcenniejszego skarbu, jakim obdarzasz człowieka. Amen”¹.

II. Życ i dzielić się doświadczeniem

Prowadzący wprowadza w temat spotkania w ten lub podobny sposób:

Wychowanie dzieci w rodzinie jest jednym z najważniejszych i najtrudniejszych zadań, przed którym stają rodzice. Obejmuje ono wiele aspektów, takich jak: kształtowanie charakteru, budowanie poczucia wartości, rozwijanie umiejętności społecznych, edukacja oraz zapewnienie odpowiedniego rozwoju fizycznego i emocjonalnego dziecka. Podstawą wychowania dzieci w rodzinie jest zapewnienie im miłości, wsparcia i opieki. Dzieci potrzebują poczucia bezpieczeństwa i stabilności, które wynikają z regularnych rutynowych działań i odpowiedzialności, a także z jasnych zasad i ograniczeń. Posłuchajmy, co na ten temat sądzą same dzieci.

Prowadzący odtwarza nagranie z serii „Dzieci wiedzą lepiej” pt. „Co to jest dobre wychowanie”: <https://www.youtube.com/watch?v=wGtFTRR2Ka0>

Po wysłuchaniu nagrania w dowolny sposób dzieli uczestników na pięć grup. Każda z nich otrzymuje tekst z odpowiedziami dzieci usłyszanymi w nagraniu. Następnie, pracując z tekstem, każda grupa stara się ustosunkować do wypowiedzi – czy się z nimi zgadzają, czy nie, podając argumenty uzasadniające obrane stanowisko. Po wykonaniu zadania grupy prezentują swoje argumenty na forum.

---

¹ Modlitwa za dzieci za wstawiennictwem św. Jana Pawła II: <https://stacja7.pl/modlitwa/3-modlitwy-za-dzieci/> (dostęp: 3.04.2023).

III. Interpretować

Przechodząc do kolejnej części spotkania, prowadzący prowadzi miniwykład na temat współpracy rodziny i Kościoła w religijnym wychowaniu dzieci.

Wychowanie dziecka to nie tylko zadanie rodziców, ale także Kościoła, który jest miejscem, w którym dziecko poznaje wiarę i kształtuje swoje duchowe życie. Jednakże, aby religijne wychowanie dziecka było skuteczne, potrzebna jest współpraca między rodzicami a Kościołem. Wspólnym wysiłkiem rodzina i Kościół mogą pomóc dziecku rozwijać się duchowo, uczyć się wartości chrześcijańskich oraz kształtować jego charakter i postawy moralne. Jakie są zasady takiej współpracy? Jak rodzice i Kościół mogą ze sobą współpracować w religijnym wychowaniu dziecka?

Współpraca rodziny i Kościoła jest kluczowa dla skutecznego religijnego wychowania dziecka. Istnieje wiele sposobów rodziców i Kościoła, aby pomóc dziecku w kształtowaniu się jako osoby wierzącej i moralnej. Jak zauważa Adam Skreczko: „Kościół ma prawo nadprzyrodzone do wychowywania swych wiernych. Płyne ono z tytułu: 1) misji nauczycielskiej, zleconej przez Chrystusa w słowach: «Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem» (Mt 28,19); 2) misji zbawiania dusz, czyli macierzyństwa duchowego: «Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony; a kto nie uwierzy, będzie potępiony» (Mk 16,16). Za wychowanie odpowiedzialna jest głównie parafia, która – pod przewodnictwem duszpasterza – w pewien sposób uobecnia Kościół. Na parafii spoczywają różnorodne zadania, które mniej lub bardziej posiadają wymiar wychowawczy. Z wychowaniem prowadzonym przez parafię integralnie złączona jest komunikacja wiary, która winna dokonywać się nie tylko w stosunku do dzieci i młodzieży, ale też dorosłych. Wspomniane prawo Kościoła do wychowania zarówno religijnego, jak też w sensie czysto ludzkim jest na ogół właściwie rozumiane i przyjmowane przez chrześcijan. Nie zawsze jednak istnieje należyta współpraca podstawowych środowisk wychowawczych: rodziny i szkoły z Kościołem w realizacji tego prawa. Jest to niewątpliwie jedna z przyczyn dezorientacji wychowanków w świecie wartości i zagubienia w życiu”².

² A. Skreczko, *Rola Kościoła katolickiego w kształtowaniu kultury pedagogicznej rodziców w Polsce*, Białystok 2011, s. 67.

Kościół instytucjonalny oferuje wiele sposobów pomocy w procesie rozwoju chrześcijańskiego ochrzczonego dziecka. Oto kilka z nich:

1. Katecheza i katechizm – Kościół oferuje systematyczne nauczanie religii oraz różne programy katechetyczne, które pomagają w nauczaniu dzieci wiary. Katechizm Kościoła katolickiego i Youcat są przykładowymi pomocami, które mogą ułatwić nauczanie fundamentalnych prawd wiary katolickiej.
2. Sakramenty – to święte rytuały, które pomagają w rozwoju duchowym dziecka. W Kościele katolickim dziecko otrzymuje sakrament bierzmowania, sakrament pojednania i pokuty oraz sakrament Eucharystii.
3. Modlitwa i duchowość – Kościół uczy dzieci modlitwy i życia duchowego. Wspólne modlitwy, adoracja Najświętszego Sakramentu, rekolekcje i inne praktyki duchowe mogą pomóc w rozwijaniu życia modlitewnego dziecka.
4. Wspólnota wiernych – Kościół to wspólnota wiernych. Dziecko, które uczestniczy w Mszy św. i innych obrzędach religijnych oraz grupach religijnych, ma okazję spotkać innych wierzących i doświadczyć siły wspólnoty.
5. Edukacja moralna – Kościół uczy dzieci wartości moralnych i etycznych. Poprzez nauczanie o miłości bliźniego, poszanowaniu życia i innych fundamentalnych wartościach dzieci uczą się, jak żyć zgodnie z nauką Chrystusa.

Ważne jest, aby rodzice uczestniczyli w procesie rozwoju duchowego swojego dziecka, a Kościół instytucjonalny może pomóc w tym procesie³. Oczywiście, rodzice są pierwszymi nauczycielami swoich dzieci i powinni aktywnie brać udział w życiu duchowym swojej rodziny. Po pierwsze, rodzice powinni regularnie uczestniczyć w nabożeństwach i przekazywać dziecku wartości religijne w domu, takie jak modlitwa i czytanie Pisma Świętego. Kościół może w tym pomóc, organizując katechezy i spotkania dla rodziców i dzieci. Po drugie, rodzice i Kościół mogą ze sobą współpracować w organizacji i uczestnictwie w takich inicjatywach, jak: pielgrzymki, obozy i kolonie, gdzie dziecko może poznać swoją wiarę i pogłębiać swoją relację z Bogiem. Po trzecie, rodzice i Kościół mogą ze sobą współpracować, aby pomóc dziecku w radzeniu sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi, takimi jak: choroba, strata bliskiej osoby lub trudności w szkole.

³ Zob. *tamże*, s. 102–151.

Kościół może zaoferować wsparcie emocjonalne i duchowe, a rodzice mogą być wsparciem dla dziecka w codziennym życiu.

Ogólnie rzecz biorąc, współpraca rodziny i Kościoła w religijnym wychowaniu dziecka opiera się na wzajemnym szacunku, zaufaniu i otwartości na potrzeby dziecka. W ten sposób dziecko może rozwijać swoją wiarę i wartości moralne, co pozwoli mu na osiągnięcie pełni swojego potencjału jako wierzącej i dobrej osoby.

Współpraca rodziców i Kościoła w religijnym wychowaniu dziecka opiera się na kilku zasadach, które mogą pomóc w osiągnięciu wspólnego celu – wychowania dziecka w wierze i moralności:

1. Wzajemny szacunek – rodzice i Kościół powinni szanować swoje role i wpływ na wychowanie dziecka. Rodzice mają pierwszorzędny wpływ na dziecko, ale Kościół może pomóc w pogłębianiu wiedzy religijnej i moralnej.
2. Regularny kontakt – rodzice powinni utrzymywać regularny kontakt z Kościołem, np. poprzez uczestnictwo w niedzielnej Mszy św., spowiedzi, innych formach modlitwy oraz poprzez kontakt z duchownymi.
3. Wzajemne wsparcie – rodzice i Kościół powinni wzajemnie wspierać się w procesie wychowania dziecka. Kościół może udzielić rodzicom wsparcia poprzez katechezę i formację religijną, a rodzice mogą pomóc Kościołowi w pracy z dziećmi, np. poprzez angażowanie się w działalność parafialną.
4. Indywidualne podejście – każde dziecko jest inne, dlatego rodzice i Kościół powinni stosować indywidualne podejście w jego wychowaniu. Powinno się brać pod uwagę jego potrzeby, umiejętności i temperament.
5. Konsekwencja – zarówno rodzice, jak i Kościół powinni być konsekwentni w swoim podejściu do religijnego wychowania dziecka. Ważne jest, aby dzieci widziały spójność między nauczaniem Kościoła a postawami rodziców.

Współpraca rodziców i Kościoła w religijnym wychowaniu dziecka jest procesem ciągłym i wymaga zaangażowania i wysiłku obu stron. Jednak efektem takiej współpracy może być dobrze wychowane dziecko, które w przyszłości będzie umiało żyć zgodnie z wartościami chrześcijańskimi.

IV. Działać

Na zakończenie uczestnicy spotkania pracują w dwóch grupach metodą burzy mózgów. Na dużym arkuszu papieru zapisują swoje propozycje działań, będące odpowiedzią na przydzielone grupie zagadnienie. Po wykonaniu zadania przedstawiciel grupy prezentuje wnioski.

- Grupa I – Propozycje pomocy Kościoła rodzicom w procesie rozwoju chrześcijańskiego ochrzczonego dziecka.
- Grupa II – Sposoby egzekwowania zasad współpracy Kościoła i rodziny w procesie religijnego wychowania dzieci.

V. Celebrować

„Droga światła” w intencji dzieci i młodzieży

Jako celebrację po zakończonym spotkaniu prowadzący proponuje nabożeństwo „Drogi światła” w intencji dzieci i młodzieży, które szczególnie może być odprawione w okresie wielkanocnym. Pozwala ono na przeżywanie tajemnic paschalnych i spotkań Jezusa Zmartwychwstałego z Jego uczniami. Składa się z 14 spotkań, które ukazują nam Zmartwychwstałego Pana w różnych momentach po Jego zmartwychwstaniu, pozwalając nam zrozumieć, że zmartwychwstanie Chrystusa jest prawdziwą nadzieją dla wszystkich chrześcijan, a Jego triumf nad śmiercią daje nam siłę do pokonywania trudności i cieszenia się życiem w pełni. Przeżywanie „Drogi światła” jest ważnym elementem wielkanocnego czasu liturgicznego i pozwala nam jeszcze głębiej zanurzyć się w tajemnicach zmartwychwstania Pana.

Warto zaangażować w prowadzenie modlitwy jak największą liczbę osób. Można rozdać różnym osobom teksty z Pisma Świętego oraz teksty rozważań do poszczególnych stacji. Jako dekorację można na środku ustawić figurę Chrystusa Zmartwychwstałego i paschał, od którego rodzice będą zapalali świece podczas kolejnych stacji, ustawiając je w prezbiterium.

Wprowadzenie

Pragniemy podążać drogą światła – drogą, która pozwala nam przeżywać tajemnice paschalne. Podczas modlitwy będziemy rozważać spot-

kania Zmartwychwstałego Pana z Jego uczniami i będziemy zastanawiać się, co dla nas przynoszą te wydarzenia. Podążanie tą drogą niech nam pomoże zanurzyć się jeszcze bardziej w tajemnicach zmartwychwstania Jezusa Chrystusa i poczuć Jego obecność w naszym życiu. Niech to nabożeństwo da nam siłę, nadzieję i radość, które płyną z faktu, że Chrystus zmartwychwstał, pokonał śmierć i otworzył nam drogę do życia wiecznego.

Spotkanie I. Jezus powstał z martwych

Prowadzący: Niebo i ziemia się cieszą. Alleluja!

Wszyscy: Ze zmartwychwstania Twojego, Chryste. Alleluja!

Z Ewangelii według św. Mateusza:

Po upływie szabatu, o świcie pierwszego dnia tygodnia przyszła Maria Magdalena i druga Maria obejrzeć grób. A oto nastąpiło wielkie trzęsienie ziemi. Albowiem anioł Pański zstąpił z nieba, podszedł, odsunął kamień i usiadł na nim. Postać jego jaśniała jak błyskawica, a szaty jego były białe jak śnieg. Ze strachu przed nim zadrżeli strażnicy i stali się jakby martwi. Anioł zaś przemówił do niewiast: «Wy się nie bójcie! Gdyż wiem, że szukacie Jezusa Ukrzyżowanego. Nie ma Go tu, bo zmartwychwstał, jak zapowiedział. Przyjdźcie, zobaczcie miejsce, gdzie leżał» (Mt 28,1-6).

Rozważanie:

Jezus powstał z martwych. Dzięki Jego zmartwychwstaniu mamy nadzieję na życie wieczne i możemy z radością świętować każdą niedzielę jako dzień Pański. O Boże, dziękujemy Ci za Twojego Syna, Jezusa Chrystusa, który dla naszego zbawienia zmartwychwstał. Dziękujemy Ci, że możemy wierzyć w Jego moc i w Jego obietnicę życia wiecznego. W dniu dzisiejszym modlimy się za nasze dzieci i młodzież, aby zawsze mieli w sobie wiarę w to, że Jezus jest z nimi, że On kocha ich i jest zawsze obok nich w każdej sytuacji. Przez Jego zmartwychwstanie daj im siłę i nadzieję, aby zawsze wierzyli w to, że każde wyzwanie, z którym się spotykają, może być pokonane. Otaczaj ich swoją miłością i prowadź ich na drodze wiary, aby zawsze pozostawali blisko Ciebie.

Spotkanie II. Apostołowie przybywają do pustego grobu

Prowadzący: Niebo i ziemia się cieszą. Alleluja!

Wszyscy: Ze zmartwychwstania Twojego, Chryste. Alleluja!

Z Ewangelii według św. Jana:

„A pierwszego dnia po szabacie, wczesnym rankiem, gdy jeszcze było ciemno, Maria Magdalena udała się do grobu i zobaczyła kamień odsunięty od grobu. Pobiegnęła więc i przybyła do Szymona Piotra i do drugiego ucznia, którego Jezus kochał, i rzekła do nich: «Zabrano Pana z grobu i nie wiemy, gdzie Go położono». Wszedł więc Piotr i ów drugi uczeń i szli do grobu. Biegli obydwoj razem, lecz ów drugi uczeń wyprzedził Piotra i przybył pierwszy do grobu. A kiedy się nachylił, zobaczył leżące płótna, jednakże nie wszedł do środka. Nadszedł potem także Szymon Piotr, idący za nim. Wszedł on do wnętrza grobu i ujrzał leżące płótna oraz chustę, która była na Jego głowie, leżącą nie razem z płótnami, ale oddzielnie zwiniętą w jednym miejscu. Wtedy wszedł do wnętrza także i ów drugi uczeń, który przybył pierwszy do grobu. Ujrzał i uwierzył” (J 20,1-8).

Rozważanie:

Boże, dziękujemy Ci za Twojego Syna, Jezusa Chrystusa, który umarł i zmartwychwstał dla naszego zbawienia. Dzisiaj, kiedy modlimy się za dzieci i młodzież, prosimy Cię, aby kiedykolwiek doświadczą pustki, osamotnienia i trudności, nie tracili nadziei i wiary w Ciebie. Pomóż im zawsze zwracać się do Ciebie z ufnością i pokorą, jak Maria Magdalena, aby odnaleźć w Tobie siłę, nadzieję i pocieszenie. Przez przykład apostołów daj im odwagę, aby zawsze szli za Jezusem i byli wierni Jego nauczaniu, nawet wtedy, gdy inni się odwracają. Daj im mądrość i zrozumienie, aby zawsze poznawali Twoją wolę i postępowali według niej.

Spotkanie III. Zmartwychwstały Pan objawia się Marii Magdalenie

Prowadzący: Niebo i ziemia się cieszą. Alleluja!

Wszyscy: Ze zmartwychwstania Twojego, Chryste. Alleluja!

Z Ewangelii według św. Jana:

„Maria Magdalena natomiast stała przed grobem, płacząc. A kiedy [tak] płakała, nachyliła się do grobu i ujrzała dwóch aniołów w bieli, siedzących tam, gdzie leżało ciało Jezusa – jednego w miejscu głowy, drugiego w miejscu nóg. I rzekli do niej: «Niewiasto, czemu płaczesz?» Odpowiedziała im: «Zabrano Pana mego i nie wiem, gdzie Go położono». Gdy to powiedziała, odwróciła się i ujrzała stojącego Jezusa, ale nie wiedziała, że to Jezus. Rzekł do niej Jezus: «Niewiasto, czemu płaczesz? Kogo szukasz?» Ona zaś,

sądząc, że to jest ogrodnik, powiedziała do Niego: «Panie, jeśli ty Go przyniosłeś, powiedz mi, gdzie Go położyłeś, a ja Go zabiorę». Jezus rzekł do niej: «Mario!» A ona, obróciwszy się, powiedziała do Niego po hebrajsku: «Rabbuni», to znaczy: Mój Nauczycielu! Rzekł do niej Jezus: «Nie zatrzymuj Mnie, jeszcze bowiem nie wstąpiłem do Ojca. Natomiast udaj się do moich braci i powiedz im: ‘Wstępuję do Ojca mego i Ojca waszego oraz do Boga mego i Boga waszego’. Poszła Maria Magdalena, oznajmiając uczniom: «Widziałam Pana i to mi powiedział»” (J 20,11-18).

Rozważanie:

Boże, nasz Ojcze, dziękujemy Ci za Twój nieskończony dar miłości, który objawiłeś przez zmartwychwstanie Twojego Syna, Jezusa Chrystusa. Prosimy Cię, abyśmy zawsze mieli otwarte oczy i otwarte serca na Jego obecność w naszym życiu. Prosimy Cię, spraw, aby nasze dzieci, tak jak Maria Magdalena, która spotkała Jezusa i usłyszała Jego głos, były gotowe na Jego wezwanie, aby miały odwagę iść za Nim i realizować Jego plany w swoim życiu. Niech ich serca zawsze odpowiadają na Jego miłość i słuchają Jego słów.

Spotkanie IV. Zmartwychwstały Pan ukazuje się uczniom na drodze do Emaus

Prowadzący: Niebo i ziemia się cieszą. Alleluja!

Wszyscy: Ze zmartwychwstania Twojego, Chryste. Alleluja!

Z Ewangelii według św. Łukasza:

„Tego samego dnia dwaj z nich byli w drodze do wsi, zwanej Emaus, oddalonej o sześćdziesiąt stadiów od Jeruzalem. Rozmawiali oni ze sobą o tym wszystkim, co się wydarzyło. Gdy tak rozmawiali i rozprawiali ze sobą, sam Jezus przybliżył się i szedł z nimi. Lecz oczy ich były jakby przesłonięte, tak że Go nie poznali. On zaś ich zapytał: «Cóż to za rozmowy prowadzicie ze sobą w drodze?» Zatrzymali się smutni. A jeden z nich, imieniem Kleofas, odpowiedział Mu: «Ty jesteś chyba jedynym z przebywających w Jeruzolimie, który nie wie, co się tam w tych dniach stało». Zapytał ich: «Cóż takiego?» Odpowiedzieli Mu: «To, co się stało z Jezusem Nazarejczykiem, który był prorokiem potężnym w czynie i słowie wobec Boga i całego ludu; jak arcykapłani i nasi przywódcy wydali Go na śmierć i ukrzyżowali. A myśmy się spodziewali, że On właśnie miał wyzwolić Izraela. Ale po tym

wszystkim dziś już trzeci dzień, jak się to stało. Nadto, jeszcze niektóre z naszych kobiet przeraziły nas: były rano u grobu, a nie znalazłszy Jego ciała, wróciły i opowiedziały, że miały widzenie aniołów, którzy zapewniają, iż On żyje. Poszli niektórzy z naszych do grobu i zastali wszystko tak, jak kobiety opowiadały, ale Jego nie widzieli». Na to On rzekł do nich: «O nierozumni, jak nieskore są wasze serca do wierzenia we wszystko, co powiedzieli prorocy! Czyż Mesjasz nie miał tego cierpieć, aby wejść do swej chwały?» I zaczynając od Mojżesza, poprzez wszystkich proroków, wykładał im, co we wszystkich Pismach odnosiło się do Niego” (Łk 24,13-27).

Rozważanie:

Nasza droga, Panie, prowadzi nas przez życie pełne radości i smutków. Dziękujemy Ci, Panie, że zawsze jesteś z nami, nawet wtedy, gdy nie jesteśmy w stanie Cię dostrzec. Otocz swoją opieką dzieci i młodzież, którzy w swoim życiu doświadczają trudnych wyborów i prób. Daj im siłę i wytrwałość, aby wierzyli w Twoją obecność i podążali za Twoim słowem. Prosimy Cię także, abyś objawił się im tak, jak uczniom w drodze do Emaus. Niech poznają Twoją miłość i troskę o każdego z nich. Niech poznają, że są dla Ciebie ważni i że zawsze mogą na Ciebie liczyć.

Spotkanie V. Zmartwychwstały Pan objawia się uczniom przy łamaniu chleba

Prowadzący: Niebo i ziemia się cieszą. Alleluja!

Wszyscy: Ze zmartwychwstania Twojego, Chryste. Alleluja!

Z Ewangelii według św. Łukasza:

„Tak przybliżyli się do wsi, do której zdążali, a On okazywał, jakoby miał iść dalej. Lecz przymusili Go, mówiąc: «Zostań z nami, gdyż ma się ku wieczorowi i dzień się już nachylił». Wszedł więc, aby zostać z nimi. Gdy zajął z nimi miejsce u stołu, wziął chleb, odmówił błogosławieństwo, połamał go i dawał im. Wtedy otworzyły się im oczy i poznali Go, lecz On zniknął im z oczu. I mówili między sobą: «Czy serce nie pałało w nas, kiedy rozmawiał z nami w drodze i Pisma nam wyjaśniał?» W tej samej godzinie zabrali się i wrócili do Jeruzalem. Tam zastali zebranych Jedenastu, a z nimi innych, którzy im oznajmili: «Pan rzeczywiście zmartwychwstał i ukazał się Szymonowi». Oni również opowiadali, co ich spotkało w drodze i jak Go poznali przy łamaniu chleba” (Łk 24,28-35).

Rozważanie:

Panie Jezu Chryste, który zawsze jest z nami, choć czasem nie jesteśmy w stanie Cię rozpoznać. Dziękujemy Ci za to, że pokazujesz nam swoją obecność przez znaki i gesty, takie jak łamanie chleba. Polecamy Ci nasze dzieci i prosimy, spraw niech zawsze pragną zostać blisko Ciebie i rozpoznawać Twoją obecność w swoim życiu nawet w najprostszych gestach i słowach. Niech Twoja miłość i łaska prowadzą je przez życie ku życiu wiecznemu.

Spotkanie VI. Zmartwychwstały Pan ukazuje się apostołom

Prowadzący: Niebo i ziemia się cieszą. Alleluja!

Wszyscy: Ze zmartwychwstania Twojego, Chryste. Alleluja!

Z Ewangelii według św. Łukasza:

„A gdy rozmawiali o tym, On sam stanął pośród nich i rzekł do nich: «Pokój wam!» Zatrwożonym i wylekłym zdawało się, że widzą ducha. Lecz On rzekł do nich: «Czemu jesteście zmieszani i dlaczego wątpliwości budzą się w waszych sercach? Popatrzcie na moje ręce i nogi: to Ja jestem. Dotknijcie Mnie i przekonajcie się: duch nie ma ciała ani kości, jak widzicie, że Ja mam». Przy tych słowach pokazał im swoje ręce i nogi. Lecz gdy oni z radości jeszcze nie wierzyli i pełni byli zdumienia, rzekł do nich: «Macie tu coś do jedzenia?» Oni podali Mu kawałek pieczonej ryby. Wziął i spożył przy nich. Potem rzekł do nich: «To właśnie znaczyły słowa, które mówiłem do was, gdy byłem jeszcze z wami: Musi się wypełnić wszystko, co napisane jest o Mnie w Prawie Mojżesza, u Proroków i w Psalmach». Wtedy oświecił ich umysły, aby rozumieli Pisma, i rzekł do nich: «Tak jest napisane: Mesjasz będzie cierpiał i trzeciego dnia zmartwychwstanie, w imię Jego głoszone będzie nawrócenie i odpuszczenie grzechów wszystkim narodom, poczynawszy od Jeruzalem. Wy jesteście świadkami tego. Oto Ja ześlę na was obietnicę mego Ojca. Wy zaś pozostaniecie w mieście, aż będziecie przyobleczeni w moc z wysoka»” (Łk 24,36-49).

Rozważanie:

Zmartwychwstały Panie, dziękujemy Ci za Twoją obecność wśród nas i za Twoje nieustanne objawianie się nam. Dziękujemy Ci, że przez swoje zmartwychwstanie przynosisz nam nadzieję i pokój, których tak bardzo potrzebujemy. Panie, otwórz nasze umysły i serca naszych pociech, aby

mogli lepiej zrozumieć Twoje słowa i Pisma, które są dla nich drogowskazem w codziennym życiu. Niech Twoja moc obdarzy je łaską, by stali się świadkami Twojego zmartwychwstania i dzielić się z innymi radością, którą przynosi Twoje zbawienie.

Spotkanie VII. Zmartwychwstały Pan przekazuje uczniom władzę odpuszczania grzechów

Prowadzący: Niebo i ziemia się cieszą. Alleluja!

Wszyscy: Ze zmartwychwstania Twojego, Chryste. Alleluja!

Z Ewangelii według św. Jana:

„Wieczorem owego pierwszego dnia tygodnia, tam gdzie przebywali uczniowie, choć drzwi były zamknięte z obawy przed Żydami, przyszedł Jezus, stanął pośrodku i rzekł do nich: «Pokój wam!» A to powiedziawszy, pokazał im ręce i bok. Uradowali się zatem uczniowie, ujrawszy Pana. A Jezus znowu rzekł do nich: «Pokój wam! Jak Ojciec Mnie posłał, tak i Ja was posyłam». Po tych słowach tchnął na nich i powiedział im: «Weźmijcie Ducha Świętego! Którym odpuscicie grzechy, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie, są im zatrzymane»” (J 20,19-23).

Rozważanie:

Boże, nasz Ojciec, dziękujemy Ci za Twoją miłość i za Twojego Syna, Jezusa Chrystusa, który przez swoje zmartwychwstanie przekazał uczniom moc odpuszczania grzechów. Prosimy Cię, abyś udzielił nam łaski i mocy, byśmy jako rodzice mogli inspirować i wspierać nasze dzieci w drodze do zbawienia. Spraw, niech Twoja łaska działała w naszych dzieciach, by uchroniła je od grzechu i pomyłek. Udziel im Ducha Świętego, który przynosi pokój i mądrość, aby mogli rozumieć Twoją wolę i kroczyć drogą życia.

Spotkanie VIII. Zmartwychwstały Pan umacnia wiarę Tomasza

Prowadzący: Niebo i ziemia się cieszą. Alleluja!

Wszyscy: Ze zmartwychwstania Twojego, Chryste. Alleluja!

Z Ewangelii według św. Jana:

„Ale Tomasz, jeden z Dwunastu, zwany Didymos, nie był razem z nimi, kiedy przyszedł Jezus. Inni więc uczniowie mówili do niego: «Widzieliśmy

Pana!» Ale on rzekł do nich: «Jeżeli na rękach Jego nie zobaczę śladu gwoździ i nie włożę palca mego w miejsce gwoździ, i ręki mojej nie włożę w bok Jego, nie uwierzę». A po ośmiu dniach, kiedy uczniowie Jego byli znowu wewnątrz [domu] i Tomasz z nimi, Jezus przyszedł, choć drzwi były zamknięte, stanął pośrodku i rzekł: «Pokój wam!» Następnie rzekł do Tomasza: «Podnieś tutaj swój palec i zobacz moje ręce. Podnieś rękę i włoż w mój bok, i nie bądź niedowiarkiem, lecz wierzącym». Tomasz w odpowiedzi rzekł do Niego: «Pan mój i Bóg mój!» Powiedział mu Jezus: «Uwierzyłeś dlatego, że Mnie ujrzałeś? Błogosławieni, którzy nie widzieli, a uwierzyli» (J 20,24-29).

Rozważanie:

Panie Jezu Chryste, dziękujemy Ci za Twoją łaskę i miłość, którą nas obdarzasz każdego dnia. Pragniemy Cię prosić, abyś umocnił wiarę naszych dzieci, tak jak umocniłeś wiarę św. Tomasza po swoim zmartwychwstaniu. Prosimy Cię, Boże, abyś obdarzył nasze dzieci Duchem Świętym, który będzie nimi kierował i prowadził na drodze do zbawienia. Pomóż nam, rodzicom, byśmy byli dla naszych dzieci wzorem wiary, miłości i pokory. Daj nam siłę i mądrość, byśmy umieli ich prowadzić na drodze do Ciebie i pomagać im w pokonywaniu trudności, jakie spotykają na swojej drodze.

Spotkanie IX. Zmartwychwstały Pan spotyka uczniów nad Jeziorem Galilejskim

Prowadzący: Niebo i ziemia się cieszą. Alleluja!

Wszyscy: Ze zmartwychwstania Twojego, Chryste. Alleluja!

Z Ewangelii według św. Jana:

„Potem znowu ukazał się Jezus nad Jeziorem Tyberiadzkim. A ukazał się w ten sposób: Byli razem Szymon Piotr, Tomasz, zwany Didymos, Natanael z Kany Galilejskiej, synowie Zebedeusza oraz dwaj inni z Jego uczniów. Szymon Piotr powiedział do nich: «Idę łowić ryby». Odpowiedzieli mu: «Idziemy i my z tobą». Wyszli więc i wsiedli do łodzi, ale tej nocy nic nie ułowili. A gdy ranek zaświtał, Jezus stanął na brzegu. Jednakże uczniowie nie wiedzieli, że to był Jezus. A Jezus rzekł do nich: «Dzieci, macie coś do jedzenia?» Odpowiedzieli Mu: «Nie». On rzekł do nich: «Zarzućcie sieć po prawej stronie łodzi, a znajdziecie». Zarzucili więc i z powodu mnóstwa ryb nie mogli jej wyciągnąć. (...) A kiedy zeszli na ląd, ujrzeli rozłożone ognisko, a na nim ułożoną rybę oraz chleb. Rzekł do nich Jezus: «Przynie-

ście jeszcze ryb, które teraz złowiliście”. Poszedł Szymon Piotr i wyciągnął na brzeg sieć pełną wielkich ryb w liczbie stu pięćdziesięciu trzech. A pomimo tak wielkiej ilości sieć nie rozerwała się. Rzekł do nich Jezus: «Chodźcie, posilcie się!» Żaden z uczniów nie odważył się zadać Mu pytania: «Kto Ty jesteś?», bo wiedzieli, że to jest Pan. A Jezus przyszedł, wziął chleb i podał im – podobnie i rybę. To już trzeci raz Jezus ukazał się uczniom od chwili, gdy zmartwychwstał” (J 21,1-6.9-14).

Rozważanie:

Zmartwychwstały Panie, dziękujemy Ci za Twoją niekończącą się miłość i łaskę, którą zawsze nas obdarzasz. Dziękujemy za to, że stale jesteś z nami i prowadzisz nas po drogach życia. Pozwól, aby Twoja łaska i mądrość zstąpiły na nasze dzieci, by dzięki Tobie odkryli swoje życiowe powołanie. Daj im siłę i odwagę, aby pokonywali wszelkie przeszkody, jakie napotkają na swojej drodze, i aby nigdy nie zapominali o Twojej obecności i pomocy. Prosimy Cię, aby Twoja łaska zawsze towarzyszyła im w ich codziennych trudach i wyzwaniach.

Spotkanie X. Zmartwychwstały Pan przekazuje władzę pasterską Piotrowi

Prowadzący: Niebo i ziemia się cieszą. Alleluja!

Wszyscy: Ze zmartwychwstania Twojego, Chryste. Alleluja!

Z Ewangelii według św. Jana:

„A gdy spożyli śniadanie, rzekł Jezus do Szymona Piotra: «Szymonie, synu Jana, czy miłujesz Mnie więcej aniżeli ci?» Odpowiedział Mu: «Tak, Panie, Ty wiesz, że Cię kocham». Rzekł do niego: «Paś baranki moje!» I znowu, po raz drugi, powiedział do niego: «Szymonie, synu Jana, czy miłujesz Mnie?» Odparł Mu: «Tak, Panie, Ty wiesz, że Cię kocham». Rzekł do niego: «Paś owce moje». Powiedział mu po raz trzeci: «Szymonie, synu Jana, czy kochasz Mnie?» Zasmucił się Piotr, że mu po raz trzeci powiedział: «Czy kochasz Mnie?» I rzekł do Niego: «Panie, Ty wszystko wiesz, Ty wiesz, że Cię kocham». Rzekł do niego Jezus: «Paś owce moje! Zaprawdę, zaprawdę, powiadam ci: Gdy byłeś młodszy, opasywałeś się sam i chodziłeś, gdzie chciałeś. Ale gdy się zestarzejesz, wyciągniesz ręce swoje, a inny cię opasze i poprowadzi, dokąd nie chcesz». To powiedział, aby zaznaczyć, jaką śmiercią uwielbi Boga. A wypowiedziawszy to rzekł do niego: «Pójdź za Mną!»” (J 21,15-19).

Rozważanie:

Zmartwychwstały Panie, dziękujemy Ci za Twoje słowo, które pokazuje nam, jak ważna jest miłość do Ciebie i do naszych bliźnich. Prosimy Cię, abyś otaczał nasze dzieci swoją opieką i prowadził je na drodze miłości Ciebie i innych ludzi. Prosimy Cię, aby nasze dzieci słuchały Twojego wezwania i szły za Tobą, tak jak uczynił to Szymon Piotr. Pomóż nam, rodzicom, abyśmy byli dla nich dobrymi przykładami i nauczycielami, którzy wprowadzają je na drogę wiary i miłości. Daj nam mądrość i cierpliwość, abyśmy potrafili słuchać i zrozumieć potrzeby naszych dzieci, i abyśmy potrafili je prowadzić właściwą drogą wiary.

Spotkanie XI. Zmartwychwstały Pan daje uczniom nakaz misyjny

Prowadzący: Niebo i ziemia się cieszą. Alleluja!

Wszyscy: Ze zmartwychwstania Twojego, Chryste. Alleluja!

Z Ewangelii według św. Mateusza:

„Jedenastu zaś uczniów udało się do Galilei, na górę, tam gdzie Jezus im polecił. A gdy Go ujrzeli, oddali Mu pokłon. Niektórzy jednak wątpili. Wtedy Jezus podszedł do nich i przemówił tymi słowami: «Dana Mi jest wszelka władza w niebie i na ziemi. Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem. A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata»” (Mt 28,16-20).

Rozważanie:

Ojcze Niebieski, dziękujemy Ci za dar naszych dzieci, które powierzyłeś nam na drodze ich wychowania i formacji. Zwracamy się do Ciebie z pokorą i ufnością, prosząc o Twoją opiekę i błogosławieństwo dla nich. Zmartwychwstały Pan dał swoim uczniom misyjny nakaz, aby nauczać wszystkie narody i udzielać im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Prosimy Cię, aby nasze dzieci zawsze pozostawały w bliskości Jezusa Chrystusa i żeby wypełniały Jego nakaz misyjny, który otrzymaliśmy wraz z naszymi dziećmi podczas ich chrztu. Pomóż nam, jako rodzicom, być dla naszych dzieci przewodnikami i przykładami w wierze. Przez Twoją łaskę daj nam siłę, byśmy pomagali naszym dzieciom dostrzegać obecność zmartwychwstałego Jezusa na ich drodze życia.

Spotkanie XII. Zmartwychwstały Pan wstępuje do Ojca

Prowadzący: Niebo i ziemia się cieszą. Alleluja!

Wszyscy: Ze zmartwychwstania Twojego, Chryste. Alleluja!

Z Dziejów Apostolskich:

„«(...) gdy Duch Święty zstąpi na was, otrzymacie Jego moc i będziecie moimi świadkami w Jeruzalem i w całej Judei, i w Samarii, i aż po krańce ziemi». Po tych słowach uniósł się w ich obecności w górę i obłok zabrał Go im sprzed oczu. Kiedy jeszcze wpatrywali się w Niego, jak wstępował do nieba, przystąpili do nich dwaj mężowie w białych szatach. I rzekli: «Mężowie z Galilei, dlaczego stoicie i wpatrujecie się w niebo? Ten Jezus, wzięty od was do nieba, przyjdzie tak samo, jak widzieliście Go wstępującego do nieba»” (Dz 1,8-11).

Rozważanie:

Panie Jezu Chryste, który po swoim zmartwychwstaniu wstąpiłeś do nieba, aby zasiąść po prawicy Ojca, prosimy Cię, abyś otoczył opieką nasze dzieci i młodzież oraz pomógł im zrozumieć, że jesteś ich przyjacielem i bratem, który zawsze będzie ich prowadził i chronił. Niech Duch Święty zstąpi na każde z nich, aby otrzymały moc, by stać się świadkami Twojej miłości i prawdy. Prosimy Cię, aby krocząc Twoją drogą, byli pielgrzymami wędrującymi do nieba, gdzie przygotowałeś im wieczne mieszkanie.

Spotkanie XIII. Uczniowie z Maryją oczekują w Wieczerniku na Zesłanie Ducha Świętego

Prowadzący: Niebo i ziemia się cieszą. Alleluja!

Wszyscy: Ze zmartwychwstania Twojego, Chryste. Alleluja!

Z Dziejów Apostolskich:

„Wtedy wrócili do Jeruzalem z góry zwanej Oliwną, która jest blisko Jeruzalem, w odległości drogi szabatowej. Przybywszy tam, weszli do sali na górze i przebywali w niej: Piotr i Jan, i Jakub, i Andrzej, Filip i Tomasz, Bartłomiej i Mateusz, Jakub, syn Alfeusza, i Szymon Gorliwy, i Juda, [brat] Jakuba. Wszyscy oni trwali jednomyślnie na modlitwie razem z niewiastami, z Maryją, Matką Jezusa, i z braćmi Jego” (Dz 1,12-14).

Rozważanie:

Najlepszy Ojcze, dziękujemy Ci za Twoją miłość i za Twoją opiekę nad nami. Modląc się za nasze dzieci, prosimy Cię, aby Twoje światło prowadziło je na każdym kroku, aby umacniało ich w wierze i nadziei, a także w miłości do Ciebie i do innych ludzi. Prosimy Cię, aby Twoja mądrość i siła pomagały im w pokonywaniu trudności i w podejmowaniu właściwych decyzji. Maryjo, Matko Jezusa, bądź zawsze przy naszych dzieciach i otaczaj je swoją opieką. Naucz nas, jak lepiej je kochać i jak prowadzić je do Twojego Syna. Duchu Święty, ześlij swoje światło na nasze dzieci i wypełnij je swoją łaską i miłością. Niech Twoja moc ożywia nasze dzieci i prowadzi je ku pełni życia w Twojej miłości.

Spotkanie XIV. Zmartwychwstały Pan posyła uczniom obiecane go Ducha

Prowadzący: Niebo i ziemia się cieszą. Alleluja!

Wszyscy: Ze zmartwychwstania Twojego, Chryste. Alleluja!

Z Dziejów Apostolskich:

„Kiedy nadszedł wreszcie dzień Pięćdziesiątnicy, znajdowali się wszyscy razem na tym samym miejscu. Nagle dał się słyszeć z nieba szum, jakby uderzenie gwałtownego wichru, i napełnił cały dom, w którym przebywali. Ukazały się im też jakby języki ognia, które się rozdzielały, i na każdym z nich spoczął jeden. I wszyscy zostali napełnieni Duchem Świętym, i zaczęli mówić obcymi językami, tak jak im Duch pozwalał mówić. Przebywali wtedy w Jeruzalem pobożni Żydzi ze wszystkich narodów pod słońcem. Kiedy więc powstał ów szum, zbiegli się tłumnie i zdumieli, bo każdy słyszał, jak tamci przemawiali w jego własnym języku” (Dz 2,1-6).

Rozważanie:

Panie Jezu Chryste, dziękujemy Ci za Twoje wielkie dzieła i obietnice, które spełniłeś w dniu Pięćdziesiątnicy, kiedy posłałeś nam obiecane go Ducha Świętego. Prosimy Cię, Duchu Święty, abyś stale napełniał nasze dzieci swoją obecnością, by mogły wzrastać w wierze, miłości i nadziei, i aby byli świadkami Twojego działania w Kościele i ich życiu. Daj im dar języków, aby mogli mówić o Twojej miłości i zbawieniu. Niech Twoja moc i łaska prowadzą ich zawsze na drodze ku życiu wiecznemu.

Zakończenie

„Boże, nasz Ojciec, Synu i Duchu Święty, którzy oświecacie nas wiecznym światłem, dziękujemy za Wasze niezliczone dary i oddajemy Wam nasze serca w modlitwie pełnej uwielbienia i wdzięczności. Chwalimy Ciebie, Trójco Przenajświętsza, za drogę światła, która prowadzi nas ku życiu wiecznemu. Błogosławiony bądź, Boże, Ojciec Święty, za to, że oświecasz nas światłem Twojego Syna i obdarzasz mocą Twojego Ducha. Prosimy Cię, nie przestawaj nas oświecać i prowadź w naszych działaniach i intencjach, abyśmy zawsze ukazywali Twoją łaskę i pomogli wszystkim ludziom dojść do Ciebie, źródła naszego jedynego Dobra. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen”.

Załącznik 1. Wypowiedzi dzieci z nagrania pt. „Co to jest dobre wychowanie”

Grupa 1

Co to znaczy dobre wychowanie?

Odpowiedź dzieci: „To znaczy, że rodzice muszą dobrze wychować dzieci, żeby biznes dobrze szedł. A jak nie wychowają, to są draniami”.

Prawda czy fałsz? Podaj argumenty.

Grupa 2

W jaki sposób trzeba wychować dziecko, by wyrosło na porządnego człowieka?

Odpowiedzi dzieci: „Musi dużo jeść. „Kotlet daje porządność, a sulówka daje zdrowie na oczy”. Trzeba dziecku dużo zabraniać, bo mu się po prostu przewraca w głowie. „Dziecko trzeba też można przytulać, porządnie przytulać. Żeby było dzielne, umiało sobie samo podciągać spodnie, zasuwąć rozporeczki”.

Prawda czy fałsz? Podaj argumenty.

Grupa 3

A jak wygląda osoba, która jest bardzo dobrze wychowana?

Odpowiedź dzieci: „Ma dużo pieniędzy. I tak wychowany człowiek jest piękny. Bo dobrzy ludzie są piękni, a niedobrzy brzydki. Bo mało na tym zarabiają, że są brzydki. Są brzydki, bo mają złe miny. Na złość komuś robią. I źle się wychowują. I to wszystko z tej brzydoty”.

Prawda czy fałsz? Podaj argumenty.

Grupa 4

Kiedy dobre wychowanie przydaje się najbardziej?

Odpowiedź dzieci: „Przydaje się, jak się idzie z dziewczyną na randkę. Ale nie można jej bić, „tylko jej na dobro robić”. Na przykład „pocałować”, przytulać, puszczać oko, jeśli ona tego sobie życzy. I trzeba płacić za jej deser. Bo trzeba trochę się jej podlizać. A za obiad to nie? To zależy, ile wsuwa. Jeśli dużo, to dużo trzeba zapłacić.

Prawda czy fałsz? Podaj argumenty.

Grupa 5

Czy dobre wychowanie może w czymś przeszkadzać?

Odpowiedź dzieci: Tak w normalnym życiu.

Prawda czy fałsz? Podaj argumenty.

KATECHEZY DLA RODZICÓW DZIECI PIERWSZOKOMUNIJNYCH

Rodzinne uczestnictwo w Eucharystii jako podstawowy rodzaj przygotowania dziecka do Pierwszej Komunii Świętej (racje psychologiczne, pedagogiczne, eklezjalne)

Ks. Mateusz Kozielski

Wydział Teologiczny
Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Cele:

- uświadomienie rodzicom znaczenia i sakramentalnej wartości Eucharystii jako spotkanie z żywym Chrystusem;
- uświadomienie roli i znaczenia Pierwszej Komunii Świętej w życiu dziecka;
- ukazanie racji psychologicznych, pedagogicznych i eklezjalnych dla udziału w Eucharystii jako podstawowego rodzaju przygotowania dziecka do Pierwszej Komunii Świętej;
- zachęcenie rodziców do codziennego modlitewnego towarzyszenia dziecku oraz dzielenia się swoim doświadczeniem wiary;
- kształtowanie postawy religijnej oraz budowanie więzi z Bogiem i Kościołem.

Metody:

- rozmowa kierowana,
- praca z tekstem,
- praca w grupach,
- burza mózgów.

I. Modlitwa

Każdy uczestnik katechezy otrzymuje od prowadzącego kartkę z wydrukowanym tekstem modlitwy, tak aby rodzice mogli ją zabrać i w wolnym czasie powrócić do niej. Następnie prowadzący zapala świecę i prosi o odczytanie modlitwy któregoś z rodziców:

„Ojczy nasz, dziękujemy Ci za to, że zechciałeś nas powołać do pełnienia roli rodziców. Daj nam siłę i mądrość, abyśmy byli dla naszych dzieci prawdziwymi przewodnikami na drodze wiary. Prosimy Cię, aby nasze dzieci doświadczyły piękna spotkania z Tobą w Eucharystii. Niech ich pierwsza Komunia Święta będzie dla nich ważnym wydarzeniem w życiu, a każde następne spożycie Ciała i Krwi Twojej niech umacnia ich wiarę i miłość do Ciebie. Zawierzamy Ci nasze rodziny i prosimy o Twoją opiekę w czasie przygotowań naszych dzieci do Pierwszej Komunii Świętej. Przywróć w naszych domach duchowy spokój, jedność i radość, abyśmy byli pięknym świadectwem Twojej obecności wśród nas. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen”.

II. Życ i dzielić się doświadczeniem

Prowadzący wprowadza uczestników w tematykę katechezy.

Wysłuchajmy się w słowa z księgi Rodzaju: „A wreszcie rzekł Bóg: «Uczyńmy człowieka na Nasz obraz, podobnego Nam. Niech panuje nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym, nad bydłem, nad ziemią i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi!» Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył: stworzył mężczyznę i niewiastę” (Rdz 1,26-27).

Po odczytaniu fragmencie, prowadzący zwraca uwagę na to, że rodzice są obrazem Boga; wychowując zatem swoje dzieci, wychowują je według wzorca, który mają w sobie. Następnie prowadzący wyświetla krótki film „Tato, obserwuj Cię” (www.funawi.pl/tato); jeśli nie ma takiej możliwości, czyta tekst:

„Tato, może nie zdajesz sobie z tego sprawy, ale obserwuję Cię. Patrzę uważnie na wszystko, co robisz, obserwuję, w jaki sposób traktujesz

ludzi, jak traktujesz mnie, moją mamę i moją siostrę. Tak jak żyjesz, ma ogromny wpływ na mnie. Gdy przyjdzie czas wyboru zawodu, by zapewnić byt mojej własnej rodzinie, twoje zasady będą w moich myślach. Gdy spędzasz czas ze mną, nawet wygłupiając się, dajesz mi poczucie bezpieczeństwa. Zdarzają się chwile, gdy walczę o uczciwość, nie wiedząc do końca, jak postąpić, ale będę miał w pamięci to, jak stawałeś po właściwej stronie, mimo pokusy pójścia na łatwiznę. Wybory, których dokonujesz, ja również będę dokonywał. Proszę, nie obawiaj się okazywać mi swoich trudności, swoich pomyłek, mogę się na nich uczyć. Tato, słuchasz mnie? Obserwuję cię. Obserwuję, czy naprawdę wierzysz w to, co mówisz o Bogu. Potrzebuje Twojej pomocy, byś wskazał mi drogę. Pokaż mi, kiedy życie jest niebezpieczne, a kiedy jest dobre. Więc patrzę na Ciebie, Tato, każdego dnia. Uczysz mnie jak żyć, czy sobie z tego zdajesz sprawę, czy nie”.

Po obejrzeniu, czy też przeczytaniu treści, która jest w filmiku, prowadzący kontynuuje:

„Trzeba pamiętać, że zachowanie dziecka jest odbiciem zachowań rodziców i tego, jakie zwyczaje panują w domu i środowisku, w jakim dziecko się wychowuje. Dlatego bardzo ważne jest to, aby również wiara, którą rodzice przekazują swoim dzieciom, była autentyczna tak w słowie, jak i czynie. Podejmując temat o rodzinnym uczestnictwie w Eucharystii jako podstawowym przygotowaniu dziecka do Pierwszej Komunii Świętej, trzeba zwrócić uwagę, iż uczestnictwo w Eucharystii powinno być dla dziecka ważnym wydarzeniem, którego może ono doświadczyć wraz z rodzicami już od najwcześniejszego dzieciństwa, co pozwoli na głębsze przyswojenie wartości chrześcijańskich¹. W ten sposób dziecko staje się bardziej świadome swojej roli w Kościele jako członka wspólnoty wierzących. Ważną rolę w tym procesie odgrywają rodzice, którzy są pierwszymi nauczycielami dzieci w kwestiach religijnych i moralnych². Niestety, czasami zdarza się, że rodzice «wysyłają» dzieci same na Mszę św., sami zostając w domu. Różne są ku temu powody, najczęstsze to: lenistwo, brak poczucia wspólnoty oraz życie niesakramentalne. Uczą je, że Msza św. to «coś» dla dzieci, ewentualnie dla starszych osób. Gdy dzie-

¹ K. Skoczyła, *Udział rodziców w przygotowaniu dzieci do I Komunii Świętej*, „Studia Wrocławskie” (1999), nr 2, s. 243.

² DOK 227.

cko w taki sposób będzie przeżywać Eucharystię, bez udziału rodziców, to kiedy samo założy rodzinę, co najwyżej będzie pilnowało, by jego dzieci poszły do Kościoła³. Dlatego udział rodziny w Eucharystii jest niezwykle ważny w przygotowaniu dzieci do Pierwszej Komunii Świętej. Kiedy dziecko odkrywa bogactwo Mszy św. wraz z rodziną, może lepiej zrozumieć znaczenie Eucharystii i zacząć budować relację z Jezusem Chrystusem. Ponadto rodzice powinni zadbać, aby dziecko poznało dogłębnie podstawowe prawdy wiary, zawarte w katechizmie, który jest drogą poznania Boga i umacniania naszej wiary, a nie końcowym celem, tak jak niektórzy dzisiaj sądzą.

Prowadzący prosi zebranych, aby spróbowali powrócić wspomnieniami do swojej własnej Pierwszej Komunii Świętej i z nią związane przygotowanie. Warto zwrócić uwagę na pozytywne i negatywne odczucia, które ukażą rodzicom, czego sami powinni unikać, a co pielęgnować. Po wzajemnej wymianie myśli i wspólnej dyskusji, prowadzący katechezę wprowadza do kolejnej części spotkania.

III. Interpretować

Następnie katecheta kontynuuje, mówiąc:

Zanim wskażemy na racje psychologiczne, pedagogiczne oraz eklesjalne w przygotowaniu dziecka do sakramentu Eucharystii, warto zadać sobie na pozór może oczywiste pytanie: Dlaczego rodziny powinny wspólnie uczestniczyć w Eucharystii?

Prowadzący stwarza możliwość odpowiedzi na zadane pytanie rodzicom, którzy uczestniczą w katechezie; jeśli nikt nie odpowiada, prowadzący kontynuuje:

Przed wszystkim takie wspólne doświadczenia są źródłem wzmocnienia wartości religijnych u dzieci. Oczywiście rodzic powinien być świadomy percepcji swojego dziecka, ponieważ nie można dziecku wszystkiego przekazywać, tylko to, co na danym etapie może przyjąć.

Jeśli mowa o dziecku przygotowującym się do Pierwszej Komunii Świętej, na tym etapie ważny jest np. widok rodziców idących na Mszę św., mod-

³ Z. Maciejewski, *Jak pomóc dziecku wierzyć?*, Winnica 2001, s. 13.

łących się i przyjmujących Ciało Chrystusa; te doświadczenia mogą być dla dziecka bardzo pozytywnym i inspirującym doświadczeniem. Msza św. jest także okazją do budowania relacji między członkami rodziny. Wspólna obecność w kościele, modlitwa, śpiew i medytacja wzmacniają emocjonalną zażyłość między rodzicami, dziećmi i rodzeństwem. Dzieci uczą się przede wszystkim poprzez przykład swoich rodziców, naśladując ich, co zostało już zauważone na początku naszej katechezy. Uczestnictwo w Eucharystii pomaga dziecku zrozumieć, że sakrament Komunii Świętej to przede wszystkim spotkanie z Chrystusem – Człowiekiem, który jest źródłem miłości, mądrości i siły. Uczestnicząc w niej, dziecko uczy się zwracać uwagę na modlitwę, słuchać słowa Bożego i uczestniczyć w liturgii. Wraz z wszystkimi braćmi, siostrami i rodzicami tworzy wspólnotę parafialną, która podziela wartości duchowe i wzmacnia swoją więź z Bogiem. Uczestnictwo w Eucharystii umożliwia dzieciom wspólnotową modlitwę, dając im poczucie porządku, odpowiedzialności i dyscypliny. Jest to doświadczenie ważne dla kształtowania u dzieci cnót chrześcijańskich, takich jak: pokora, wzajemny szacunek i miłość bliźniego. Wreszcie, Eucharystia wzmacnia więź między dziećmi a Kościołem. Dzieci uczą się, że Eucharystia jest częścią życia liturgicznego, a celebracja Mszy św. jest centralnym wydarzeniem każdej wspólnoty parafialnej. Uczestnicząc we Mszy św., dzieci mogą poczuć się częścią Kościoła, rodziny Bożej, złożonej ze wszystkich osób ochrzczonych. Wspólna modlitwa eucharystyczna umacnia jedność chrześcijan i pokazuje, jak ważny jest Kościół w naszym życiu duchowym.

Prowadzący podsumowuje tymi lub podobnymi słowami:

Jak można zauważyć, proces przygotowania dzieci do Pierwszej Komunii Świętej odbywa się w złożonym kontekście psychologicznym, społecznym i eklezjalnym. Właściwe uwzględnienie wszystkich aspektów umożliwi dzieciom mądre i świadome przyjęcie sakramentu. Uczestnictwo w Eucharystii odgrywa zatem ważną rolę w kształtowaniu duchowości dziecka i pomaga umocnić relacje z Bogiem i rodzinie, dlatego warto zadbać o regularność uczestnictwa w Eucharystii, która stanie się naturalną częścią codziennego życia, nie tylko w czasie przygotowania do Pierwszej Komunii Świętej, ale również po niej.

IV. Działać

Następnie prowadzący dzieli uczestników na grupy, każda z grup otrzymuje kartkę z pytaniami, na które wspólnie mają odpowiedzieć:

1. Jakie wartości chcieliby Państwo przekazać swoim dzieciom podczas przygotowania do Pierwszej Komunii Świętej?
2. Jak planujecie Państwo wspierać swoje dziecko w trakcie i po przygotowaniach do Pierwszej Komunii Świętej?
3. Czy macie Państwo doświadczenie modlitwy rodzinnej? Jeśli tak, to jakie modlitwy są szczególne dla was? Jeśli nie, z czego to wypływa?
4. Jakie są Państwa oczekiwania wobec procesu katechizacji prowadzonej w parafii?
5. Jak zamierzacie Państwo utrzymać duchowe więzi w rodzinie po Pierwszej Komunii Świętej, aby dziecko kontynuowało swój wzrost w wierze?

Po wymianie myśli w grupach, katecheta prosi o przedstawienie wniosków, po czym kontynuuje:

Troska rodziców o duchowe życie swoich dzieci nie może się ograniczać jedynie do ich Pierwszej Komunii, ale powinna obejmować również codzienne praktyki religijne i duchowe, dzięki którym będą wspierać swoje dzieci. Wychowywanie dzieci w wierze, uczenie modlitwy, kształtowanie charakteru i zrozumienie Bożego planu dla naszego życia należy do najważniejszych obowiązków każdego rodzica.

Na koniec wsłuchajmy się w krótkie świadectwo rodziców przygotowujących dziecko do Pierwszej Komunii Świętej:

„W życiu każdego z nas są dni, które chcielibyśmy przeżyć inaczej niż pozostałe, i takim dniem na pewno jest dzień Pierwszej Komunii Świętej własnego dziecka. Często jednak w gonitwie za sukienkami, fryzurami, cateringiem i przygotowaniem ucieka nam to, co najistotniejsze... Poprzedzające tygodnie pomogły nam zrozumieć co, a właściwie KTO jest w tym świętowaniu najważniejszy. Po przeistoczeniu, kiedy uświadomiliśmy sobie, że oto Żywy Jezus zagości w sercu naszego dziecka, a tym samym po raz pierwszy będzie ono w pełni uczestniczyć w Eucharystii, nie mogliśmy powstrzymać łez wzruszenia i rado-

ści. Bardzo przeżyliśmy moment, w którym podchodziliśmy z naszymi dziećmi do ołtarza, aby przyjęły Ciało Chrystusa. Podczas dziękczynienia uwielbialiśmy Boga oraz dziękowaliśmy wszystkim tym, którzy brali czynny udział w przygotowaniu naszych dzieci do tego dnia (księża, nauczyciele). Bogu niech będą dzięki!”

J. i K. Pabian

„Dzień Pierwszej Komunii Świętej był długo oczekiwany, upragniony i w obecnym czasie niepewny. Czas przygotowań był szansą dla całej rodziny na pogłębienie wiary, na spotkanie z Chrystusem, na zakochanie się z Nim na nowo. Zwracaliśmy uwagę na to, co najważniejsze: największym prezentem był sam Pan Jezus, to, że będzie mogła córka Go przyjmować do swego serca. W tym uroczystym dniu towarzyszyły nam duże emocje i niezwykle wzruszenie. Było to dla nas niesamowite przeżycie duchowe. To było coś pięknego patrzeć na dziecko, które ze złożonymi rękami podchodzi do Komunii Świętej. Na jej [córki] twarzy widać było niesamowite skupienie, a w oczach radość. Chciałabym, aby ta radość, zapał na zawsze w niej pozostały, że w Eucharystii znajdzie siłę, że ten pokarm ma niesamowitą moc”.

A. i P. Nowak¹

Uwagi dodatkowe: w czasie trwania katechez warto, aby prowadzący zaplanował dzień wspólnego dziękczynienia za otrzymany przez dzieci dar sakramentu Eucharystii; może to być np. wspólna pielgrzymka rodzinna. Warto również zadbać o spotkanie na linii rodzice – katecheta, jak to bywało dotychczas. Stwórz to dobrą okazję do podzielenia się świadectwem wiary z przeżytej uroczystości Pierwszej Komunii Świętej swojego dziecka oraz dalszej formacji dorosłych.

V. Celebracja

1. Pieśń na rozpoczęcie adoracji: „Kościół to nie tylko dom” lub „Jeden chleb, co zmienia się w Chrystusa Ciało”.
2. Odczytanie fragmentu Ewangelii Mk 10,13-16 – *Jezus błogosławi dzieci:*

¹ <https://milosierdzie.brzesko.net.pl/blog/2020/06/i-komunia-sw-swiadectwa-rodzicow> (dostęp: 29.03.2023).

„Przynosili Mu również dzieci, żeby ich dotknął; lecz uczniowie szorstko zabraniali im tego. A Jezus, widząc to, oburzył się i rzekł do nich: «Pozwólcie dzieciom przychodzić do Mnie, nie przeszkadzajcie im; do takich bowiem należy królestwo Boże. Zaprawdę, powiadam wam: Kto nie przyjmie królestwa Bożego jak dziecko, ten nie wejdzie do niego». I biorąc je w objęcia, kładł na nie ręce i błogosławił je”.

3. Pieśń: „Jakże pójdziemy za Tobą, Chrystusie”.
4. Odczytanie fragmentu z adhortacji apostolskiej *Amoris laetitia* papieża Franciszka:

„Wychowanie dzieci powinno być naznaczone procesem przekazywania wiary, który napotyka na trudności ze względu na aktualny styl życia, godziny pracy oraz złożoność dzisiejszego świata, w którym wiele osób utrzymuje szalone tempo, aby móc przeżyć. Mimo to, rodzina musi pozostać miejscem, w którym uczymy się dostrzegania motywów i piękna wiary, modlitwy oraz służby innym. Zaczyna się to od chrztu, w którym, jak powiedział św. Augustyn, matki, które wychowują swoje dzieci, «współdziałają [z Kościołem] w tych świętych narodzinach». Potem zaczyna się proces rozwoju tego nowego życia. Wiara jest darem Boga, otrzymanym we chrzcie, a nie wynikiem działania człowieka, lecz rodzice są narzędziami Boga, aby ona dojrzewała i rozwijała się. Dlatego «to piękne, kiedy mamy uczyć małe dzieci posyłać całusy Jezusowi lub Matce Bożej. Ileż jest w tym czułości! W takich momentach serce dzieci staje się miejscem modlitwy». Przekazywanie wiary zakłada, że rodzice przeżywają realne doświadczenie zaufania Bogu, poszukiwania Go, odczuwania Jego potrzeby, bo tylko w ten sposób «pokolenie pokoleniu głosi Jego dzieła i zwiastuje Jego potężne czyny»” (nr 287).

5. Pieśń: „Ja wiem, w Kogo ja wierzę”.
6. Litania do Matki Boga i ludzi:

„Ref. Matko, która nas znasz, z dziećmi Twymi bądź,
Na drogach nam nadzieją świeć, z Synem Twym z nami idź.

1. Z wszystkich niewiast wybrana, przyjdź i drogę wskaż.
Córko ludu Bożego, do Syna Twego nas prowadź,
Służebnico pokorna, pokój światu daj. Ref.

2. Królowo ognisk rodzinnych – *przyjdź ...*
Dziewico wzorze prostoty – *do Syna ...*
Oblubienico cieśli – *pokój ... Ref.*
3. Królowo narodu naszego – *przyjdź ...*
Uciśnionych nadziejo – *do Syna ...*
Światło łaknących prawdy – *pokój ... Ref.*
4. Pociecho ludu biednego – *przyjdź ...*
Pani wszelkiej radości – *do Syna ...*
Matko tkliwego serca – *pokój ... Ref.*
5. Dziewico, Matko Chrystusa – *przyjdź ...*
Dziewico, Matko Kościoła – *do Syna ...*
Dziewico, Matko ludzi – *pokój ... Ref.*
6. Matko przez Syna nam dana – *przyjdź ...*
Matko, która nas słuchasz – *do Syna ...*
Ty nas zawsze rozumiesz – *pokój ... Ref.*
7. Dziewico z nami idąca – *przyjdź ...*
Historii świata promieniu – *do Syna ...*
Pośredniczko najlepsza – *pokój ... Ref.*
8. Matko ludzi bezdomnych – *przyjdź ...*
Matko prześladowanych – *do Syna ...*
Matko ludzi wzgardzonych – *pokój ... Ref.*
9. Matko ludzi cierpiących – *przyjdź ...*
Matko z sercem przeszytym – *do Syna ...*
U stóp krzyża stojąca – *pokój ... Ref.*
10. Matko płacząca nad nami – *przyjdź ...*
Matko przed karą chroniąca – *do Syna ...*
Matko nas przyjmująca – *pokój ... Ref.*”

7. Akt zawierzenia dzieci:

„Dziękując Bogu za dar rodzicielstwa, klęczymy przed Tobą, Maryjo, i przed Twoim Synem z tym wszystkim, co jest przedmiotem naszej troski, z naszymi radościami i kłopotami. Wierzymy, że w Jezusie my i nasze dzieci odnajdziemy pełnię swego powołania, a ta nasza modlitwa i Twoje wstawiennictwo w tym nam dopomoże. Zawierzamy Ci, Panie, wszystkie dzieci, szczególnie przygotowujące się do przyjęcia Pierwszej Komunii Świętej. Przez tajemnice życia Jezusa i Świętej Rodziny uprosz u Boga łaskę ochrony tych dzieci przed wszelkim złem, zwłaszcza tym, jakie może wypływać ze słabości i grzechów rodzicielskich. Ochroń je płaszczem swojej miłości i modlitwy, niech pozostaną niewinne”.

8. Odczytanie fragmentu z adhortacji apostołskiej *Amoris laetitia* papieża Franciszka:

„Wychowanie w wierze umie dostosować się do każdego dziecka, ponieważ nabyte narzędzia czy recepty czasem nie działają. Dzieci potrzebują symboli, gestów, opowiadań. Nastolatki często doświadczają kryzysu względem instytucji i norm. Dlatego trzeba pobudzać ich osobiste doświadczenie wiary i dawać im jasne świadectwo, które narzucają się z powodu samego ich piękna. Rodzice, którzy chcą wspomagać wiarę swoich dzieci, powinni dostrzegać zachodzące w nich zmiany, wiedząc, że doświadczenie duchowe nie może być narzucone, ale powinno być zaproponowane ich wolności. Istotne znaczenie ma to, aby dzieci widziały w konkretny sposób, że dla ich rodziców modlitwa jest naprawdę ważna. Dlatego chwile modlitwy rodzinnej i przejawy pobożności ludowej mogą mieć większą siłę ewangelizacyjną od wszelkich katechez i wszystkich przemówień” (nr 288).

9. Modlitwa: dziesiątka różańca świętego w intencji dzieci przygotowujących się do Pierwszej Komunii Świętej i ich rodziców: tajemnica radosna – Ofiarowanie w świątyni.

10. Odczytanie fragmentu z adhortacji *Familiaris consortio* Jana Pawła II:

„Zadanie wychowania wypływa z najbardziej pierwotnego powołania małżonków do uczestnictwa w stwórczym dziele Boga: rodząc w miłości i dla miłości nową osobę, która sama w sobie jest powołana

do wzrostu i rozwoju, rodzice tym samym podejmują zadanie umożliwienia jej życia w pełni ludzkiego. Przypomniął o tym Sobór Watykański II: «Rodzice, ponieważ dali życie dzieciom, w najwyższym stopniu są obowiązani do wychowania potomstwa i dlatego muszą być uznani za pierwszych i głównych jego wychowawców. To zadanie wychowawcze jest tak wielkiej wagi, że jego ewentualny brak z trudnością dałby się zastąpić. Do rodziców bowiem należy stworzyć taką atmosferę rodzinną, przepojoną miłością i szacunkiem dla Boga i ludzi, aby sprzyjała całemu osobistemu i społecznemu wychowaniu dzieci. Dlatego rodzina jest pierwszą szkołą cnót społecznych, potrzebnych wszelkim społecznościom» (nr 36).

11. Modlitwa rodziców za dzieci:

„Boże w Trójcy Jedyny, z woli i łaski swojej powierzyłeś nam dzieci, które do Ciebie należą. Prosimy za nimi, abys miał je w swej opiece.

Boże, Ojczy, strzeż życia naszych dzieci, zachowaj je w zdrowiu, broń od złych przygód, aby bezpiecznie mogły rósć na Twoją chwałę i naszą radość.

Synu Boży, Jezu Chryste, strzeż wiary naszych dzieci, daj łaskę, aby były wierne Tobie, i nie dozwól, aby w życiu zbłądziły. Duchu Święty Boże, udziel dzieciom naszym światła w obowiązkach i pokaż, jak mają służyć Bogu i bliźnim. Daj im moc, aby pokonywały pokusy i trudności.

Boże, wspieraj nas, rodziców, abyśmy słowem trafiali do serc dzieci, a słowo swoje popierali dobrym przykładem życia. Pomóż nam czuwać nad dziećmi i szukać ich dobra. Wzbudź i podtrzymuj w nas ducha wiary i spraw, niech razem z dziećmi naszymi oglądamy kiedyś Ciebie, Boga Trójjedynego. Amen”.

12. Błogosławieństwo końcowe.

13. Pieśń: „Wierzę w Ciebie, Panie”.

Zadania rodziny i parafii w procesie rozwoju duchowości komunii dziecka

Aneta Rayzacher-Majewska

Wydział Teologiczny
Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Cele:

- pogłębienie rozumienia Kościoła jako Ciała Chrystusa i wspólnoty opartej na komunii jej członków;
- skłonienie do autorefleksji nad własnym przeżywaniem komunii z rodziną i innymi członkami Kościoła;
- uświadomienie roli rodziców w kształtowaniu duchowości komunii i postaw eucharystycznych dzieci;
- ukazanie sposobów wspierania rozwoju duchowości komunii dziecka na gruncie rodziny.

Metody:

- śpiew,
- burza mózgów lub wypełnianie tabeli,
- dyskusja,
- lustrzane odbicie,
- analiza tekstu,
- reagowanie gestem,
- giełda pomysłów,
- kosz i walizka,
- pajęczna sieć.

I. Modlitwa

Uroczyste odczytanie Dz 2,42-47:

„Trwali oni w nauce Apostołów i we wspólnocie, w łamaniu chleba i w modlitwach. Bojaźń ogarniała każdego, gdyż Apostołowie czynili wiele znaków i cudów. Ci wszyscy, którzy uwierzyli, przebywali razem i wszystko mieli wspólne. Sprzedawali majątki i dobra i rozdzielali je każdemu według potrzeby. Codziennie trwali jednomyślnie w świątyni, a łamiąc chleb po domach, spożywali posiłek z radością i prostocie serca. Wielbili Boga, a cały lud odnosił się do nich życzliwie. Pan zaś przymnażał im codziennie tych, którzy dostępowali zbawienia”.

Pieśń: „Jeden chleb”.

II. Życ i dzielić się doświadczeniem

1. Życie

Prowadzący pyta uczestników, na jakie zajęcia dodatkowe uczęszczają ich dzieci. Prosi o wypowiedzi według schematu: rodzaj zajęć – motywy i korzyści – zobowiązania wynikające z udziału. Alternatywnie – jeśli jest taka możliwość, odpowiedzi są zapisywane na tablicy lub na komputerze i wyświetlane na rzutniku. Inne warianty wprowadzenia to rozdanie uczestnikom kartek do uzupełnienia (zał. 1) bądź praca w grupach: grupowe uzupełnianie tabeli na dużych arkuszach papieru. Celem zadania jest uświadomienie uczestnikom, że przynależność do określonej grupy czy wspólnoty rodzi konsekwencje, zaś uczestnik otrzymuje prawa i obowiązki, np.: treningi piłki nożnej – dla rozwijania umiejętności, zainteresowań i pasji; przyczyniają się do sprawności fizycznej, zdrowia, umiejętności społecznych, umożliwiają uzyskanie sukcesu, przygotowują do zawodowego zajmowania się piłką nożną; zobowiązania: obowiązek udziału w spotkaniach, koszty związane z udziałem w treningach, zakupem stroju itp., odpowiednia dieta.

Prowadzący podsumowuje wypowiedzi, podkreślając, że przynależność do grupy zobowiązuje. Zwraca uwagę na to, że obecność uczestników na spotkaniu wynika z chęci przygotowania ich dzieci do pełnego udziału w Eucharystii – w pierw ochrzcili swe dzieci, a teraz chcą udzielenia im kolejnych sakramentów. W przypadku wielu rodziców ochrzczenie dzieci było konsekwencją przyjętego niegdyś sakramentu małżeństwa. Podkreśla, że chrzest, pokuta, Eucharystia, małżeństwo – to sakramenty, a te są ściśle związane ze

wspólnotą Kościoła. Jeśli więc przez nasz udział w sakramentach i chęć udzielenia sakramentów dzieciom deklarujemy przynależność do wspólnoty Kościoła, warto widzieć konsekwencje tej przynależności – zarówno prawa, jak i obowiązki.

2. Refleksja

Jakie są konsekwencje przynależności do wspólnoty Kościoła? Prowadzący zachęca do analogicznej analizy udziału dzieci we wspólnocie Kościoła jak wcześniej w zajęciach dodatkowych. Odnosząc się do tych wypowiedzi, nawiązuje do odczytanego na początku fragmentu z Dziejów Apostolskich, zwracając uwagę na życie pierwszych chrześcijan – wspólnotowy wymiar ich życia, modlitwę, wzajemną troskę, wspieranie się. Podkreśla też, że zaangażowanie dzieci jest ściśle związane z zaangażowaniem rodziców – to rodzice są dla swoich pociech wzorami, także jeśli chodzi np. o chodzenie na Mszę św., modlitwę, traktowanie innych.

W przypadku mniejszych grup można przygotować lustro ustawione plecami do uczestników – lub trzymać je w ręku – i zaprosić rodziców chcących zobaczyć, jak wygląda najbardziej przekonujący i skuteczny nauczyciel ich dzieci. Można także opowiedzieć anegdotkę o chłopcu przygotowującym się do Pierwszej Komunii Świętej, które na religii często powtarzało: „Niech już wreszcie będzie ta Komunia”. Gdy katechetka zapytała: „Czemu tak się niecierpliwisz, czy aż tak nie możesz doczekać się spotkania z Jezusem w Eucharystii?”, dziecko odpowiedziało: „Nie, ale rodzice powiedzieli, że po Komunii nie będę już musiał chodzić do kościoła”.

W Konstytucji dogmatycznej o Kościele Soboru Watykańskiego II rodzina jest nazwana „domowym Kościołem”:

„Z małżeństwa wywodzi się rodzina, a w niej rodzą się nowi członkowie społeczności ludzkiej i stają się dzięki łasce Ducha Świętego przez chrzest synami Bożymi, aby Lud Boży trwał przez wieki. W tym niejako domowym Kościele rodzice słowem i przykładem powinni być dla swoich dzieci pierwszymi zwiastunami wiary i pielęgnować właściwe każdemu z nich powołanie, ze szczególną zaś troskliwością powołanie duchowne” (KK, nr 11).

Podobnie jak rodzina jest szkołą życia pod różnymi względami – w niej dziecko uczy się mówić, chodzić, w niej doświadcza miłości, pomocy,

przebaczenia, tak i na gruncie rodziny wierzącej dziecko powinno uczyć się wiary.

Można w tym momencie zachęcić uczestników do poszukiwania analogii pomiędzy wychowaniem a wychowaniem w wierze, np.: nauka mówienia – nauka modlitw; nauka chodzenia – nauka chodzenia do kościoła; obchodzenie urodzin, imienin – obchodzenie niedziel i świąt w duchu chrześcijańskim itp.

III. Interpretować

Ukazanie Kościoła jako Ciała Chrystusa – 1 Kor 12,12-27:

„Podobnie jak jedno jest ciało, choć składa się z wielu członków, a wszystkie członki ciała, mimo iż są liczne, stanowią jedno ciało, tak też jest i z Chrystusem. Wszyscy bowiem w jednym Duchu zostaliśmy ochrzczeni, [aby stanowić] jedno Ciało: czy to Żydzi, czy Grecy, czy to niewolnicy, czy wolni. Wszyscy też zostaliśmy napojeni jednym Duchem. Ciało bowiem to nie jeden członek, lecz liczne [członki]. Jeśliby noga powiedziała: «Ponieważ nie jestem ręką, nie należę do ciała» – czy wskutek tego rzeczywiście nie należy do ciała? Lub jeśliby ucho powiedziało: «Ponieważ nie jestem okiem, nie należę do ciała» – czyż nie należałoby do ciała? Gdyby całe ciało było wzrokiem, gdzież byłby słuch? Lub gdyby całe było słuchem, gdzież byłoby powonienie? Lecz Bóg, tak jak chciał, stworzył [różne] członki, rozmieszczając każdy z nich w ciele. Gdyby całość była jednym członkiem, gdzież byłoby ciało? Tymczasem są wprawdzie liczne członki, ale jedno ciało. Nie może więc oko powiedzieć ręce: «Nie jesteś mi potrzebna», albo głowa nogom: «Nie potrzebuję was». Raczej nawet niezbędne bywają dla ciała te członki, które uchodzą za słabsze; a te, które uważamy za mało godne szacunku, tym większym obdarzamy poszanowaniem. Tak przeto szczególnie się troszczymy o przyzwoitość wstydlivych członków ciała, gdyż wobec tych, które nie należą do wstydlivych, nie istnieje taka potrzeba. Lecz Bóg tak ukształtował nasze ciało, że zyskały więcej szacunku członki z natury mało godne czci, by nie powstało rozdwojenie w ciele, lecz żeby poszczególne członki troszczyły się o siebie nawzajem. Tak więc, gdy cierpi jeden członek, współcierpią wszystkie inne członki; podobnie gdy jednemu członkowi okazywane jest poszanowanie, współradują

się wszystkie członki. Wy przeto jesteście Ciałem Chrystusa i poszczególnymi [Jego] członkami”.

Prowadzący podkreśla, jak ważnym wydarzeniem dla wspólnoty Kościoła jest chrzest. Odczytuje wybrane numery Katechizmu Kościoła katolickiego (można wyświetlić te numery na rzutniku):

„Chrzest jest sakramentem wiary. Wiara jednak potrzebuje wspólnoty wierzących. Poszczególni wierni mogą wierzyć jedynie w wierze Kościoła. Wiara wymagana do chrztu nie jest wiarą doskonałą i dojrzałą, ale zaczątkiem, który ma się rozwijać” (nr 1253).

„Chrzest czyni nas członkami Ciała Chrystusa: «Jesteście nawzajem dla siebie członkami» (Ef 4,25). Chrzest włącza w *Kościół*. Ze źródeł chrzcielnych rodzi się jedyny Lud Boży Nowego Przymierza, który przekracza wszystkie naturalne lub ludzkie granice narodów, kultur, ras i płci: «Wszyscyśmy bowiem w jednym Duchu zostali ochrzczeni, aby stanowić jedno Ciało» (1 Kor 12,13)” (nr 1267).

„Ochrzczeni stali się «żywymi kamieniami», «budowani jako duchowa świątynia, by stanowić święte kapłaństwo» (1 P 2,5). Przez chrzest uczestniczą oni w kapłaństwie Chrystusa, w Jego misji prorockiej i królewskiej; są «wybranym plemieniem, królewskim kapłaństwem, ludem Bogu na własność przeznaczonym», aby ogłaszać «dzieła potęgi Tego, który (ich) wezwał z ciemności do przedziwnego swojego światła» (1 P 2,9). *Chrzest daje udział w kapłaństwie wspólnym wiernych* (nr 1268).

„Stając się członkiem Kościoła, ochrzczony «nie należy już do samego siebie» (1 Kor 6,19), ale do Tego, który za nas umarł i zmartwychwstał. Od tej chwili jest powołany, by poddał się innym i służył im we wspólnocie Kościoła, by był «posłuszny i uległy» przełożonym Kościoła, by ich uznawał z szacunkiem i miłością. Tak jak chrzest jest źródłem odpowiedzialności i obowiązków, tak też ochrzczony posiada równocześnie prawa w Kościele; ma prawo do przyjmowania sakramentów, do karmienia się słowem Bożym i korzystania z innych pomocy duchowych Kościoła” (nr 1269).

„Ochrzczeni, «odrodzeni [przez chrzest] jako dzieci Boże, są zobowiązani do wyznawania przed ludźmi wiary, którą otrzymali od Boga za pośrednictwem Kościoła», i uczestniczenia w apostolskiej i misyjnej działalności Ludu Bożego” (nr 1270).

Prowadzący podkreśla wagę sakramentu chrztu, np. porównując go do przyjscia na świat dziecka, przez które dziecko zjawia się w rodzinie, ma w niej swoje miejsce – pokój lub łóżko, swoje talerze, ubrania, zabawki itp. Jest pełnoprawnym członkiem rodziny, dlatego z wiekiem powinno mieć swoje zadania na miarę możliwości (można wyświetlić lub odczytać grafikę z Internetu z obowiązkami dostosowanymi do wieku dziecka [zał. 2], zachęcając rodziców, by przy poszczególnych obowiązkach podniosły rękę lub kciuk góry osoby, których dzieci mają takie zadania do wykonania). Warto dodać, że zlecenie dziecku zadań na gruncie rodziny jest dowartościowaniem go jako członka wspólnoty i ukazaniem mu, że jest ważne i potrzebne. Podobnie jest we wspólnocie Kościoła, o czym przypomniał św. Paweł.

Prowadzący wyjaśnia, że sakrament, do którego przygotowują się dzieci, ma szczególny charakter dla funkcjonowania w Kościele jako wspólnoty. Choć w słowniku znajdziemy wyjaśnienie, że komunia – poza Eucharystią – to „emocjonalne utożsamienie się ze zbiorowością, z otoczeniem”¹, to nie można ograniczać jej rozumienia do emocji. Utożsamienie ze zbiorowością ma być widoczne w konkretnym zachowaniu, w postawach.

Pierwsza Komunia Święta jest świętem rodzin, ale też świętem dla parafii, dlatego tak ważne jest, by przeżywać ją we własnej parafii. Ale ważne jest też, by Pierwsza Komunia nie stała się ostatnią – aby nie widzieć jej jako kresu, tylko jako początek nowego funkcjonowania. Dlatego warto mówić o przygotowaniu nie tylko do „Pierwszej Komunii”, ale do pełnego udziału w Eucharystii. Dzięki Eucharystii dzieci – ale i my, wszyscy przyjmujący Komunię – jesteśmy umacniani przez Jezusa w tym, by faktycznie żyć jak członki jednego Ciała. Mamy pomoc w kształtowaniu postaw eucharystycznych. Są to: postawa współofiарowania, postawa wobec słowa Bożego, postawa jedności i miłości oraz postawa wdzięczności.

¹ <https://sjp.pwn.pl/slowniki/komunia.html> (dostęp: 30.03.2023).

IV. Działać

Prowadzący przypomina fragment z *Dziejów Apostolskich* z początku spotkania w kontekście postaw eucharystycznych. Krótko wskazuje, jakie możliwości w kształtowaniu i przeżywaniu tych postaw oferuje parafia. Zachęca do rozważenia tych postaw w kontekście zadań rodziny (a także wskazania, czego rodziny oczekiwałyby od parafii). Zadanie może być wykonane wspólnie lub z podziałem na mniejsze grupy. Przy podziale na grupy każda z nich otrzymuje jedną postawę (jeśli warunki lokalowe uniemożliwiają podział na grupy, uczestnicy spotkania mogą odliczyć do czterech i odpowiednio: „jedyńki” zastanawiają się nad postawą współofiarowania, „dwójki” – nad postawą wobec słowa Bożego, „trójki” – nad postawą jedności i miłości, „czwórki” – nad postawą wdzięczności).

Jako wprowadzenie do pracy prowadzący może przedstawić koncepcję postaw eucharystycznych z załącznika 3.

Kosz i walizka – uczestnicy otrzymują po dwie małe kartki. Na jednej z nich zapisują, które z zadań rodziny w kształtowaniu duchowości wspólnotowej i postaw eucharystycznych do tej pory realizowali, zaś na drugiej – to, co w kontekście usłyszanych treści uważają za niewłaściwe i utrudniające dzieciom kształtowanie tych postaw. Kartki wrzucają do odpowiednio przygotowanych kosza i walizki, ewentualnie dwóch pudełek oznaczonych rysunkami kosza i walizki. Jeśli czas pozwala, kartki z walizki warto przeczytać jako dobre praktyki inspirowane innych. Kartki z kosza nie będą czytane, o czym prowadzący uprzedza uczestników.

W grupach mniejszych lub chętniej pracujących można zakończyć tę część spotkania zabawą-doświadczeniem: Rodzice stają w kole, po czym wyciągają ręce – jedna ręka oznacza ich samych, a druga – ich dziecko. Prowadzący oplata dłonie sznurkiem lub wełną w przypadkowej kolejności, by z wełny powstała sieć przypominająca pajęczynę. Kiedy wszystkie dłonie są owinięte, podchodzi do wybranych osób i wyplątuje ich dłonie, zwracając uwagę na to, co się dzieje z siecią – jak osłabła i powstały w niej dziury. Komentuje, że podobnie jest we wspólnocie Kościoła, gdy jej członkowie – zarówno dzieci, jak i rodzice – nie wypełniają swoich zadań.

V. Celebrować

Modlitwa różańcowa – wg tajemnic z danego dnia (prowadzący zachęca, by w odmawianie „Zdrowaś Maryjo” włączyli się rodzice. Można wcześniej poprosić chętnych o przygotowanie lub odczytanie rozważania tajemnic).

Modlitwa św. Jana Pawła II za rodziny²

„Boże, od którego pochodzi wszelkie ojcostwo w niebie i na ziemi, Ojcze, który jesteś Miłością i Życiem, spraw, aby każda ludzka rodzina na ziemi przez Twego Syna, Jezusa Chrystusa, «narodzonego z Niewiasty», i przez Ducha Świętego stawała się prawdziwym przybytkiem życia i miłości dla coraz to nowych pokoleń. Spraw, aby Twoja łaska kierowała myśli i uczynki małżonków ku dobru ich własnych rodzin i wszystkich rodzin na świecie. Spraw, aby młode pokolenie znajdowało w rodzinach mocne oparcie dla swego człowieczeństwa i jego rozwoju w prawdzie i miłości. Spraw, aby miłość umacniana łaską Sakramentu Małżeństwa okazywała się mocniejsza od wszelkich słabości i kryzysów, przez jakie nieraz przechodzą nasze rodziny. Spraw wreszcie – błagamy Cię o to za pośrednictwem Świętej Rodziny z Nazaretu – ażeby Kościół wśród wszystkich narodów ziemi mógł owocnie spełniać swe posłannictwo w rodzinach i poprzez rodziny. Przez Chrystusa Pana naszego, który jest Drogą, Prawdą i Życiem na wieki wieków. Amen”.

Załączniki

Załącznik 1.

Rodzaj zajęć	Motywy i korzyści	Zobowiązania

² <https://www.isr.org.pl/modlitwa-za-rodziny/> (dostęp: 30.03.2023).

Załącznik 2.

OBOWIĄZKI
DZIECKA
 ZALEŻĄ OD WIEKU!

2-3 latek

- sprzątanie zabawek
- wycieranie rozlanego soczku
- wrzucenie do pralki swoich brudnych rzeczy
- wyrzucenie pieluszki do kosza
- odłożenie butelki do zlewu/na stół
- ścielenie łóżka

6-8 latek

- wszystkie wcześniejsze zadania
- przygotowywanie posiłku (np. mycie warzyw, szukanie produktów)
- układanie ciuszków w szafce
- odkurzanie
- porządkowanie stołu po kolacji

4-5 latek

- wszystkie wcześniejsze zadania
- nakrycie do stołu
- parowanie skarpetek
- ułożenie książek na półce
- wycieranie kurzu
- karmienie psa/kota
- porządkowanie pokoju
- odkładanie zakupów na miejsce

9-12 latek

- wszystkie wcześniejsze zadania
- przygotowywanie prostych posiłków samodzielnie
- wynoszenie śmieci
- sprzątanie toalety
- wycieranie podłóg
- samodzielne sprzątanie swojego pokoju

Każde dziecko jest inne, ale i każde może nauczyć się tego, jak wykonać poszczególne zadania. Dopasuj je do dziecka i pokaż (nawet kilka razy), co zrobić. Pamiętaj, że nie chodzi tutaj o perfekcyjne wykonywanie zadań, ale o sam udział w obowiązkach domowych oraz życiu rodzinnym.

<https://edytazajac.pl/obowiazki-dziecka-zaleza-od-wieku/>

Załącznik 3.

Postawy eucharystyczne wg ks. prof. Jana Charytańskiego SJ³

„Mówiąc o postawach, ks. J. Charytański rozumiał je jako «stosunek człowieka do określonej rzeczywistości lub wartości, który powstaje dzięki czynnikom poznawczym, emocjonalnym oraz działaniowym». Jak twierdził, dla owocnego udziału w Eucharystii potrzeba było kilku postaw. Nie wymienił nigdzie wszystkich ani nie podał dokładnie, ile ich jest lub powinno być, jedynie przedstawił najważniejsze – postawę współofiarywania, postawę wobec słowa Bożego, postawę jedności i miłości oraz postawę wdzięczności. Omawiając pierwszą z nich, podkreślał, iż – wbrew dość częstemu skojarzeniu – dotyczy ona nie tyle dodawania swoich ofiar do ofiary Jezusa, ale upodabniania się do Niego poprzez postawę duchową. Dotyczy całego życia i ma wyrażać się w konkretnym życiu. W odniesieniu do postawy wobec słowa Bożego rozumianej jako umiejętność przyjmowania słowa, ks. Charytański podkreślał, jak bardzo istotne są jej dwa elementy – «umiejętność odkrywania istotnej wypowiedzi tekstu biblijnego, jego kerygmatu, wezwania oraz umiejętność łączenia go z problemami ludzkiego życia, czyli jego aktualizacja». Eucharystyczna postawa jedności i miłości ściśle wiąże się ze świadomością bycia ukochanym dzieckiem Bożym – jej źródłem jest dar miłości ze strony Ojca i miłość Chrystusa, który wydaje samego siebie. Choć istotna dla jej kształtowania jest znajomość biblijnego orędzia – zwłaszcza fragmentów o nadprzyrodzonej Bożej miłości – to kluczowe jest jednak doświadczenie radości bycia kochanym, a także obdarzania miłością innych. Jest to więc doświadczenie zdobywane w relacjach międzyludzkich, szczególnie w rodzinie. Odwołując się do niego, należy mieć na uwadze fakt, iż niektóre dzieci nie mają takich doświadczeń, co będzie utrudniało im przyjęcie prawdy o Bożej miłości i otwieranie się na nią. Z kolei miłość jest fundamentem jedności – na ten wymiar postawy również należy zwracać uwagę uczniów, szczególnie w kontekście przygotowania do pełnego udziału w Eucharystii, która łączy ludzi z Bogiem i między sobą. Wreszcie do istotnych postaw eucharystycznych ks. Charytański zaliczył

³ A. Rayzacher-Majewska, *Aktualność refleksji katechetycznej ks. prof. Jana Charytańskiego*, „Studia Katechetyczne” 18 (2022), s. 32–33.

postawę wdzięczności. W perspektywie religijnej głównym motywem wdzięczności winno być dzieło zbawienia, przeżywane w konkretnych uroczystościach i obchodach roku liturgicznego. Jednak i wszelkie pomniejsze dobra otrzymane tak od Boga, jak i od ludzi należy przyjmować z wdzięcznością”.

Rozpoznawanie darów i charyzmatów dla dalszego rozwoju dziecka i jego rodziny

Ks. Grzegorz Wasąg

Diecezja sandomierska

Cele:

- przybliżenie tematyki darów i charyzmatów;
- zrozumienie, że każdy człowiek jest powołany do odkrycia darów i charyzmatów otrzymanych od Boga;
- uświadomienie rodzicom, że są odpowiedzialni za rozeznanie darów i charyzmatów w życiu swoich dzieci;
- zachęta rodziców do regularnej modlitwy za dzieci o dar rozeznania w ich życiu.

Metody:

- rozmowa kierowana,
- praca z tekstem,
- praca w grupach,
- burza mózgów.

I. Modlitwa rodziców za dzieci

Każdy uczestnik katechezy otrzymuje od prowadzącego kartkę z wydrukowanym tekstem modlitwy. Następnie prowadzący zaprasza do modlitwy, którą rozpoczyna znakiem krzyża:

„Ojcze Niebieski, Tyś nam zaufał, powierzając nam nasze dzieci.
Cieszymy się, że są w naszej rodzinie.
Ciesz nas wszelkie zdolności, które w nich odkrywamy.
Radujemy się, gdy są zdrowe i dobrze się rozwijają.
Cieszymy się, gdy możemy przeżywać ich wzrost w życiu duchowym.

Panie, dziękujemy Ci za nasze dzieci.
Chcemy im pomóc, aby stały się takimi, jakimi Ty pragniesz je widzieć.
Bardzo chcielibyśmy zachować cierpliwość, zwłaszcza
kiedy nasze dzieci sprawiają nam zmartwienia.
Prosimy Cię, Boże, pobłogosław nasze dzieci.
Naucz je, aby z dnia na dzień coraz bardziej zdecydowanie brały w ręce
ster swego życia
i zmierzały do celu, który Ty im wskazujesz.
Daj im łaskę silnej wiary, która by przenikała wszystkie ich myśli
i czyny.
Pozwól im kiedyś w życiu wykonać takie zadania, które napełniłyby
ich serca radością.
Jeżeli by zbłądziły, przywiedź je z powrotem na właściwą drogę.
Panie, pozostań w naszej rodzinie.
My wszyscy Ciebie potrzebujemy. Amen”¹.

II. Życ i dzielić się doświadczeniem

1. Życie

Każdy uczestnik katechezy otrzymuje od prowadzącego kartkę, na której ma zapisać różne działania, które podejmuje jako rodzic, by umożliwić rozwój swojego dziecka. Prowadzący pozostawia chwilę ciszy na pracę indywidualną. Następnie wprowadza w temat spotkania w ten lub podobny sposób:

Pierwszy List do Tymoteusza przypomina o obowiązkach rodziców wobec dzieci: „A jeśli ktoś nie dba o swoich, a zwłaszcza o domowników, [ten] wyparł się wiary i gorszy jest od niewierzącego” (1 Tm 5,8). Rodzice są zatem zobowiązani do troski o swoje dzieci. Są zobowiązani zadbać o ich integralny rozwój. Obecnie dość powszechne stały się dodatkowe zajęcia dla dzieci. Uczestniczą one w zajęciach sportowych, rozwijają umiejętności gry na instrumentach, znajomość języków obcych i wiele innych. Ważne jest, aby w tych licznych przestrzeniach rozwoju pomóc dziecku rozeznaczyć jego indywidualne dary i charyzmaty. W Pierwszym Liście do Koryntian czytamy: «Różne są dary łaski, lecz ten sam Duch; różne też są rodzaje posługiwania, ale jeden Pan; różne są wreszcie działania, lecz

¹ <https://dolinamodlitwy.pl/modlitwa-rodzicow-za-dzieci/> (dostęp: 11.03.2023).

ten sam Bóg, sprawca wszystkiego we wszystkich. Wszystkim zaś objawia się Duch dla [wspólnego] dobra. Jednemu dany jest przez Ducha dar mądrości słowa, drugiemu umiejętność poznawania według tego samego Ducha, innemu jeszcze dar wiary w tymże Duchu, innemu łaska uzdrawiania przez tego samego Ducha, innemu dar czynienia cudów, innemu prorocтво, innemu rozpoznawanie duchów, innemu dar języków i wreszcie innemu łaska tłumaczenia języków. Wszystko zaś sprawia jeden i ten sam Duch, udzielając każdemu tak, jak chce» (1 Kor 12,4-11). Duch Święty obdarza ludzi różnymi darami i charyzmatami, aby sobie wzajemnie służyli. Katechizm Kościoła katolickiego uczy: «Charyzmaty, zarówno nadzwyczajne, jak również proste i zwyczajne, są łaskami Ducha Świętego, bezpośrednio lub pośrednio służącymi Kościołowi; zostają udzielone w celu budowania Kościoła, dla dobra ludzi oraz ze względu na potrzeby świata»². Jako rodzice troszczycie się o szeroko rozumiany rozwój swoich dzieci. Prawdziwe szczęście, którego z pewnością chcecie dla swoich dzieci, będzie wiązało się z odkryciem ich darów i charyzmatów. Nie można ulec złudzeniu, że to zbyt wcześnie, by tak poważnie myśleć o dzieciach. Oczywiście to rozeznawanie musi być dostosowane do wieku dziecka, ale jest ono konieczne dla dobrego rozwoju. Im wcześniej pozwoli się dziecku poznać czy rozpoznać posiadane przez niego dary, tym bardziej bogaty będzie jego rozwój. Każdy człowiek, także dziecko, gdy uczy się wielu rzeczy, rozwija swoje zdolności, wychodzi ponad siebie, poszerza swój punkt widzenia. Jeżeli się dobrze pojmuje ten rozwój, jest on wart więcej aniżeli zewnętrzne bogactwa, jakie można zdobyć. Więcej wart jest człowiek z racji tego, czym jest, niż ze względu na to, co posiada³. Odkrywanie darów i charyzmatów jest szansą rozwoju człowieczeństwa, a nie tylko skoncentrowania się na rzeczach materialnych. Przestrzeniają szczególnego działania Boga w życiu człowieka są sakramenty święte. Już niebawem Wasze dzieci będą w pełni uczestniczyć w sakramencie Eucharystii, a wcześniej przystąpią do sakramentu pokuty i pojednania. Eucharystia jest najbogatszym źródłem rozwoju człowieka i jego wiary. Dzięki niej człowiek otwiera się na bogactwo darów i charyzmatów otrzymanych od Boga. Życie w komunii z Chrystusem uzdalnia do dobrego przeżywania swojej codzienności zgodnie z Jego wolą⁴. Sakrament pokuty jest

² KKK, nr 799.

³ *Gaudium et spes*, nr 35.

⁴ Zob. *Ecclesia de Eucharistia*, nr 22.

szansą, aby dziecko nauczyło się wybierać i właściwie oceniać to, co jest najważniejsze w życiu człowieka. Systematyczna spowiedź uczy krytycznego patrzenia na siebie i daje szansę prawdziwego rozwoju. Chrystus podczas spowiedzi leczy ludzkie słabości i uzdalnia do dobrego życia⁵. Warto zatem dołożyć wszelkich starań, aby dzieci do tych sakramentów dobrze się przygotowały i w przyszłości owocnie je praktykowały. Jest to możliwe dzięki zaangażowaniu rodziców i całej rodziny. Troszcząc się o dobre przygotowanie dziecka do przyjęcia sakramentów, warto zapytać się o swoje przeżywanie sakramentów. Ten czas jest dany całej rodzinie po to, aby pogłębić, a może na nowo odkryć relacje z Chrystusem. On jest źródłem życia i nadzieją świata.

2. Refleksja

Prowadzący zachęca, by wrócić do zapisu dokonanego na początku spotkania i zastanowić się, czy w różnych przestrzeniach troski o rozwój dziecka jest i ta duchowa, dotycząca rozeznania darów i charyzmatów. Następnie prowadzący katechezę wprowadza do kolejnej części spotkania.

III. Interpretować

Jezus Chrystus, kierując do nas słowa przypowieści o talentach, w obrazowy sposób ukazuje nam głęboką rzeczywistość rozwijania darów i charyzmatów otrzymanych od Boga.

Prowadzący lub wcześniej wyznaczona osoba odczytuje fragment przypowieści o talentach:

„Podobnie też [jest] jak z pewnym człowiekiem, który mając się udać w podróż, przywołał swoje sługi i przekazał im swój majątek. Jednemu dał pięć talentów, drugiemu dwa, trzeciemu jeden, każdemu według jego zdolności, i odjechał. Zaraz ten, który otrzymał pięć talentów, poszedł, puścił je w obrót i zyskał drugie pięć. Tak samo i ten, który dwa [otrzymał]; on również zyskał drugie dwa. Ten zaś, który otrzymał jeden, poszedł i rozkopawszy ziemię, ukrył pieniądze swego pana. Po dłuższym czasie powrócił pan owych sług i zaczął rozliczać się z nimi. Wówczas przyszedł ten,

⁵ Zob. *Reconciliatio et poenitentia*, nr 31.

który otrzymał pięć talentów. Przyniósł drugie pięć i rzekł: «Panie, przekazałeś mi pięć talentów, oto drugie pięć talentów zyskałem». Rzekł mu pan: «Dobrze, sługo dobry i wierny! Byłeś wierny w rzeczach niewielu, nad wieloma cię postawię: wejdź do radości twego pana!». Przyszedł również i ten, który otrzymał dwa talenty, mówiąc: «Panie, przekazałeś mi dwa talenty, oto drugie dwa talenty zyskałem». Rzekł mu pan: «Dobrze, sługo dobry i wierny! Byłeś wierny w rzeczach niewielu, nad wieloma cię postawię: wejdź do radości twego pana!» Przyszedł i ten, który otrzymał jeden talent, i rzekł: «Panie, wiedziałem, żeś jest człowiek twardy: zniesz tam, gdzie nie posiałeś, i zbierasz tam, gdzie nie rozsypałeś. Bojąc się więc, poszedłem i ukryłem twój talent w ziemi. Oto masz swoją własność!» Odrzekł mu pan jego: «Sługo zły i gnuśny! Wiedziałeś, że żnę tam, gdzie nie posiałem, i zbieram tam, gdzie nie rozsypałem. Powinieneś więc był oddać moje pieniądze bankierom, a ja po powrocie byłbym z zyskiem odebrał swoją własność. Dlatego odbierzcie mu ten talent, a dajcie temu, który ma dziesięć talentów. Każdemu bowiem, kto ma, będzie dodane, tak że nadmiar mieć będzie. Temu zaś, kto nie ma, zabiorą nawet to, co ma. A sługę nieużytecznego wyrzucicie na zewnątrz – w ciemności! Tam będzie płacz i zgrzytanie zębów» (Mt 25,14-30).

Usłyszana przed chwilą Ewangelia uświadamia nam pewną prawdę o każdym człowieku.

- Każdy człowiek został przez Boga obdarowany licznymi darami, charyzmatami. Człowiek jest zobowiązany do tego, aby te dary rozpoznać w swoim życiu.
- Nikt nie może mówić, że otrzymał za mało talentów; każdy najmniejszy talent może zostać pomnożony.
- Nawet najmniejszy talent ma w świecie wielkie znaczenie, a człowiek, rozwijając go, uczestniczy w dziele Stwórcy.
- Każdy talent właściwie rozwijany służy wspólnocie (rodzinie) i ją ubogaca.
- Człowiek może „zakopać swój talent”, to znaczy nie rozwijać go, a przez to utracić go, tracąc szansę na duchowo bogatsze życie.

Bóg obdarowuje każdego człowieka licznymi darami, charyzmatami. Zaprasza On do tego, aby otrzymane dary rozwijać w swoim życiu. Papież Franciszek przypomina, że „przypowieść o talentach wzywa nas do osobistej odpowiedzialności i do takiej wierności, która staje się także zdolnością do nieustannego wyruszania na nowe drogi, nie «zakopując talentu»,

to znaczy darów, które powierzył nam Bóg i z których nas rozliczy”⁶>. Jako rodzice jesteście odpowiedzialni nie tylko za własne talenty, ale również za talenty waszych dzieci. Jesteście zobowiązani do tego, aby pomóc dziecku w rozeznaniu jego darów i charyzmatów. Mają służyć temu wasze szczerze rozmowy, wspólnie spędzany czas i poznanie zainteresowań dziecka. Powinna Wam nieustannie towarzyszyć refleksja, w jaki sposób pomóc dziecku właściwie się rozwijać.

Na pewnym etapie życia dzieci zauważają różne talenty, które posiadają inni. Ważne jest, byście w tym czasie umieli wytłumaczyć dziecku potrzebę różnorodności talentów w świecie i wskazali, że nie każdy człowiek może posiadać wszystkie talenty. Dzięki Waszemu wsparciu dziecko musi zrozumieć, że jest wyjątkowe, mimo tego że nie posiada wszystkich talentów. Powinniście również ukazywać miłość Boga, który ma wspaniały plan dla każdego człowieka. To wszystko ma uczyć dziecko, jak kochać siebie i budować właściwe poczucie swojej wartości, a przez to kochać innych, także w nowej wspólnotie eucharystycznej, w której będzie brało pełny udział. Ważne jest, by wskazywać dzieciom możliwości rozwijania ich darów i charyzmatów. Dzieci mają zrozumieć, że każdy talent przez wytrwałą pracę można rozwinąć, ale, niestety, można też go „zakopać”. Na straży tego strzeżenia talentów stoi sakrament pokuty, w którym dziecko może nauczyć się oceniać, na ile w jego życiu są realizowane te talenty.

Dziecko musi zrozumieć, że dary, które otrzymało, mogą służyć innym i że nie otrzymało ich tylko dla samego siebie, ale by służyć światu.

Praca wspólna – burza mózgów. Uczestnicy wspólnie szukają odpowiedzi na pytania, co może pomagać, a co przeszkadzać w odkrywaniu talentów (darów i charyzmatów) przez dzieci. Odpowiedzi są zapisywane na tablicy. Pośród pojawiających się odpowiedzi warto wyakcentować potrzebę życia sakramentalnego i modlitwy. Tylko człowiek żyjący w przyjaźni z Bogiem jest w stanie rozeznawać dary i charyzmaty od Niego pochodzące. Prowadzący podsumowuje osiągnięcia wspólnej pracy.

Następnie prowadzący przedstawia postać bł. Carlo Acutisa. (jeśli czas na to nie pozwala, należy rozdać życiorys błogosławionego do indywidualnej lektury). Jako młody chłopiec potrafił odkryć swoje dary i charyzmaty, a przez to służyć innym w zbliżaniu się do Boga (załącznik 1).

⁶ Franciszek, Rozważanie przed modlitwą Anioł Pański, 19.11.2017.

IV. Działać

Prowadzący zachęca do tego, aby częściej podejmować refleksje nad darami i charyzmatami, których Bóg udziela dzieciom, a przemyślenia dzisiejszego spotkania wcielać w życie. Prowadzący zachęca do częstej prywatnej modlitwy w tej intencji. Zaprasza do udziału w celebracji, która będzie wołaniem do Boga o dar rozeznania darów i charyzmatów u dzieci przygotowujących się do Pierwszej Komunii Świętej.

V. Celebrować

1. Pieśń na rozpoczęcie adoracji: „Ja wiem, w kogo ja wierzę”.
2. Wezwanie do otwarcia się na Ducha Świętego, który nieustannie wszystkim ludziom udziela swoich darów i charyzmatów.
3. Pieśń do Ducha Świętego: „Duchu Święty, wołam: Przyjdź”.
4. Prowadzący w ten lub inny sposób podsumowuje katechezę i wyraża prośbę w imieniu zebranych:
Doświadczamy, Boże, Twojej miłości. Ty z miłości stworzyłeś świat i z miłością nim kierujesz. Wszystkich ludzi obdarowujesz potrzebnymi darami i charyzmatami, aby sobie wzajemnie służyli, a przez to wspólnie szli drogą prowadzącą do Ciebie. Prosimy Cię dziś, Panie, za nas tu zebranych, abyśmy umieli towarzyszyć dzieciom w podążaniu za Tobą. Prosimy Cię, daj nam wrażliwe i szczerze serca, abyśmy pomogli im odkrywać Twoje dary i talenty, którymi ich obdarzyłeś.
5. Prowadzący zachęca do modlitwy w ciszy i do tego, aby każdy z rodziców osobiście prosił o mądrość dla samego siebie potrzebną w towarzyszeniu swojemu dziecku.
6. Kapłan zaprasza do wspólnego odmówienia Litanii do Ducha Świętego w intencji dzieci.

Kyrie, elejson. Chryste, elejson. Kyrie, elejson.

Chryste, usłysz nas, Chryste, wysłuchaj nas.

Ojcze z nieba, Boże, zmiłuj się nad nami.

Synu Odkupicielu świata, Boże, zmiłuj się nad nami.

Duchu Święty, Boże, zmiłuj się nad nami.

Święta Trójco, Jedyne Boże, zmiłuj się nad nami.

- Duchu Święty, Trzecia Osoba Trójcy Przenajświętszej, zmiłuj się nad nami.
- Duchu Święty, który od Ojca i Syna pochodzisz, zmiłuj się nad nami.
- Duchu Święty, który na początku stworzenia świata unosiłeś się nad wodami, zmiłuj się nad nami.
- Duchu Święty, który w postaci gołębicy pojawiłeś się nad Chrystusem w wodach Jordanu, zmiłuj się nad nami.
- Duchu Święty, który zstąpiłeś na Apostołów w postaci języków ognistych, zmiłuj się nad nami.
- Duchu Święty, który żarem gorliwości przepęłniłeś serca uczniów Pańskich, zmiłuj się nad nami.
- Duchu Święty, który odrodziłeś nas w wodzie chrztu świętego, zmiłuj się nad nami.
- Duchu Święty, który nas umocniłeś w sakramencie bierzmowania, zmiłuj się nad nami.
- Duchu Święty, przez którego Bóg czyni nas dziećmi Swoimi, zmiłuj się nad nami.
- Duchu Święty, który wlewasz miłość Boską do serc naszych, zmiłuj się nad nami.
- Duchu Święty, który nas uczysz prawdziwej pobożności, zmiłuj się nad nami.
- Duchu Święty, źródło radości, zmiłuj się nad nami.
- Duchu Święty, strażniku sumień naszych, zmiłuj się nad nami.
- Duchu Święty, obecny w nas przez łaskę swoją, zmiłuj się nad nami.
- Duchu Święty, dawco mądrości i rozumu, zmiłuj się nad nami.
- Duchu, Święty, dawco rady i męstwa, zmiłuj się nad nami.
- Duchu Święty, dawco umiejętności i pobożności, zmiłuj się nad nami.
- Duchu Święty, dawco bojaźni Bożej, zmiłuj się nad nami.
- Duchu Święty, dawco wiary, nadziei i miłości, zmiłuj się nad nami.
- Duchu Święty, natchnienie skruchy i żalu wybranych, zmiłuj się nad nami.

Bądź nam miłościw, przepuść nam, Duchu Święty.

Bądź nam miłościw, wysłuchaj nas, Duchu Święty.

Bądź nam miłościw, wybaw nas, Duchu Święty.
Od zwątpienia w zbawcze działanie łaski, wybaw nas, Duchu Święty.
Od buntu przeciwko prawdzie chrześcijańskiej, wybaw nas, Duchu Święty.
Od braku serca wobec bliźnich naszych, wybaw nas, Duchu Święty.
Od zatwardziałości w grzechach, wybaw nas, Duchu Święty.
Od zaniedbania pokuty, wybaw nas, Duchu Święty.
Od wszelkich złych i nieczystych spraw i myśli, wybaw nas, Duchu Święty.
Od nagłej i niespodziewanej śmierci, wybaw nas, Duchu Święty.
Od potępienia wiekuistego, wybaw nas, Duchu Święty.
My grzeszni, Ciebie prosimy, wysłuchaj nas, Duchu Święty.

Abyś Kościołem Twoim świętym rządzić i zachować go raczył,
wysłuchaj nas, Duchu Święty.
Abyś nas w wierze katolickiej utwierdzić raczył,
wysłuchaj nas, Duchu Święty.
Abyś nam wytrwałości i męstwa udzielić raczył,
wysłuchaj nas, Duchu Święty.
Abyś umysły nasze pragnieniem posiadania nieba natchnąć raczył, wysłuchaj nas, Duchu Święty.
Abyś w nas godne mieszkanie dla siebie przygotować raczył,
wysłuchaj nas, Duchu Święty.
Abyś nas w cierpieniach pocieszyć raczył,
wysłuchaj nas, Duchu Święty.
Abyś nas w łasce Twojej utwierdzić raczył,
wysłuchaj nas, Duchu Święty.
Abyś nas wszystkich do zbawienia doprowadzić raczył,
wysłuchaj nas, Duchu Święty.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata,
przepuść nam, Panie.
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata,
wysłuchaj nas, Panie.
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata,
zmiłuj się nad nami.

P.: Stwórz, Boże, we mnie serce czyste.

W.: I odnow we mnie moc ducha.

Módlmy się: Duchu Święty, który zgromadziłeś wszystkie narody w jedności wiary, przybądź i napełnij serca Twoich sług łaską Swoją, zapal w nas ogień Twojej miłości i chroń od wszelkiego złego. Amen”.

7. Błogosławieństwo końcowe.

8. Pieśń: „Wierzę w Ciebie, Panie”.

Aneks

Załącznik nr 1. Życiorys Carlo Acutisa

Carlo Acutis urodził się 3 maja 1991 r. w Londynie, gdzie jego rodzice, Andrea i Antonia, mieszkali z powodów zawodowych. Carlo już jako młody chłopak złapał bakcyła komputerowego. Interesowało go wszystko: gry, programowanie, muzyka tworzona komputerowo i tworzący się na naszych oczach Internet. Jednak dopiero przełom lat dziewięćdziesiątych sprawił, że Internet wygląda tak, a nie inaczej. Carlo się w tym odnalazł, miał paczkę kumpli, z którymi razem rozgryzali wirtualny świat. Dziś nosiłby określenie typowego „geeka”. Kochał algorytmy, a po domu chodził w koszulce z napisem „naukowiec informatyk”. Oprócz tego uwielbiał muzykę i uczył się grać na saksofonie, co wychodziło mu całkiem dobrze. Carlo nie miał w swoim życiu momentu nagłej zmiany czy rewolucji. To nie Włochy sprawiły, że stał się wierzący. Najważniejsze wartości wyniósł z domu, ale czasami potrafił też rodziców zaskoczyć dojrzałością. W wieku siedmiu lat chciał już pójść do Pierwszej Komunii Świętej. Ksiądz na prośbę rodziców zgodził się warunkowo, ale zalecił test, który miał sprawdzić, czy Carlo jest wystarczająco dojrzały. Okazało się, że był nawet bardziej niż trzy lata starsze dzieci, z którymi się przygotowywał. Od tego momentu codziennie starał się przyjmować Komunię i być na Mszy. Jeżeli czasem kilka razy mu się to nie udało, to i tak jest bohaterem, ponieważ wiele źródeł zgodnie podaje, że do samej śmierci Carlowi się to udawało. Emanowały od niego pogoda i spokój. Był chłopcem, który przeżywał z radością swoje „bycie młodym”, swój wiek, bez dramatu, bez napięć, bez lęków. Był szczęśliwy, że jest młodym i dzień po dniu przyjmował to, co piękne, dobre i nieprzewidziane w jego młodym życiu. Wiarę przeżywał w codzienności

– przez swoje obowiązki dotyczące nauki i modlitwę. Wyróżniał się nadzwyczajnym zainteresowaniem bliźnich: od ludzi spoza Wspólnoty Europejskiej do niepełnosprawnych, od dzieci po żebraków. Wykorzystywał technologie i środki komunikacji społecznej w ewangelizacji, przez co był bardzo poszukiwany, jeśli chodzi o pomoc w obsłudze komputera. Dodatkowo był zawsze dyspozycyjny i starał się dać świadectwo swojej wiary. Mając zaledwie 14 lat, wymyślił i zrealizował kilka wirtualnych wystaw, które do dzisiaj można oglądać w Internecie. Dwa miesiące przed śmiercią dowiedział się, że choruje na białaczkę. Choroba, która u niego miała ostry przebieg, rozwinęła się bardzo szybko. 12 października 2006 r. zmarł w Monzie, ofiarowując swoje życie za papieża i Kościół. Proces beatyfikacyjny rozpoczęto w archidiecezji mediolańskiej w 2013 r. 5 lipca 2018 r. papież Franciszek zatwierdził dekret o heroiczności jego cnót. W szpitalu martwił się o rodziców, dziękował lekarzom i pielęgniarce. Z własną siebie pełnią przeżył nawet śmierć – tak samo, jak żył wcześniej. Tak wspomina Carla jego mama: „Carla można scharakteryzować w ten sposób: Eucharystia jest moją autostradą do Nieba. Mój syn już od dziecka, a zwłaszcza po swojej Pierwszej Komunii św., prawie codziennie uczestniczył we Mszy św. i odmawiał różaniec, a także nie zapominał o adoracji eucharystycznej. Pomimo tego intensywnego życia duchowego Carlo cieszył się w pełni i w radości swoimi 15 latami, wywierając głęboki wpływ na tych, którzy go znali”. Podczas pogrzebu kościół wypełnił się ludźmi, w tym muzułmanami, buddystami i hinduistami (zresztą jeszcze za życia Carla hinduista imieniem Rajesh, należący do braminów, czyli najwyższej kasty w swojej społeczności, przyjął chrzest, poruszony świadectwem jego wiary). Chłopaka żegnało wielu mediolańskich biedaków, którym kiedyś pomagał. Krótco potem powstała pierwsza książka opowiadająca o jego życiu, a później film dokumentalny, kreskówka i audycje radiowe. W Mediolanie funkcjonuje stowarzyszenie „Przyjaciele Carla Acutisa”.

KATECHEZY DLA RODZICÓW KANDYDATÓW DO BIERZMOWANIA

Bierzmowanie wezwaniem do dojrzałego uczestnictwa we wspólnocie Kościoła

Ks. Tomasz Kopiczko

Wydział Teologiczny
Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Cele:

- uświadomienie znaczenia sakramentu bierzmowania w kontekście dojrzałego życia;
- zachęta do aktywnego udziału w życiu wspólnoty Kościoła.

Treści - wymagania szczegółowe:

Uczestnicy:

- wyliczają cechy dojrzałej osobowości;
- wskazują skutki przyjęcia sakramentu bierzmowania;
- omawiają zadania rodziców względem osób dzieci przygotowujących się do przyjęcia sakramentu bierzmowania;
- uzasadniają potrzebę troski o wspólnotę Kościoła.

Metody:

- miniwykład,
- pogadanka,
- rozmowa kierowana,
- prezentacja haseł.

I. Modlitwa

Katecheza rozpoczyna się od znaku krzyża, następnie prowadzący odczytuje słowa modlitwy do Ducha Świętego:

„Duchu Święty, Boże, tchnij we mnie swoim tchnieniem, abym myślał o tym, co jest święte. Prowadź mnie, Duchu Święty, abym czynił to, co jest święte. Przyciągaj mnie do siebie, Duchu Święty, abym kochał to, co jest święte. Umacniaj mnie, Duchu Święty, abym strzegł tego, co jest święte. Strzeż mnie, Duchu Święty, abym nigdy nie utracił tego, co jest święte. Amen”.

II. Życ i dzielić się doświadczeniem

Słowem wprowadzającym do katechezy może być fragment wypowiedzi papieża Franciszka:

„Darem jest Duch Święty. Przypominamy sobie, że kiedy biskup namaszcza nas olejem, mówi: «Przyjmij znamię daru Ducha Świętego». Ten dar, Duch Święty, wchodzi w nas i sprawia, że przynosi się owoce, abyśmy potem mogli Go dawać innym. Zawsze otrzymywać, aby dawać: nigdy otrzymywać i zatrzymywać w sobie, jakby dusza była jakimś magazynem. Nie: zawsze otrzymywać, aby dawać. Łaski otrzymywane od Boga są po to, by się nimi dzielić z innymi. To jest życie chrześcijanina” („W czasie bierzmowania otrzymujemy Ducha Świętego i pokój; ten pokój, który powinniśmy dawać innym”)¹.

Należy przypomnieć uczestnikom katechezy, że skutkiem bierzmowania jest umocnienie więzi z Kościołem. Jako osoby dojrzałe w wierze mamy zadanie dzielić się owocami naszej wiary.

W ramach wprowadzenia w katechezę należy przypomnieć cechy dojrzałej osoby. Można posłużyć się przygotowanymi wcześniej napisami. Pośród prezentowanych cech należy wskazać cztery, które najlepiej opisują człowieka dojrzałego. Należy również przeprowadzić dyskusję uzasadniającą ten wybór.

---

¹ <http://www.vaticannews.cn/pl/papiez/news/2018-06/papiezfranciszek-audienca-ogolna-sakramenty.print.html> (dostęp: 26.04.2023).

Cechy człowieka dojrzałego:

- posiadanie dobrze rozwiniętego i rozbudowanego obrazu siebie;
- zdolność rozumienia siebie;
- umiejętność opanowania potrzeb wewnętrznych bez konfliktów;
- funkcjonowanie z dozą optymizmu;
- dba o swój rozwój duchowy, intelektualny i emocjonalny;
- posiadanie naturalnego entuzjazmu;
- kocha siebie i kieruje się miłością w relacjach z innymi;
- umiejętność widzenia siebie w kategoriach zewnętrznych: krytykowanie siebie, poczucie humoru;
- ocenia innych i zawiera przyjaźnie bez względu na wygląd, rasę, religię, status społeczny i ekonomiczny;
- ukształtowany światopogląd;
- ma silną wolę i stawia sobie wymagania;
- umiejętność patrzenia na wszystkie dziedziny życia;
- integrowanie się człowieka w świecie;
- bierze odpowiedzialność za własne czyny i decyzje;
- jest świadomy presji biologicznych popędów i uczuć;
- jest samodzielny;
- bierze odpowiedzialność za dobro wspólne;
- angażuje się w życie społeczne;
- pozostaje wierny swoim przekonaniom, nawet gdy powoduje to odrzucenie przez innych czy brak popularności.

Celem tego zadania jest wyeksponowanie cech wskazujących na dojrzałą osobowość i pozwalających na świadomy i aktywny udział w życiu wspólnoty Kościoła. W sposób szczególny można zwrócić uwagę na elementy odnoszące się do świadomości i odpowiedzialności.

Kolejnym punktem jest refleksja nad znaczeniem sakramentu bierzmowania na płaszczyźnie wiary i życia codziennego. Należy w tym punkcie wyeksponować potrzebę rozwoju człowieka w życiu duchowym i osobistym. Podkreśla to ciągłe dążenie do dojrzałości. Pomocą w przeprowadzeniu tej części katechezy mogą być dwa teksty. Należy w tym punkcie zachęcić uczestników do podzielenia się ich osobistymi przeżyciami oraz doświadczeniem.

Tekst 1:

„Sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego: chrzest, bierzmowanie i Eucharystia są fundamentami całego życia chrześcijańskiego. «Uczestnictwo w Boskiej naturze, które ludzie otrzymują w darze przez łaskę Chrystusa, objawia pewną analogię do powstania, rozwoju i wzrostu życia naturalnego. Wierni odrodzeni przez chrzest, zostają umocnieni przez sakrament bierzmowania, a w Eucharystii otrzymują pokarm życia wiecznego. W ten sposób przez sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego w coraz większym stopniu osiągają skarby życia Bożego i postępują w kierunku doskonałej miłości»” (KKK, nr 1212).

Tekst 2:

„Kto nie idzie naprzód, ten się cofa. Potrzeba ciągle iść naprzód, dokąd się Panu Bogu spodoba, bo tylko do Niego należy zakreślić granicę naszej doskonałości. Kto zaś nie chce postępować, lecz mówi: dosyć, ten nie tylko stoi na miejscu, ale cofa się, podobnie jak łódź na bystrej rzece, którą natychmiast prąd unosi, skoro wioślarz spocznie na chwilę” (św. Józef S. Pelczar, *Życie duchowe*, t. 2).

Podsumowując te teksty należy dojść do konkluzji, że człowiek pragnie ciągłego rozwoju i wzrastania, zarówno w wymiarze ludzkim, jak i duchowym.

III. Interpretować

Celem tego etapu jest konfrontacja własnej sytuacji życiowej oraz próba podjęcia jej interpretacji w świetle nauczania dokumentów Kościoła i słowa Bożego. Pogadankę można rozpocząć od przypomnienia skutków sakramentu bierzmowania.

Skutki sakramentu bierzmowania – bierzmowanie przynosi wzrost i pogłębienie łaski chrzcielnej:

- zakorzenia nas głębiej w Bożym synostwie, tak że możemy mówić: „Abba, Ojcze!” (Rz 8,15);
- ściślej jednoczy nas z Chrystusem;
- pomnaża w nas dary Ducha Świętego;

- udoskonała naszą więź z Kościołem (por. Sobór Watykański II, *Lumen gentium*, nr 11);
- udziela nam, jako prawdziwym świadkom Chrystusa, specjalnej mocy Ducha Świętego do szerzenia i obrony wiary słowem i czynem, do mężnego wyznawania imienia Chrystusa oraz do tego, by nigdy nie wstydzić się Krzyża” (Katechizm Kościoła katolickiego, nr 1303).

Pamiętając, że odbiorcami katechezy są rodzice kandydatów do bierzmowania, należy poprowadzić rozmowę w kierunku wychowawczej roli rodziców. Na zakończenie tej rozmowy można odnieść się do obrzędu sakramentu bierzmowania:

W czasie obrzędów bierzmowania biskup, który jest zwyczajnym szafarzem tego sakramentu, pyta kandydatów: „Czy młodzież ta wie, jak wielki dar otrzymują w tym sakramencie i czy przygotowali się należycie do jego przyjęcia?”

Bazując na tych słowach, należy uświadomić rodzicom, że troską wspólną rodziny i Kościoła jest wychowanie ich dzieci ku dojrzałej wierze. Jest to jednak możliwe jedynie w odniesieniu do dojrzałej osobowości człowieka. Zadaniem rodziców jest zatem wspieranie dzieci w ciągłym rozwoju i towarzyszenie im. Znając jednak różnorodność sytuacji wychowawczych, należy przypomnieć rodzicom, że:

1. Do sakramentu bierzmowania nie powinno się przystępować z przymusu.
2. Ten dar, aby był dojrzale przeżywany, wymaga osobistej decyzji.
3. Wybór drogi dojrzałego chrześcijanina domaga się:
  - a) poznania głębi sakramentu bierzmowania (świadomość);
  - b) osobistego zaangażowania w rozwój własnej wiary (dobrowolność);
  - c) podjęcia wymagań i zobowiązań wynikających z obranej drogi (odpowiedzialność).

IV. Działać

Motywacją do podjęcia działania mogą być wnioski z powyższych punktów katechezy oraz fragment z Pierwszego Listu do Koryntian: 3,1-23 (wersja dłuższa); 3,1-11 (wersja krótsza).

Pomocą w skomentowaniu tego fragmentu mogą być słowa papieża Benedykta XVI:

„To samo fałszywe przekonanie prześladowało chrześcijan już w pierwszych wiekach chrześcijaństwa, np. w Koryncie. W Pierwszym Liście do Koryntian św. Paweł wyróżnił 3 kategorie chrześcijan. Dwie z tych grup były w porządku, jedna przeinaczała prawdę: «Bracia! Co do mnie, nie mogłem przemawiać do was jak do ludzi duchowych, ale jak do cielesnych, jak do niemowląt w Chrystusie. Karmiłem was mlekiem, nie zwyczajnym pokarmem, ponieważ do tego nie dorośliście. Jeszcze jesteście zbyt cielesni» (por. 1 Kor 3,1-3).

Jak więc przedstawia życie chrześcijańskie św. Paweł? Wszyscy zaczynamy jako dzieci w wierze, tak samo więc jak prawdziwe dzieci uczą się na błędach, brudzą się i piją mleko, tak samo czynią dzieci w wierze. Nie oczekujemy od kilkulatek, że zje cały kotlet schabowy, a od młodego katolika, że będzie potrafił wyłożyć dogmatyczną doktrynę transsubstancjacji. Jednak naszym celem jest to, aby przekształcić się w istotę duchową, by wyrastając z wieku niemowlęcego, umieć dostrzec działanie Boga w naszym życiu.

Wielu nie wychodzi jednak z duchowego przedszkola. Powinni już być w szkole średniej, tymczasem nie nauczyli się jeszcze czytać. Św. Paweł tak opisuje życie chrześcijan, którzy nie przeszli przemiany: «Jeśli bowiem wśród was jest zazdrość i niezgoda, to czyż nie jesteście cielesni i nie postępujecie tylko po ludzku?» (por. 1 Kor 3,3). Nasza strona cielesna okazuje się silniejsza niż duchowa. Nie wychodzimy poza etap bycia dzieckiem w wierze. I dlatego dajemy się uwieść przekonaniu, że chrześcijanin nie musi nic w swoim życiu zmieniać. To fałszywe poczucie bierze się niewątpliwie z niezrozumienia, czym jest wiara. Co w konsekwencji skutkuje przeświadczeniem, że to, co robimy, to jedno, a to, w co wierzymy, to drugie.

Trzeba nam stanowczo odciąć się od tego błędu i wciąż pamiętać, że wiara obejmuje także zmianę zachowania, przemianę, a nie tylko powielanie, częściej lub rzadziej, pobożnych praktyk, które mogą stać się przyzwyczajeniem o jednolitym kolorze tradycji czy świętego spokoju. «Nie można żyć w niedojrzałości duchowej, niedojrzałości wiary...»².

² J. Grabowski, *Dojrzałość w wierze*, „Niedziela” 35 (2013), s. 30.

Wnioskiem z tej rozmowy może być potrzeba przeżywania dojrzałej wiary w sposób osobowy, w poczuciu bliskości z Jezusem Chrystusem. Bycie nowym i dojrzałym człowiekiem w Jezusie nie oznacza zmiany ani imienia, nazwiska, twarzy ani miejsca zamieszkania, a jedynie troski o swój własny rozwój.

Jeśli na to pozwala czas, można posłużyć się ilustracją filmową, która pokaże konkretne przykłady zaangażowania się rodziców w wychowanie ku dojrzałej wierze ich dzieci. Jest to także konkretny przykład troski o wspólnotę Kościoła. Propozycją jest film zawierający wypowiedzi rodziców. Można go wykorzystać w całości lub we fragmentach: <https://www.youtube.com/watch?v=iqKJ9FM2jNI>

Przed zakończeniem spotkania należy dokonać podsumowania, przypominając najistotniejsze jego elementy:

- cechy dojrzałej osobowości;*
- skutki przyjęcia sakramentu bierzmowania;*
- zadania rodziców względem dzieci przygotowujących się do przyjęcia sakramentu bierzmowania;*
- potrzeba troski o wspólnotę Kościoła.*

V. Celebrować

Całość katechezy kończy się krótką celebracją.

1. Krótkie wprowadzenie i zachęta do wspólnej modlitwy.

Modlitwa bł. s. Mariam – „Małej Arabki”

„O Duchu Święty, źródło pokoju i światłości, przyjdź mnie oświecić.

Jestem głodna – przyjdź mnie nakarmić.

Jestem spragniona – przyjdź mnie orzeźwić.

Jestem ślepa – pozwól, abym przejrzała.

Jestem słaba – przyjdź mnie umocnić.

Jestem biedna – przyjdź mnie ubogacić.

Jestem nieoświecona – przyjdź i daj mi poznać Jezusa.

Przyjdź, mój Pocieszycielu!
Przyjdź, moja radości!
Przyjdź, moja światłości!
Przyjdź, moja mocy!
Przyjdź, Dawco pokoju!
Duchu Święty, powierzam się Tobie”.

2. Chwila ciszy – czas na osobistą modlitwę.
3. Wspólna modlitwa do Ducha Świętego.

„Uwielbiam Cię, Duchu Święty,
oddaję się Tobie i z ufnością proszę, abyś zawsze mieszkał we mnie,
wszystkiego mnie nauczył i hojnie udzielał mi swoich darów.
O, Duchu Święty, Dawco daru mądrości, oświecaj mnie.
O, Duchu Święty, Dawco daru rozumu, pouczaj mnie.
O, Duchu Święty, Dawco daru rady, kieruj mną.
O, Duchu Święty, Dawco daru męstwa, umacniaj mnie.
O, Duchu Święty, Dawco daru umiejętności, prowadź mnie.
O, Duchu Święty, Dawco daru pobożności, uświęcaj mnie.
O, Duchu Święty, Dawco daru bojaźni Bożej, broń mnie.

Niebieski Ogniu, przemieniaj mnie w siebie, abym coraz bardziej
płonął miłością Boga i ludzi. Niech miłość będzie najważniejszą regułą
mego ziemskiego życia i darem uczestnictwa w Twoim Boskim życiu,
w którym jesteś jedno z Ojcem i Synem w wiecznym szczęściu Trójcy.
Amen”.

4. Śpiew na zakończenie.

„Spocznij na nas Duchu Pana,
Duchu mądrości i rozumu,
Duchu poznania i bojaźni Bożej,
Duchu miłości i mocy”.

Kryteria eklezjalności pomocą w pełnym i odpowiedzialnym uczestnictwie we wspólnocie Kościoła

Zdzisław Pytka

Diecezja opolska

Cele:

- uświadomienie rodzicom bierzmowanych istnienia kryteriów eklezjalności oraz zapoznanie z tymi kryteriami;
- uświadomienie zebranych, że Kościół od początku wymagał od swoich wiernych wyznawania pewnych prawd.

Metody:

- burza mózgów,
- wykład.

I. Modlitwa

Modlitwa za dzieci

„Boże mój, ofiaruję Ci moje dzieci.
Ty mi je dałeś, niech one do Ciebie należą na zawsze.
Ja je dla Ciebie wychowam i proszę Cię,
abyś je zachował dla Twojej chwały.

Panie, niech egoizm, ambicja i złość
nie zwiodą ich z dobrej drogi.
Daj im siłę, aby sprzeciwiały się złu.
I oby dobro było zawsze
jedynym motorem ich działania.

Panie, tyle zła jest na tym świecie!
Ty wiesz, jak słabi jesteśmy
i jak bardzo zło potrafi nas zafascynować.
Ale Ty jesteś z nami,
a ja oddaję pod Twoją opiekę moje dzieci!

Panie, bądź dla nich światłem, siłą i radością na tym świecie,
aby dla Ciebie żyły na tej ziemi
i abyśmy wszyscy razem mogli się cieszyć
Twoją obecnością w Niebie na wieki! Amen”.

II. Burza mózgów

Pytamy zebranych, co decyduje o tym, że jesteśmy Kościołem, jakie kryteria należy spełniać, aby móc o sobie powiedzieć, czy ja albo wspólnota, której jestem członkiem, należymy do wspólnoty Kościoła. Odpowiedzi można zapisać na dużej kartce.

III. Wykład

Jeśli istnieje taka możliwość, można na planszy przedstawić schemat kryteriów eklezjalności wspólnot katolickich (zob. załącznik). Można wyróżnić pewne kryteria, które świadczą o tym, czy dana wspólnota lub poszczególne człowiek utożsamia się z Kościołem katolickim. Podzielić je można na dwie główne kategorie:

- 1. Doktrynalne, czyli te związane z nauką Kościoła.*
- 2. Teologiczno-pastoralne, czyli te, które pozwalają określić właściwe funkcjonowanie wspólnot czy ruchów formacyjnych.*

Kryteria doktrynalne

Wiara Kościoła – każda wspólnota należąca do Kościoła katolickiego musi przyjmować całą jego wiarę; nie możemy traktować jej wybiórczo, sięgając po to, co nam odpowiada, odrzucając to, co w danej chwili w naszym życiu niewygodne. Nie możemy ich dowolnie modyfikować na własne potrzeby. Podobnie jest ze sprawowaną przez Kościół liturgią. Nie można jej dowolnie modyfikować, co, niestety, zdarza się w różnych

wspólnotach czy ruchach religijnych. Wspólnota Kościoła swoją wiarę wyznaje, celebrowane, ale również nią żyje. Chodzi tu o prawdy wiary wyrażone w dogmatach, celebrowane w liturgii, ale również przekazywane w nauczaniu moralnym. Odrzucenie którejkolwiek z prawd wiary zrywa łączność z Kościołem. Nauczanie Kościoła opiera się na dwóch filarach: Piśmie Świętym i tradycji (symbole wiary, nauczanie soborów, nauczanie papieża, pisma ojców i doktorów Kościoła). „*Żadne proroctwo Pisma nie jest do prywatnego wyjaśniania*” (2 P 1,20).

Kult sakramentalny – w Kościele jest siedem sakramentów świętych, nie wolno ponad nimi stawiać jakichkolwiek innych znaków, form, działań modlitewnych czy pozaliturgicznych. Nie można stawiać niczego ponad sakramenty w działaniach Łaski Bożej, która z nich wypływa.

Sukcesja apostołska – Kościół jest apostołski, ponieważ oparty jest na apostołach. Kościół naucza na mocy autorytetu Jezusa Chrystusa, który wybrał apostołów, ci zaś poprzez nakładanie rąk wybierali swoich następców. Za sukcesją apostołską idzie nauczanie Kościoła; głosimy tą samą naukę od ponad dwóch tysięcy lat. Nieprzerwanie gromadzimy się na Eucharystii, która nas jednoczy. Eucharystia sprawowana jest przez biskupów lub wyświęconych przez nich prezbiterów. Biskupi kierują swoimi wspólnotami, Kościołami, które są im powierzone.

Kryteria teologicznopastoralne

Jedność – jako znamię Kościoła jest darem pochodzącym od Boga. Do działań budujących jedność należą inicjatywy modlitewne (np. w intencji papieża czy całego Kościoła). Ta jedność powinna być budowana przede wszystkim na płaszczyźnie kultu liturgicznego, ale również poprzez zaangażowanie w życie i działanie Kościoła lokalnego (parafialnego lub diecezjalnego).

Świętość – jest darem obejmującym całą osobę ludzką, polegającym na komunii z Bogiem, który jest źródłem wszelkiej świętości. Nie jest możliwe wznoszenie ludzkiego ducha ku Bogu nawet za pomocą najbardziej wyszukanych metod, czy przy jednoczesnym lekceważeniu współdziałaniu z łaską Bożą w wymiarze moralnym. Fałszywa pojęta mistyka stanowi zawsze swojego rodzaju mistyfikację.

Powszechność – Kościół jest powszechny, ponieważ został powołany przez Chrystusa do całego rodzaju ludzkiego (KKK, nr 831). Do Kościoła może przystąpić każdy, kto zdolny jest do podjęcia świadomej i dobrowol-

nej decyzji oraz chce podążać drogą zbawienia. Kryterium dopuszczalności do Kościoła lub jakiegóś jego wspólnoty nie może być np. zgodność charakterów, posiadanie określonych talentów czy cechy osobowości. Kościół jest otwarty na świat zewnętrzny, nie został on powołany do ucieczki od świata, lecz do troski o jego zbawienie. Zdrowa wspólnota nie stara się być hermetyczna, nawet jeśli jej hermetyczność musiałaby dać jej członkom poczucie bezpieczeństwa.

Apostolskość – Kościół zbudowany jest na apostołach (KKK, nr 857). W każdej ze swoich wspólnot nie tylko zachowuje, ale również przekazuje z pomocą Ducha Świętego nauczanie, depozyt i zdrowe zasady usłyszane przez apostołów (KKK, nr 857). Dlatego Kościół zobligowany jest głosić tą naukę. Nie może być skierowany ku wnętrzu. Skierowanie ku samemu sobie nie może służyć zdrowiu żadnej katolickiej wspólnoty. Pragnienie głoszenia światu Ewangelii Chrystusowej musi więc pozostać jednym z ważnych kryteriów zdrowia i właściwego rozwoju każdej wspólnoty katolickiej.

IV. Podsumowanie

Nie możemy traktować wspólnoty Kościoła, w której, jak w supermarkecie, wybieramy to, co nam się podoba, odrzucając inne. Trzeba nam pamiętać o tym, że ta wspólnota założona przez Jezusa Chrystusa trwa od dwóch tysięcy lat. Oparta jest na Jego nauczaniu i nauczaniu Jego apostołów, których dzisiaj reprezentują biskupi.

V. Modlitwa na zakończenie

Załącznik

Kryteria teologiczno-pastoralne

JEDNOŚĆ

ŚWIĘTOŚĆ

POWSZECHNOŚĆ

APOSTOLSKOŚĆ

Cztery przymioty Kościoła
nierozzerwalnie ze sobą połączone

„Podążanie razem” formą relacyjnego uczestnictwa we wspólnocie Kościoła

Ks. Rafał Bednarczyk

Wydział Teologiczny
Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Cele:

- ukazanie wspólnotowego modelu Kościoła;
- uzasadnianie potrzeby kształtowania zdrowych relacji w Kościele;
- charakteryzowanie Kościoła jako wspólnoty wiary i wzajemnej służby;
- rozwijanie postawy odpowiedzialności i zaangażowania w życie parafii.

Metody:

- pogadanka,
- praca indywidualna lub w grupach,
- dyskusja,
- praca z tekstem.

I. Modlitwa

„Jezu, prosimy Cię o nieustające trwanie w Kościele tego najwymowniejszego z cudów: nawracania się grzeszników i życia Twych wyznawców w miłości wzajemnej, stwierdzonej czynami. Powiedziałaś: «Po tym was poznają, że jesteście uczniami moimi, jeżeli miłość mieć będziecie jedni ku drugim». Niech taka przemiana idzie w ślad za naszym zbieraniem się w świątyniach, za głoszonymi przez nas naukami, za przyjmowaniem przez nas Twoich sakramentów. Objawiaj się, Panie, przez działanie w nas Ducha Świętego. Amen” (ks. Jan Zieja).

II. Życ i dzielić się doświadczeniem

1. Życie

Rozdajemy uczestnikom kartki papieru i prosimy, aby anonimowo napisali, jakie są ich najpiękniejsze doświadczenia Kościoła. Dajemy na to ok. 2 min. Potem zbieramy kartki i czytamy odpowiedzi, zwracając zwłaszcza uwagę na kwestię relacji wspólnotowych. Wymaga to jednak od prowadzącego dużej sprawności, ponieważ musi liczyć się z zaskakującymi odpowiedziami.

Wersja prostsza – odczytujemy poniższą wypowiedź:

„Moje najpiękniejsze doświadczenia Kościoła wiążą się z udziałem w pieszych pielgrzymkach z Płocka na Jasną Górę. Wędrowałem tam jako młody chłopak, a potem jako młody ksiądz. To był Kościół wędrujący, modlący się, słuchający i śpiewający, dzielący się chlebem i gorącą herbatą, dźwigający plecak, pomagający iść osłabłym, a nade wszystko celebrujący Eucharystię w przestrzeni lasów, pól, pośród zwykłych, polnych dróg. To wszystko razem tworzyło wyjątkowy smak Kościoła.

Jednocześnie myślę o naszych wielkich kościołach, gdzie ludzie się prawie nie znają, nie chcą się ze sobą spotykać, rozmawiać, robić coś wspólnego. Czują się w stosunku do siebie jak obcy, a nawet niekiedy wrodoży. Z jednej strony szczerze się modlą, a równocześnie nie utożsamiają się ze swoją wspólnotą parafialną.

Czy zatem słowo «wspólnota» jest jeszcze adekwatne do naszej rzeczywistości parafialnej? A może to już jedynie społeczność luźno lub wcale nie powiązanych ze sobą osób gromadzących się w sposób przypadkowy w murach świątyni?

Czy takie spostrzeżenie to jedynie subiektywne odczucie, czy to również realny problem w innych parafiach?”

Inna możliwość – tworzymy zadanie wykonania przez uczestników plakatu (przedstawienia graficznego) ilustrującego, czym jest Kościół. Następnie omawiamy wyniki prac i odnosimy do naszego tematu.

2. Refleksja

Nawiązując do powyższych spostrzeżeń, spróbujmy zastanowić się, co takiego dzieje się w Kościele, że przekształca się w społeczność ludzi

zobojętniałych, zdystansowanych, zamkniętych na innych. A może tak nie jest. Może jesteśmy w stanie pokazać, że tworzymy prawdziwą, żywą wspólnotę, że żyjemy jednym duchem i jednym sercem, że potrafimy się autentycznie wspierać?

„Jeden duch i jedno serce ożywiały wszystkich, którzy uwierzyli.
Żaden nie nazywał swoim tego, co posiadał, ale wszystko mieli wspólne”
(Dz 4,32).

Dyskusja powinna skupić się na kwestiach relacji, ukazując zarówno pozytywne, jak i negatywne przykłady „wspólnotowości”, aby w ten sposób wyostrzyć problem.

Wstępem do dyskusji może być „Legenda o piekle i niebie”¹:

– Gdzie jest piekło, a gdzie jest niebo? – zapytał młodzieniec starego, sędziwego mnicha.

Doświadczony zakonnik pogładził długą siwą brodę i zaczął opowiadać:

– Wyobraź sobie, mój drogi, ogromny pałac, w którym znajduje się tłum ludzi różnego wieku i stanu. Wszyscy wyglądają na śmiertelnie zagłodzonych, z podkrążonymi oczami, z zapadniętymi policzkami, chociaż każdy z nich trzyma w rękach łyżki tak długie jak oni sami, a wokół stoją ogromne kotły ze smakowitą i gorącą zupą. Jednak nikomu nie udaje się zaspokoić głodu, chociaż bardzo tego pragną. Pokarm można dostarczyć do ust tylko przy pomocy tych długich i ciężkich łyżek, co okazuje się w praktyce niemożliwe z powodu ich długości i ciężaru. Wielu z nich kłóci się między sobą. Z niespotykaną nienawiścią i piekielnymi krzykami okładają się wzajemnie łyżkami. To jest piekło – stwierdził mnich. – Natomiast abyś zrozumiał, jak jest w niebie, wyobraź sobie taki sam wspaniały pałac, w którym jest też tłum ludzi, ale pełnych szczęścia. Tutaj również stoją kotły ze smakowitą zupą i każda z osób trzyma taką samą gigantyczną łyżkę, jak te, które znajdowały się w piekle. Ludzie siedzą naprzeciw siebie parami. Jeden nabiera zupę i karmi swojego bliźniego. Jeśli łyżka jest dla niego zbyt ciężka, pomagają mu dwie inne osoby, tak aby mógł spokojnie zjeść tyle, ile potrzebuje. Skoro tylko jedna osoba zaspokoii głód, karmią następną. To jest niebo – powiedział mnich, uśmiechając się zagadkowo.

¹ *Legenda o piekle i niebie*, <https://adonai.pl/opowiadania/duchowe/?id=75> (dostęp: 20.03.2023).

Ten obraz należy oczywiście odnieść do Kościoła. W dalszej części dyskusji można spróbować porozmawiać o tym, jak powinniśmy obudowywać relacje w Kościele. Ważne wydaje się przełamywanie swego rodzaju pasywności, egoizmu, oczekiwania, że to inni powinni się angażować.

III. Interpretować

Tym, co w praktyce może stanowić oś podziałów w Kościele, to myślenie w kategoriach władzy. Kard. Joseph Ratzinger zwrócił na to uwagę w wywiadzie udzielonym Peterowi Seewaldowi, który ukazał się w postaci książki *Sól ziemi*:

„W XX wieku okazało się – tak wyraźnie, jak nigdy dotychczas – że wspólnotowa więź, którą jest Kościół, stanowi siłę przeciwstawiającą się wszelkim świeckim, politycznym i gospodarczym mechanizmom ucisku i uniformizacji, że zapewnia ludziom sferę wolności i, by tak rzec, zakreśla uciskowi jego nieprzekraczalne granice. Męczennicy zawsze znosili ucisk dla innych. Kościół jest elementem wolności – w Europie Wschodniej widać to niemal tak samo jak w Chinach, podobnie w Ameryce Południowej, w Afryce. Jest elementem wolności właśnie dlatego, że ma wspólnotowy charakter, który implikuje wspólnotowe zobowiązania. Dlatego jeśli jako katolik występuję przeciw dyktaturze, to czynię tak nie tylko w swym prywatnym imieniu, ale także jako reprezentant siły wewnętrznej, która sięga ponad moje Ja i ponad moją subiektywność.

A teraz co do drugiej kwestii. Pewna ideologia sprowadza wszystko, co istnieje, do stosunków władzy. Myślenie takie demoralizuje człowieka i demoralizuje Kościół. Weźmy konkretny przykład: jeśli patrzę na Kościół jedynie z punktu widzenia władzy, to naturalną kolejną rzeczą każdy człowiek, który nie piastuje w nim żadnego urzędu, jawi się mi jako uciśniony. A wówczas, przykładowo, palącym problemem staje się jako kwestia władzy kwestia ordynacji kobiet, bo każdy musi mieć możliwość dostępu do stanowisk władzy. Ta ideologia podejrzeń, która wszędzie widzi tylko władzę, niszczy więź nie tylko w Kościele, ale i w ogóle w ludzkim życiu. Proponuje też zupełnie fałszywą optykę, tak jakby władza była w Kościele ostatecznym celem. Jak gdyby wła-

dza była w Kościele ostatecznym celem. Jak gdyby władza stanowiła jedyną kategorię, która może wyjaśnić świat i istniejącą w nim wspólnotę. Przecież nie po to należymy do Kościoła, by sprawować w nim władzę, niby w jakimś stowarzyszeniu. Jeśli przynależność do Kościoła ma jakiś sens, to tylko taki, że Kościół daje nam życie wieczne, a tym sposobem w ogóle daje nam właściwe, prawdziwe życie. Wszystko inne ma drugorzędne znaczenie. Jeśli tak nie jest, to również wszelka «władza» w Kościele, który schodzi do poziomu stowarzyszenia, staje się teatrem absurdu. Myślę, że musimy się uwolnić od tej ideologii i tej redukcji, które wywodzą się z marksistowskiej filozofii podejrzeń².

„Podobnie jak jedno jest ciało, choć składa się z wielu członków, a wszystkie członki ciała, mimo iż są liczne, stanowią jedno ciało, tak też jest i z Chrystusem. Wszyscy bowiem w jednym Duchu zostaliśmy ochrzczeni, [aby stanowić] jedno Ciało: czy to Żydzi, czy Grecy, czy to niewolnicy, czy wolni. Wszyscy też zostaliśmy napojeni jednym Duchem. Ciało bowiem to nie jeden członek, lecz liczne [członki]. Jeśliby noga powiedziała: «Ponieważ nie jestem ręką, nie należę do ciała» – czy wskutek tego rzeczywiście nie należy do ciała? Lub jeśliby ucho powiedziało: «Ponieważ nie jestem okiem, nie należę do ciała» – czyż nie należałoby do ciała? Gdyby całe ciało było wzrokiem, gdzież byłby słuch? Lub gdyby całe było słuchem, gdzież byłoby powonienie? Lecz Bóg, tak jak chciał, stworzył [różne] członki, umieszczając każdy z nich w ciele. Gdyby całość była jednym członkiem, gdzież byłoby ciało? Tymczasem są wprawdzie liczne członki, ale jedno ciało. Nie może więc oko powiedzieć ręce: «Nie jesteś mi potrzebna», albo głowa nogom: «Nie potrzebuję was»” (1 Kor 12,12-21).

W oparciu o powyższe teksty prowadzący powinien omówić zasady, którymi ma kierować się Kościół, budując wewnętrzne relacje. Można wspomnieć, że w historii różnie przedstawiano Kościół, np. jako twierdzę. Stąd dominowały w nim nieco inne relacje. Zwłaszcza Sobór Watykański II przyniósł na tym polu zmianę, eksponując wymiar wspólnotowy. Pewnie wciąż jeszcze spotyka się myślenie: Kościół to oni – osoby duchowne (biskupi, księża, zakonnicy i zakonnice), a niekoniecznie świeccy.

² J. Ratzinger, *Sól ziemi. Chrześcijaństwo i Kościół katolicki na przełomie tysiącleci*, Kraków 1997, s. 143.

IV. Działać

Należałoby zwrócić uwagę zwłaszcza na Eucharystię, sposób jej przeżywania, przygotowanie treści modlitw, komentarzy, śpiewów, stopień zaangażowana świeckich.

„Kościół żyje dzięki Eucharystii (*Ecclesia de Eucharistia vivit*). Ta prawda wyraża nie tylko codzienne doświadczenie wiary, ale zawiera w sobie istotę tajemnicy Kościoła. Na różne sposoby Kościół doświadcza z radością, że nieustannie urzeczywistnia się obietnica: «A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata» (Mt 28,20). (...) Od dnia Zesłania Ducha Świętego, w którym Kościół, Lud Nowego Przymierza, rozpoczął swoje pielgrzymowanie ku ojczyźnie niebieskiej, Najświętszy Sakrament niejako wyznacza rytm jego dni, wypełniając je ufną nadzieją”³.

Przedstawiony powyżej fragment encykliki św. Jana Pawła II ukierunkowuje nas na najważniejszy obszar naszej działalności i urzeczywistnienia się Kościoła. Nie jest on jednak jedyny. W nawiązaniu do wcześniejszej dyskusji spróbujmy wskazać, co jeszcze powinniśmy zrobić, aby odnowić nasze relacje w Kościele. W tym miejscu spróbujmy dać uczestnikom karteczki (można też utworzyć małe grupy), na których powinni wskazać trzy propozycje działań budujących ducha wspólnotowego, odnoszące się m.in. do młodzieży przygotowującej się do bierzmowania.

W dyskusji podsumowującej należy wskazać propozycje najczęściej powtarzające się, a następnie sformułować postulaty, które mogłyby być zrealizowane. Należy zastanowić się, jak to można zrobić.

Prowadzący może także zwrócić uwagę na potrzebę budowania wspólnoty wśród rodziców kandydatów do bierzmowania. Warto wskazać także na takie formy, jak: udział w grupach parafialnych, wspólne wyjazdy, pielgrzymki, wieczory ewangelizacyjne, rekolekcje, spotkania (także o charakterze luźnym, jak ognisko, grill) służące lepszemu poznawaniu się przez młodzież. Prócz nich mogą być także inne wspólne działania, np.: akcje charytatywne, praca na rzecz parafii, wyjście do kina, do muzeum, na koncert czy łono przyrody. Tego typu propozy-

³ Jan Paweł II, *Ecclesia de Eucharistia*, 1.

cje mogłyby pomóc młodym oderwać się od świata wirtualnego i rozmawiać ze sobą w sposób bardziej otwarty.

V. Celebrować

Jeśli są ku temu warunki, można przeprowadzić adorację Najświętszego Sakramentu. Gdyby nie było to możliwe, należy zapalić świecę i umieścić ją w pobliżu ikony lub figury Matki Bożej.

Po śpiewie na wprowadzenie, pozdrowieniu i krótkim słowie prowadzącego odczytujemy fragment Ewangelii wg św. Mateusza:

„[Jezus powiedział do swoich uczniów]: «Zaprawdę, powiadam wam: Jeśli dwóch z was na ziemi zgodnie o coś prosić będzie, to wszystko otrzymają od mojego Ojca, który jest w niebie. Bo gdzie są dwaj albo trzech zebrani w imię moje, tam jestem pośród nich»” (Mt 18,19-20).

Kapłan może wygłosić krótką homilię lub medytację w oparciu o słowo. Po niej śpiewamy jedną z wybranych pieśni ukazujących tajemnicę Kościoła. Mogą to być np.:

A)

Refren: Gdzie miłość wzajemna i dobroć, * tam znajdziesz Boga żywego.

1. W jedno nas tu zgromadziła miłość Chrystusa, * weselmy się w Nim i radujmy!
Z pokorą szczerą miłujmy Boga, * z czystego serca miłujmy się nawzajem. Ref.
2. Skoro się wszyscy tu gromadzimy, * strzeżmy się tego, co nas rozdziela.
Niech ustaną wszystkie gniewy i spory, * a pośrodku nas niech będzie Chrystus. Ref.

3. Obyśmy oglądali Twoje oblicze, Chryste, Boże, * razem ze świętymi w chwale Twego Królestwa.
To będzie naszą radością czystą i bez granic, * przez nieskończone wieki wieków. Amen. Ref.

B)

Budujemy Kościół Boży między nami, między ludźmi.
Budujemy Kościół Boży na całym świecie.

C)

Dziękujemy Ci, Ojczy nasz, Za święty, winny szczep Dawida, Który nam poznać dałeś, Przez Jezusa Syna Twego. Ref.: Tobie chwała na wieki.

Dziękujemy Ci, Ojczy nasz, Za życie i za wiarę, Którą nam poznać dałeś, Przez Jezusa Syna Twego. Ref.

Dziękujemy Ci, Ojczy nasz, Za święte Imię Twoje, Któremu zgotowałeś, Mieszkanie w sercach naszych. Ref.

Dziękujemy Ci, Ojczy nasz, Za wiarę i za nieśmiertelność, Którą nam poznać dałeś, Przez Jezusa Syna Twego. Ref.

Ty, o Panie wszechmocny, Stworzyłeś wszystko dla Imienia Twego, Pokarm i napój dałeś ludziom na pożywienie. Ref.

Nam zaś darowałeś, Pokarm duchowy oraz napój, I żywot wieczny, Przez Jezusa Syna Twego. Ref.

Pomnij Panie na swój Kościół, I wybaw Go od wszelkiego złego, Doprowadź Go w miłości swojej, Do Królestwa Twego. Ref.

Niechaj przyjdzie Twa łaska, I niech przemieni ten świat, Kto święty niech przystąpi, Kto nim nie jest niech czyni pokutę. Ref.

Po śpiewie następuje krótka, spontaniczna modlitwa (w formie modlitwy wiernych) ukierunkowana na Kościół, zwłaszcza na własną wspólnotę. Kapłan musi być przygotowany na to, że może sam prowadzić taką modlitwę. Na zakończenie odmawiamy modlitwę Ojcze nasz.

Podkreślając, że Maryja jest Matką Kościoła, kończymy celebrację Litanią loretańską, modlitwą Pod Twoją obronę lub Litanią do św. Józefa (opiekuna Kościoła).

